

GIMNAZIJA KONSTRUKTIVNO

20 LET STROKOVNE GIMNAZIJE NA VEGOVU

1996-2016

VEGOVA

RAZSTAVA KONKRETNO 40 LET TRKOVNE GIMNAZIJE NA VEGOVU

Po Gaussovi krivulji obrušene stopnice
Srečna draga vas domača
Cvet slovenskih intelektualcev
Pok kovčka prof. Orehka
Prijazni do hišnika
Operna pevka

Retrospektiva obdobja
Vse vezi in prijateljstva
Bodi kot goba – vpij znanje!
Obdobje vsega mogočega
Nisem hotel na gimnazijo
Tista kvadratasta kača
4 leta na Vegovi 4
Zlata maturantka
Težka vhodna vrata
Krivim črno mačko
Na Prešercu na kavi
Učitelj ≠ Sovražnik
Bioinformatika
Za vedno vegovc
Oni so bili štomarji
Sledi srcu!

Relativna sprememba > absolutna vrednost
SPKV – Sindikat prostih kadilcev Vegove
Je treba znati reči prosim in hvala
Matematika – telovadba duha
Imperial College, London

RAZSTAVA
GIMNAZIJA
KONSTRUKTIVNO
20 LET STROKOVNE GIMNAZIJE NA VEGOVI
1996-2016

AVTORICE RAZSTAVE

Alenka Zorko, Mojca Marn, Mojca Stare Aljaž

OBLIKOVANJE

Luks Studio: Simon Pavlič

*

ZAHVALJUJEMO SE

vsem nekdanjim in sedanjim dijakom za njihove prispevke.
Njihove so tudi besede na naslovnici letaka.

HVALA TUDI

njihovim razrednikom za vse posredovane informacije.

ZA POMOČ SE ZAHVALJUJEMO

Nini Dekleva, Marjetki Golob, Tonji Janša, Mišku Kranjcu,
Ani Maček, Antonu Orehku, Mariji Osredkar, Milanu Pajduhu, Tomažu Potrču,
Rastislavu Snoju, Marku Tomšiču, Silvestru Tratarju, Vidi Vidmar, Igorju Vuliću,
Dušanu Boharju, Katki Hadžić, Saldini Hadžić, Mileni Hribar, Štefki Malovrh,
Miladinki Simić, Milici Šmitran, Bojani Turnšek.

OTVORITEV RAZSTAVE: 12. 5. 2016
V 1. NADSTROPJU ŠOLE NA VEGOVI 4

USTANOVITEV

V šolskem letu 1995/96 so se na šoli zavzeli za ustanovitev tehniške gimnazije. Z dvema poskusnima oddelkoma (60 dijakov) so bili vključeni v projekt uvajanja nove gimnazijske smeri. Profesorji šole so sodelovali pri pripravi učnih načrtov za elektrotehniko in računalništvo v okviru gimnazije.

RAVNATELJA

- **Marjan Opeka** (do 31. 12. 1997)
- **Silvester Tratar**, v. d. ravnatelja: (od 1. 1. do 15. 2. 1998)
- **Silvester Tratar** (od 16. 2. 1998)

POMOČNIKI RAVNATELJEV

- **Silvester Tratar** (do 31. 12. 1997)
- **Magda Prevc** (do 31. 8. 1998)
- **Mojca Marn** (od 1. 9. 1998)
- **Esad Muratagić** (od 1. 9. 1998 do 31. 8. 2005)
- **Vida Vidmar** (od 1. 1. 2015)

IME ŠOLE

- **Srednja šola za elektrotehniko in računalništvo Ljubljana** (do 2007/08)
- **Elektrotehniško-računalniška strokovna šola in gimnazija Ljubljana** (od 2008/09)
- **VEGOVA Ljubljana** (od 2009/10)

ŠTEVILO VPISANIH DIJAKOV IN DIJAKINJ v tehniški gimnaziji na Vegovi skozi leta:

67 (1996/97)	357 (2000/01)	402 (2004/05)	272 (2008/09)	182 (2012/13)
118 (1997/98)	417 (2001/02)	383 (2005/06)	224 (2009/10)	192 (2013/14)
220 (1998/99)	413 (2002/03)	347 (2006/07)	197 (2010/11)	193 (2014/15)
316 (1999/00)	429 (2003/04)	283 (2007/08)	187 (2011/12)	198 (2015/16)

OD NAŠIH ZAČETKOV DO DANES

UČITELJSKI ZBOR IN STROKOVNI SODELAVCI 1996/97

- 50 učiteljev splošnoizobraževalnih predmetov
- 32 učiteljev strokovnoteoretičnih predmetov
- 5 učiteljev praktičnega pouka
- 2 strokovni sodelavki
- 3 laboranti in tehnični sodelavci

UČITELJSKI ZBOR IN STROKOVNI SODELAVCI 2015/16

- 39 učiteljev splošnoizobraževalnih predmetov
- 25 učiteljev strokovnoteoretičnih predmetov
- 6 učiteljev praktičnega pouka
- 3 strokovne sodelavke
- 2 laboranta, 3 vzdrževalci učne tehnologije

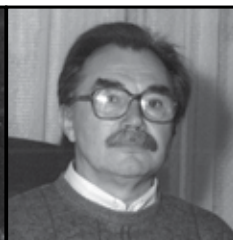
TAJNIKA ŠOLSKE MATURITETNE KOMISIJE

- **Silvester Tratar** (od 1995/96)
- **Anton Orehek** (od 1997/98)

SPLOŠNA OD 1995/96 DO JESEN 2015 MATURA: MATURIRALO 1906 KANDIDATOV

RAZREDNIKI GIMNAZIJSKIH ODDELKOV V 20 LETIH

Maja Azarov Domajnko	Aleksandra Jankovič	Darja Mraz Levstek	Veruška Stanislav Karlo	Andreja Vehovec
Gvido Cigale	Karin Kastelic	Marija Osredkar	Mojca Stare Aljaž	Vida Vidmar
Branka Dobovšek Dekleva	Katarina Kogej	Alenka Perko Bašelj	Eva Suhadolc	Mirjana Višnikar Ivić
Mojca Fink	Sonja Krapež	Erika Pleša	Romana Šivic	Alenka Zorko
Duša Fischinger	Aleksandra Saška Kučan	Mojca Prunk	Slavica Škerbot	Amanda Zupanc
Lidija Gorišek	Ludvik Lazar	Damijan Purg	Marjeta Šušteršič Menart	Sonja Zver
Tinkara Grilc	Mojca Marn	Jožica Sporn	Miroslav Trampuš	

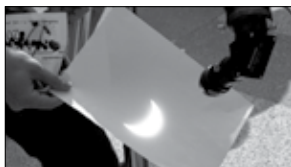

VEGOVA GIMNAZIJA

OD A DO Ž

ASTRONOMIJA

(nov predmet od 2013/14)

ASTRONOMSKI TABOR

Medvedje Brdo, 12.–14. april 2013

BREZPLAČNA MALICA

za dijake (od 2008/09 do 2010/11)

CELOSTNA PODOBA ŠOLE

(nova od 2009/10; avtor nekdanji vegovec Simon Pavlič iz Luks Studia)

ČASOPIS VEGOVČ

šolsko glasilo (pod tem imenom od 1993/94, prej Elektrotehnik)

DAN ASTRONOMIJE

(od 2012/13)

DAN ELEKTROTEHNIKE

(od 2015/16)

DAN ODPRTIH VRAT

(od januarja 1998 do 2008)

DAN RAČUNALNIŠTVA

(od 2015/16)

DEŽURSTVO DIJAKOV IN UČITELJEV

v prostorih šole

DIJAŠKA SKUPNOST IN PARLAMENT VEGOVE

DOPOLDANSKI POUK

za gimnazijce (od 2009/10), za večino dijakov (od 2015/16)

DOPOLNILNI POUK

DRUŠTVO VEGOVČ

(ustanovljeno 2009/10)

eAsistent

poskusna uvedba e-storitve na šoli (2010/11)

eHramba

shranjevanje in arhiviranje elektronske šolske dokumentacije (od 2014/15)

ELEKTRONSKO EVIDENTIRANJE DELOVNEGA ČASA

in prisotnosti delavcev šole (od 1. novembra 2011)

ELEKTRONSKO EVIDENTIRANJE PEDAGOŠKEGA PROCESA

e-dnevnik, e-redovalnica (od 2011/12)

ENOTNI KLJUČI

za vse splošne učilnice, posebni za laboratorijske učilnice in delavnice (od 2009/10)

EVIDENCA

interno šolsko računalniško omrežje (od 1996/97)

EVROPSKI ODDELKI

sodelovanje v projektu od junija 2006

FESTIVAL PRIMEROV DOBRE PRAKSE

Konzorcija strokovnih gimnazij (september 2012)

GIMNASIUM

sodelovanje naših dijakov v radijski oddaji (od 2004)

GIMNAZIJSKI UČITELJSKI ZBOR – GUZ

(od 2008/09)

GLAVNI DOPOLDANSKI ODMOR

podaljšanje z 20 na 30 minut zaradi novega načina deljenja malice (od 2008/09 do 2009/10)

GOVORILNE URE VSEH UČITELJEV

na isti dan za starše (od 2002/03)

GOVORILNE URE ZA DIJAKE

(od 2008/09)

HUMANITARNE AKCIJE

zbiranje denarja, pločevink, papirja, baterij, kartuš ... za posameznike, organizacije in društva, npr. Rdeči noski, Never Give Up, Rdeči križ, Karitas

IMPROLIGA

sodelovanje skupine Kunta Kinte (od 2000/2001)

INFORMATIVA

(od 2009/10)

INFORMATIVNI DAN

(od 1999/2000)

INTERAKTIVNE TABLE

v nekaterih učilnicah (od 2008/09)

IZID

Kosovelovega lista in recital (december 2004)

IZOBRAŽEVANJE ODRASLIH

JEZIKOVNI TEČAJI ZA DELAVCE ŠOLE

angleščina, nemščina

KLUB V4

organizacija ekskurzij (od 1997/98)

KNJIŽNICA – SRCE IN MOŽGANI ŠOLE

KONZORCIJ STROKOVNIH GIMNAZIJ – KSG

pod vodstvom naše šole (ustanovljen 2009/10)

KRST PRVOŠOLCEV

na šolskem dvorišču (od oktobra 2000)

KRVODAJALSKE AKCIJE

sodelovanje naših dijakov in učiteljev

LOČENO ZBIranJE ODPADKOV

na šoli (od 2006/07)

MATURANTSKA PARADA

na ljubljanskih ulicah (od maja 2001)

MATURANTSKI OBHOD ŠOLE

(maj 2004)

MATURANTSKI PLES

Križanke, Cankarjev dom, Gospodarsko razstavišče

MEDNARODNO SODELOVANJE

MEDPODJETNIŠKI IZOBRAŽEVALNI CENTER

MIC (od 2009/10)

NAGRADNI IZLETI

za najboljše razrede in dijake (od septembra 2001)

NAJ DIJAK

sodelovanje naših dijakov na izboru Dijaške organizacije Slovenije

NOVA OGRAJA

pred šolo, kakršna je bila nekoč pred realko (1996/97)

NOVA SPLETNA STRAN ŠOLE WWW.VEGOVA.SI

(2008/09)

NOVA ŠOLSKA PRAVILA ZA SREDNJE ŠOLE

(2005/06)

NOVE UČILNICE V KLETI DESNEGA TRAKTA ŠOLE

(od 1995/96)

NOVI PROSTORI V PRITLIČJU IN KLETI LEVEGA TRAKTA ŠOLE

(od 2015/16); v pritličju: splošna učilnica, sejna soba, pisarna; v kleti: 3 splošne učilnice, računalnica, 4 kabineti, skladišče in WC

NOV NAČIN ŠTEVILČENJA ŠOLSKIH E-DOKUMENTOV

potrdila o vpisu, spričevala, obvestila o uspehu, vzgojni ukrepi ... (od 2015/16)

NOVO IME ŠOLE: VEGOVA LJUBLJANA

(2009/10)

NOVOLETNI KONCERT DIJAKOV

(2011/12)

OBNOVA ŠOLSKE KUPOLE

in steklenega stropa nad njo (1995/96)

OBNOVA TELOVADNICE

(1995/96)

OCENJEVALNA OBDOBJA

uvedba dveh namesto treh (2006/07)

ODKRITJE SPOMINSKE PLOŠČE

na pročelju šole seizmologu Albinu Belarju ob 100. obletnici začetka delovanja potresne opazovalnice na realki (18. septembra 1996)

PAMETNA RAZSVETLJAVA

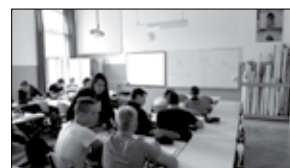
Philips Schoolvision v učilnici 3 (2010/11)

PEVSKA SEKCIJA UČITELJEV ŠOLE

(2005/06)

POLETNA ŠOLA

za bodoče prvošolce

VEGOVA GIMNAZIJA

OD A DO Ž

POPOLDNEVI NA VEGOVI

pogovori, okrogle mize

- Indijsko popoldne (2011/12)
- Japonsko popoldne (2012/13)
- Ameriško popoldne (2013/14)
- Hrvaško popoldne (2014/15)
- Nemško popoldne (2015/16)

POUK V DVEH IZMENAH

2 dni na teden popoldne, ostali dnevi dopoldne (od 1998/99 do 2014/15)

PREDAJA KLJUČA ŠOLE

maturantski običaj sprva potekal na šoli (do leta 2000), kasneje na maturantskem plesu

PRENOVA GIMNAZIJSKIH PROGRAMOV

(od 2008 do 2014)

PRIPONKE IN IZKAZNICE

za učitelje in dijakke (od 1996/97)

PRIZNANJE NARODNE GALERIJE

Vegovi kot šoli, ki je na razstavo pripeljala največ dijakov (1996/97)

PROSTOVOLJSTVO DIJAKOV

računalniško opismenjevanje starejših, druženje z mladimi s posebnimi potrebami, obiskovanje bolnikov ...

PRVI ŠOLSKI DAN

brez njega ne gre

RAČUNALNIK ZA UČITELJE IN PROJEKTORJI V VSEH UČILNICAH

postopoma od 2008

RAZISKAVA PISA

mednarodna raziskava bralne, matematične in naravoslovne pismenosti; 2005/06, 2008/09, 2011/12, 2014/15

RAZISKAVA TIMSS

mednarodna raziskava trendov znanja matematike, fizike in naravoslovje za gimnazijske četrtošolce, maj 2008, 2015

RAZISKOVALNA DEJAVNOST DIJAKOV

srečanja mladih raziskovalcev in njihovih mentorjev Zaupajmo v lastno ustvarjalnost

RAZSTAVE

- fotografska razstava Barski stoli, november 2001
- Zgodovina računalništva, maj 2002
- Kosovel na Realki, oktober 2004
- S polno paro na jug, december 2004
- fotografska razstava Edija Šelhausa, januar 2007
- Doktorice računalništva in informatike, september 2007
- fotografska razstava dijakov, članov fotografskega krožka, 2007/08
- Po Trubarjevi poti, maj 2008
- razstava keramike in fotografij Iskanja in odstiranja, december 2009
- Podobe in dokumenti realke, 2009
- Via dolorosa – pot trpkih spominov skozi taborišče Dachau, 2010/11
- Taboriščni tarok Borisa Kobeta, 2010/11
- fotografska razstava Eseji, april 2010
- Realka integralno 1874–1959, oktober 2015
- fotografska razstava Cerkijanska laufarija, april 2016

RAZSTAVA IN SEJEM MINERALOV, FOSILOV, NAKITA

v šolski telovadnici (od 1992 do 2007)

REDNI INŠPEKCIJSKI NADZOR

(2002/03, 2009/10)

SEJEM RABLJENIH UČBENIKOV

v avli šole (od 5. do 9. septembra 2002)

SISTEMATSKI ZDRAVSTVENI IN ZOBOZDRAVSTVENI PREGLEDI DIJAKOV

Zdravstveni dom Ljubljana, na Metelkovi in Aškerčevi

SISTEMATSKI ZDRAVSTVENI PREGLEDI DELAVCEV ŠOLE

SPLETNA UČILNICA

Moodle (od 2009/10)

SPLOŠNA MATURA

(od 1995/96)

ŠOLSKI RAZVOJNI TIM STROKOVNE GIMNAZIJE

ŠRTG (od 2008/09)

ŠPORTNA TEKMOVANJA IN ŠAH

(akrobatika, atletika, floorball, gorski tek, gorsko kolesarstvo, judo, karate, košarka, kros, lokostrelstvo, mali nogomet, namizni tenis, nogomet, odbojka, orientacija, plavanje, ples, rokomet, smučanje, streljanje, tek ...)

TABORI

(od junija 1997 Trenta, od 2011/12 Planica oz. Gorenje pri Zrečah)

TEČAJ SLOVENŠČINE ZA DIJAKE TUJCE

(od 2010/11)

TEDEN DEJAVNOSTI IN IZBIRNIH VSEBIN

(od 2004/05); PROJEKTNI TEDEN (od 2012/13)

TEKMOVANJA V ZNANJU

angleščine, astronomije, elektrotehnike, fizike, kemije, logike, matematike, nemščine, računalništva, slovenščine, telekomunikacije, zgodovine

TUJI UČITELJ

za angleščino v evropskih oddelkih (od 2006/07)

TUJI UČITELJ

za angleščino pri pouku v gimnazijskih oddelkih (od 2009/10)

TUTORSTVO DIJAKOM

(od 2012/13)

UČBENIŠKI SKLAD

(od 1981/82)

UREDITEV AVLE

(1996/97)

UREDITEV PROSTORA ZA DEŽURNE DIJAKE

v avli šole (1995/96)

VIDEOMANIJA

festival srednješolske filmske ustvarjalnosti (od maja 2005)

VIDEONADZOR

avle (1996/97), šolskega dvorišča (1998/99)

VIRTUALNA SKUPNOST

Srednje šole za elektrotehniko in računalništvo – portal za posredovanje gradiva dijakom in občanom (od 2003/04)

VEČERI NA VEGOVI

(2009/10): pogovori, okrogle mize, druženje

- Ljubljanska realka skozi čas
- Še pomnite, vegovci ...
- Iz tradicije v prihodnost
- Ribčev dohtar skozi oči vegovca
- Vegovci in šport
- Obnovimo stlane vezi

ZBIRANJE ELEKTRONSKIH ODPADKOV

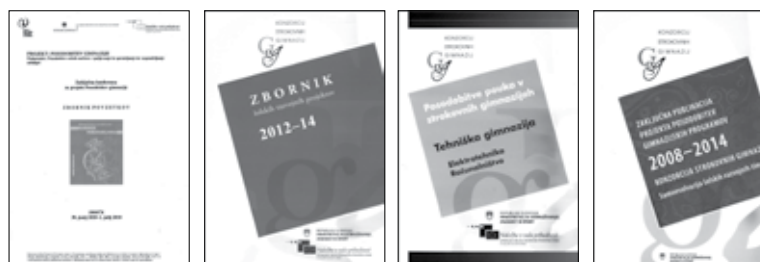
(od 2010/11)

ZBIRKA MINERALOV IN KAMNIN

več kot 470 eksponatov (od 1996/97, vitrine na hodnikih šole)

ŽIVELA, VEGOVA!

GOSPOD PROFESOR, RAZUMETE ŽIVLJENJE? KOSOVEL, KONS TRUDEN

NOSIM ZVEZKE, UČIM SE SPROTI; NIČ PRETRESLJIVEGA

Lea Sobočan, G 4. A, 1999/2000, razredničarka Marija Osredkar

Težko je pisati spomine o šoli, ki je postala delovno mesto. Želiš biti objektivni, vendar ko gledaš nekdanje profesorje skozi lečo sedanjega sodelavca ali se skušaš spominjati stavbe, kakršna je bila takrat, ali pa sistema, kakršen je bil takrat, ti sedanja leča vse prebarva, zato se v skladu s svojim humanističnim poklicem raje rahlo literarno spomnim prigode, natančneje prigod matematične vrste.

Zgodila se mi je sreča, takrat se mi je seveda zdela nesreča, da sem pridno predla čas in polnila matematične zvezke pri (zdaj žal že pokojnem) prof. Oblaku.

Prof. Oblak je bil ena taka mitološka pošast, učitelj starega kova, kot se

šika. Strog pogled, učinkovitejši kot pregovorni mitraljez prof. Lazarja. Ostro oko pri testih, da je zaslutil prepisovanje, preden je misel na to, da bi prepisoval, sploh začela razmišljati, da bi se naselila v tvoji glavi. Kljub staromodni pojavi in delovanju je pridno in z žarom pri pouku uporabljal »novotarije«, recimo pasti in slasti Deriva in Mathematice so mu bile dobro znane.

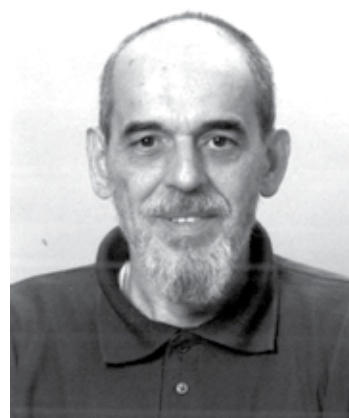
Še sedaj nam verjetno vsem odmeva v možganih tisti znameniti tlesk, ki je nastal, ko se je udaril po čelu. To je bil ponavadi nadomestek končnega ločila, ko smo na tabli ustvarili »idiotizme«, povezane s kakšno kvadratno funkcijo. Resnično, bil je praoče sedaj znamenitega facepalma.

Najbolj pa so mi ostale v spominu uvodne ure. Kot je že v navadi, se je sloves profesorja širil, še preden smo sploh sedli v učilnico 209. Torej je bilo ozračje grozečemu slovesu primerno spoštljivo, skorajda cerkveno. Vsako uvodno uro nam je prof. Oblak narekoval tri aksiome učenja matematike, ki smo jih pridno po nareku zabeležili v zvezek, po njegovem nasvetu z lepo barvico. Prva dva sta bila dokaj standardna: nosim zvezke, učim se sproti; nič pretresljivega.

Tretji pa nam je naročal naslednje: »Matematike se moram veseliti, ker je telovadba duha!« Še dvajset let kasneje mi odzvanja v ušesih ta aksiom. V prvem letniku ga je spremljalo tudi rahlo valovanje skepse. Samo valovanje; nihče si ni v tistih časih

približno drznil nasmehniti se ali celo kaj pripomniti. Smrt bi bila bridka in strašna. Bili so drugi časi.

Pa je skepsa dvajset let kasneje pozabljena in veselje do naravoslovja in tehnike je kljub jezikoslovnim tendencam še vedno tu.

Profesor matematike Franc Oblak

Med prvošolci G 1. A, 1996/97

Med četrtošolci

Med vegovci v Stonehengeu, 2014

Kot razredničarka E 3. A, 2016

DUH NE SME NIKOLI HLAPEČEVATI, MI MU MORAMO SLUŽITI IN SAMO ON JE NAŠ POVELJNIK. KOSOVEL, PRAVICA

SLEDI SRCU, NAREDI, KOT JE PRAV

Dr. Gregor Omejec, G 4. B, 2001/02, razredničarka Sonja Zver

Pisalo se je leto 1998, ko sem se vpisal na Srednjo šolo za elektrotehniko in računalništvo. Izbral sem si program tehniške gimnazije, saj takrat še nisem bil povsem prepričan, ali naj bo elektrotehnika tudi moj poklic. Takrat sta se mi v spomin najbolj vtisnila pročelje stavbe, tipična arhitektura 19. stoletja še danes vzbuja (straho) spoštovanje, in masivna in težka vhodna vrata. Če se je le dalo, sem vedno uporabil zadnji vhod. A vsako stavbo zaznamujejo ljudje in ti so bili pravo nasprotje njenemu masivnemu zunanjemu videzu, bili so prijetni, prijazni, strogi, a vendar pošteni in topli. Morda smo prav zaradi teh lastnosti z učitelji uspeli zgraditi poglobljen prijateljski odnos. Danes je to redka medgeneracijska dobrina, ki mlademu človeku v vsej njegovi mladostniški vznesenosti in nemiru omogoča obdržati trdna tla

pod nogami. Leta šolanja so tako minevala v bolj ali manj ustaljenem ritmu, od pouka in učenja do druženja in zabave.

Štiri leta so hitro minila in naše druženje smo kronali z maturantskim izletom na Malto. Dogodek se nam je vsem globoko vtisnil v spomin in se ga še danes spominjamo z veliko nostalgije. Maturo nas je leta 2002 opravljalo 27 dijakov in mislim (upam), da smo jo uspešno opravili prav vsi. Hkrati je bil to tudi čas našega razhoda in vsak izmed nas je ubral svojo pot. Mene je vodila najprej na Fakulteto za šport in kasneje še na Zdravstveno fakulteto. Po diplomi sem postal mladi raziskovalec na Inštitutu za klinično nevrofiziologijo Univerzitetnega kliničnega centra v Ljubljani, kjer sem trenutno tudi zaposlen. Leta 2015 sem na Medicinski fakulteti v

Ljubljani doktoriral iz ultrasonografije perifernega živčevja. Prav v srednješolskih letih sta me začela privlačiti znanost in raziskovanje, in ker sem po duši športnik, me je pot kmalu zanesla tudi v Biomehanski laboratorij na Fakulteti za šport. Nad prepletanjem tehniškega in naravoslovnega znanja sem bil naravnost navdušen in takrat sem prvič spoznal, česa si na poklicni poti resnično želim – s tehnološkimi rešitvami pojasnjevati zapleten stroj človeka. V današnjem času se različne znanstvene discipline medsebojno prepletajo in uspeh na enem področju je vedno bolj odvisen od poznavanja in uspešnega sodelovanja strokovnjakov z različnih področij. Ob delu sem se prepustil toku in pot me je kasneje zanesla na Inštitut za klinično nevrofiziologijo Univerzitetnega kliničnega centra v Ljubljani, kjer je prepletanje tehnike in naravoslovja izjemno. Nobena šola vam ne more dati vsega znanja, potrebnega za uspešno delo, lahko pa vam dá dobre temelje, na katerih si boste z jasno vizijo, trdim delom in vztrajnostjo sezidali dobro kariero. Menim, da je Srednja šola za elektrotehniko in računalništvo to nedvomno omogočala.

Morda je moj največji dosežek ta, da se ukvarjam s stvarmi, ki me resnično veselijo. Tega najverjetneje ne bi nikoli bilo, če me pot ne bi vodila prek Srednje šole za

elektrotehniko in računalništvo. Predvsem pa je ne bi bilo, če moje osebnosti ne bi izoblikovali tam zaposleni ljudje. Zato ob tej priložnosti izrekam iskreno zahvalo vsemu takratnemu učiteljskemu zboru, še posebej pa profesorici Sonji Zver, naši razredničarki. Bila nam je kot druga mama.

Za konec morda še droben nasvet vsem tistim, ki se na življenjsko pot šele podajajo. Življenje je skupek dogodkov. Sledi srcu, naredi, kot je prav, in življenje bo na koncu en velik dogodek.

Četrtošolec Gregor

Razred G 4. B (Gregor Omejec: druga vrsta, prvi z desne; Ivo Šveговиč: prva vrsta, drugi z leve)

Maraton Alpe Scott, 2015

SALVE SMEHA

Ivo Šveговиč, G 4. B, 2001/02, razredničarka Sonja Zver

/.../ Iz mojih let na Vegovi so mi najbolj ostale v spominu ure pri elektrotehniki, ko nas je poučeval dr. Lokovšek. S svojim načinom učenja, ki je bil poln optimizma, volje in neskončne zaloge pozitivne energije, je prav vsako šolsko uro naredil prijetno in zanimivo. Ob tem sem se spomnil na prigodo med praktičnim poukom v eni izmed učilnic za praktični pouk elektrotehnike, ko med prikazom delovanja nekega vezja ni šlo vse čisto tako, kot bi moralo. Instrumenti, s katerimi naj bi potrdili izračun, niso pokazali vrednosti, ki smo jo izračunali. Po 10 minutah iskanja napake v vezju smo

preverili, ali se vezje sploh napaja. Ko inštrument ni pokazal napetosti, smo ugotovili, da se je nekdo pomotoma naslonil na gumb za zasilni izklop elektrike v mizah po celi učilnici. Sledile so salve smeha. Najpogostejši odziv nekdanjih dijakov Vegove ob dejstvu, da sem izobraževanje nadaljeval na pravni fakulteti, je začudenje. Enako velja tudi za marsikaterega pravnika, ko izve, da sem nekdanji dijak Vegove. Običajno gre namreč za področji, ki na prvi pogled nista ravno najbolj kompatibilni. /.../ Menim, da je takšno interdisciplinarno izobraževanje lahko v posameznikovi

karieri posebna dodana vrednost, saj pridobljeno znanje z različnih področij povezuje in pri tem ustvarja neprecenljivi kapital. Sam pridobljeno znanje iz let na Vegovi s pridom izkoriščam pri svojem delu v pravu. Tehnično znanje mi namreč omogoča, da kot pravnik aktivno sodelujem pri projektih, ki so visoko tehnološki, obenem pa lahko v določenih primerih apliciram pravno znanje tako, kot ga drugi pravniški kolegi zaradi pomanjkanja tehničnega znanja ne morejo. Zaključim lahko, da je moja karierna pot zaradi šolanja na Vegovi nedvomno bogatejša in prav nič dolgočasna.

Pravnik Ivo

Predsednik/podpredsednik dijaške skupnosti naše šole na zasedanju parlamenta Dijaške organizacije Slovenije, 2000

SEM KOT ELEKTRIČNA ISKRA, KI SKAČE. KOSOVEL, SODOBNA MRTVILA

Miha Mihovilič

Elektrika in njeni pojavi so me privlačili že od malih nog, zato je bilo naravno, da sem se po končani osnovni šoli vpisal na takratno Srednjo šolo za elektrotehniko in računalništvo. Pri izbiri izobraževalne smeri sem kolebal med strokovnim programom elektrotehnik in tehniško gimnazijo. Prvi je vseboval več zanimivih strokovnih predmetov, drugi pa je ponudil program s poudarkom na jezikih in matematiki. Ker sem že takrat želel pridobiti visokošolsko izobrazbo, sem se na koncu odločil za gimnazijo, saj sem vedel, da mi bo ta omogočila boljše izhodišče na fakulteti.

Ko sem prvič stopil skozi težka vhodna vrata Vegove, pred seboj zagledal visoke stropne in po Gaussovi krivulji obrušene stopnice, ki so jih skozi čas oblikovale noge dijakov pred mano, se je začelo pomembno novo obdobje mojega življenja. Prvo leto sem, kljub odličnemu uspehu v osnovni šoli, začel klavрно, s komaj pozitivno oceno iz nareka pri slovenskem jeziku. K sreči mi je ta neuspeh

takoj dal vedeti, da bom za uspešno napredovanje moral v šolanje vložiti bistveno več truda. Tako sem začel redno vaditi matematiko, se podrobno učiti slovnico in reševati probleme pri fiziki. Za to sem porabil večino svojega prostega časa, marsikdaj tudi nejevoljen, saj so se mi predvsem jezikovni in družboslovni predmeti zdeli povsem odveč. Šele kasneje sem spoznal, da mi v življenju tudi to znanje koristi in da moram kot naravoslovec dobro znati tuje jezike.

Kljub temu da je bila gimnazija tehniško obarvana in je za najtežji predmet na šoli veljala matematika, sem imel jaz največ dela s slovenščino, ki mi je prinesla tudi mojo edino enico. Zanj še danes krivim črno mačko, ki je tisto jutro profesorici Mojci Stare Aljaž prečkala pot, in Franceta Prešerna, ker v Zdravljici nisem našel politične ideje. A ta enojka v redovalnici ni pokvarila veselja ob peticah, ki sem jih zbiral pri fiziki. Ta me je kmalu začela zanimati celo bolj kot elektrotehnika. Navdušen sem bil nad učiteljem fizike, prof. Snojem, ki je iz rokava stresal odgovore na vsa naravoslovna vprašanja, ki smo mu jih zastavili. Vsi odgovori so se zdeli tako naravni in so preprosto sledili iz osnovnih fizikalnih principov. Takšno jasno podobo sveta sem si želel ustvariti tudi sam. Zato sem poleg rednih ur fizike začel obiskovati še astronomski krožek, kjer smo spoznali osnove astronomije in s teleskopom hodili na opazovanja zvezd na Kurešček nad Igom. Pridružil sem se tudi programu

Mladi raziskovalci, v okviru katerega sem pod mentorstvom prof. Snoja in ob pomoči prof. Orehka izdelal napravo za meritev koeficienta upora modelarskih maket po metodi prostega pada. Z njo sem nato zmagal na regijskem tekmovanju mladih raziskovalcev. Naloga, ki sem jo pripravil, je bila moj prvi stik s pravim raziskovalnim delom. V njej sem fizikalna načela, o katerih sem se učil pri fiziki, uporabil v svoj namen, dobljene podatke samostojno analiziral in svoje zaključke zbral v poročilu. Doseženi uspeh je še okrepil moje veselje do fizike in me navdušil za raziskovalno delo.

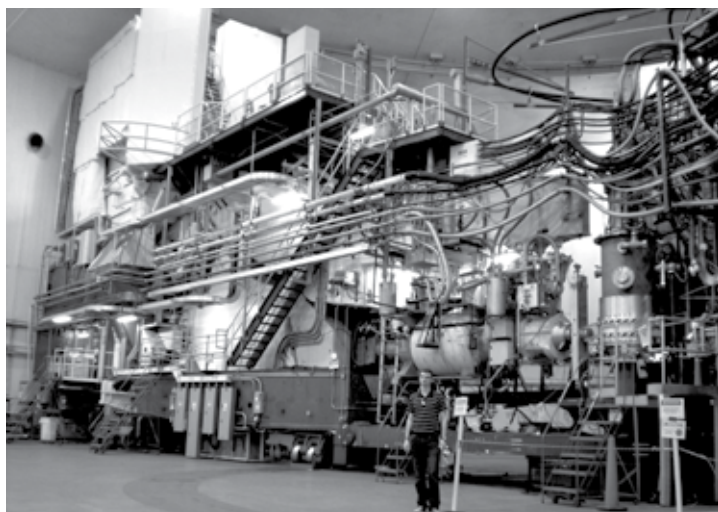
Tako sem se po končani srednji šoli raje kot na elektrotehniško fakulteto vpisal na Fakulteto za matematiko in fiziko, po diplomi pa svoj študij nadaljeval na Inštitutu Jožef Stefan, vse v želji, da bi lahko enkrat sodeloval pri reševanju pravih fizikalnih problemov in tudi sam prispeval pri razumevanju sveta. Danes kot podoktorski raziskovalec sodelujem z ameriškim laboratorijem Thomas Jefferson National Accelerator Facility in z Inštitutom za jedrsko fiziko Univerze v Mainzu (Nemčija), kjer v okviru mednarodnih kolaboracij raziskujem zgradbo in lastnosti lahkih jeder, s čimer želimo dopolniti svoje razumevanje zgradbe o snovi in vesolju. Kljub novim potem in novim ljudem na fakulteti in na inštitutu sem se med študijem pogosto rad vračal na Vegovo, kjer sem se vedno počutil dobrodošlega. Največkrat sem tja odšel le na klepet s profesorji, včasih pa sem k njim prišel tudi s

strokovnimi vprašanji, na katera takrat sam nisem našel odgovora. Z razredničarko, prof. Zver, in nekaterimi drugimi učitelji še danes ohranjam stik, in kadar jih obiščem, se vedno rad ozrem proti svoji šoli in se ponosen spomnim, kako smo se v klopeh s sošolci prebujali ob puku kovčka prof. Orehka, ki je vsako jutro v pozdrav padel skorajda s stropa; kako smo pri urah zgodovine trpeli skupaj s starimi Slovani, ki so svoje »težke vozove« izza Karpatov vlekli proti Jadranu; kako smo malicali ob anekdotah gospoda Pajduha; povzročali sive lase prof. Lokovšku; po nareku neutrudno pisali matematične izreke pri prof. Purgu in uživali širokosrčnost razredničarke.

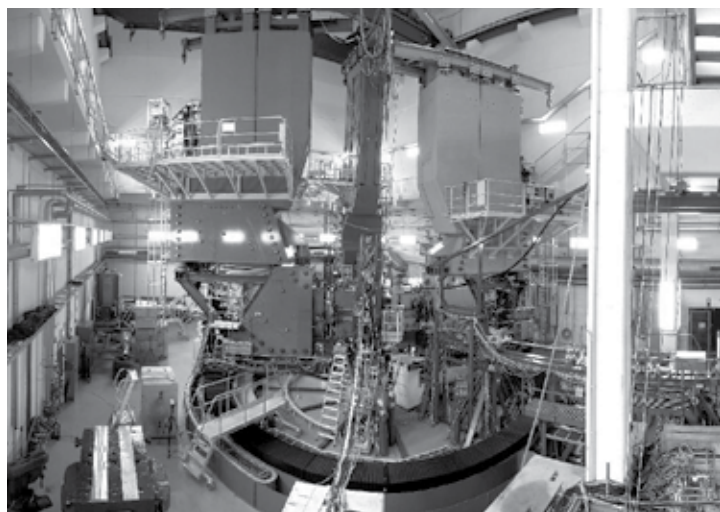
Na srednjo šolo in profesorje imam le lepe spomine. Za vso njihovo potrpežljivost in trud sem jim neizmerno hvaležen, saj so me opismenili in izobrazili. Zaradi te lepe življenjske popotnice, ki sem jo dobil na Vegovi, so danes vrata šole precej lažja, kot so bila pred osemnajstimi leti, ko sem jih prvič potisnil od sebe.

Maturantski izlet na Malto, 2001

Eksperimentalna dvorana laboratorija Thomas Jefferson Accelerator Facility. Fotografija prikazuje kriogensko vodikovo tarčo (desno) in visokoločilni spektrometer za detekcijo razpadnih produktov jedrskih reakcij.

Eksperimentalna dvorana kolaboracije na Inštitutu za jedrsko fiziko Univerze v Mainzu. Na sliki je prikazan spektrometrijski sestav, ki ga uporabljamo za študij interakcij lahkih jeder z elektroni.

VEGOVEC MIHA

Dr. Miha Mihovilič, G 4. B, 2001/02, razredničarka Sonja Zver

NE CIVILIZACIJA NE IZOBRAZBA, PRAVI SMISEL JE V KULTURI SRCA. KOSOVEL, PRAVICA

CVET SLOVENSKEGA INTELEKTA

Denis Striković, G 4. B, 2003/04, razredničarka Aleksandra Jankovič

/.../ Na Vegovi sem dobil zelo dobre temelje za svojo nadaljnjo izobraževalno in življenjsko pot, saj je obdobje srednje šole tisto, v katerem se posameznik v veliki meri izoblikuje; na to izoblikovanje ne vplivajo samo sošolci ali usmeritev šole, ampak tudi odlični učitelji.

Hvaležen sem za to, da sem imel učitelje, od katerih sem lahko veliko odnesel. Za naš razred je pomembno vlogo odigrala naša razredničarka Aleksandra Jankovič, ki je v nas videla cvet slovenskega intelekta, spoštovala

je našo raznolikost in predvsem razumela, da šola ni samo izobraževalna ustanova, ampak tudi vzgojna.

Šolanje sem nadaljeval na družboslovnem področju in zaključil študij politologije (analiza politik in javna uprava) na Fakulteti za družbene vede, trenutno pa se počasi premikam proti doktoratu s področja balkanskih študij na interdisciplinarnem doktorskem študijskem programu humanistika in družboslovje. Na svoji profesionalni poti sem se predvsem ukvarjal s kulturnim menedžmentom

in kulturno-izobraževalni projekti, poleg tega sem tudi aktivistično dejaven na različnih družbenih področjih in sem se kot nečlan kakšne od političnih strank podal tudi v politiko. Oktobra 2014 sem bil izvoljen za člana Mestnega sveta Mestne občine Ljubljana. Kot mestnemu svetniku in nekdanjemu vegovcu mi je bilo v veliko zadovoljstvo, da sem lahko bil del zaključnega procesa in seje Mestnega sveta 19. 10. 2015, ko smo razglasili nekdanjo realko, stavbo Vegove, za kulturni spomenik lokalnega pomena.

Na svoji študijski, profesionalni in aktivistični poti sem lahko večkrat opazil, da mi je to, da sem maturant tehniške gimnazije, večkrat pomagalo, da sem lahko svoje naloge opravil uspešneje. Na podlagi tega delim mnenje, da je zelo pomembno, da imamo v naši družbi veliko osnovnoškol in osnovnošolcev, ki bodo nadaljevali svoje šolanje na Vegovi in nato po možnosti svoje tehniško znanje še nadgradili med študijem ali izkoristili pridobljeno znanje in ga povezali še s katerim drugim področjem.

Volitve 2011

Med organizatorji krsta 2003

Na maturantskem plesu 2004

Kladija in Denis v G 1. B, 2005

EDINA LOGIČNA IZBIRA

Kladija Štajdohar, G 4. B, 2003/04, razredničarka Aleksandra Jankovič

Odločitev o vpisu v srednjo šolo ni lahka. In čeprav se sliši klišejsko, ti lahko popolnoma spremeni življenje, tako kot ga je meni, morda drugače, kot sem pričakovala.

/.../ Ker sem bila bolj tiha in mirna, nisem bila prepričana, da se bom v pretežno fantovski družbi dobro znašla. A ko se je za tehniško gimnazijo odločila tudi sošolka iz osnovne šole, je Vegova postala edina logična izbira.

Že prvi šolski dan je sledilo prvo presenečenje – poleg Biljane sem dobila še šest sošolk. Strahu, da se v fantovski družbi ne bi znašla, ni bilo več. Sčasoma je izginila tudi tiha miška, ki so je bili vsi bližnji vajeni. Ko zdaj gledam nazaj, mislim, da je bil razlog predvsem v tem, da sem se v šoli počutila izredno dobro. Težav z učenjem in ocenami nisem imela, hkrati pa smo se s sošolci in sošolkami zelo dobro razumeli in smo skupaj preživeli tudi kar nekaj prostega časa. V tem obdobju sem

se osebnostno zelo spremenila – postala sem bolj samozavestna, zgovorna, energična in dela za računalnikom si enostavno nisem več predstavljala. Prepričana sem bila, da potrebujem dinamičen poklic, kjer mi ne bi bilo potrebno ves čas sedeti za računalnikom. Spogledovala sem se s študijem novinarstva, nato pa se po nasvetu nekaterih kolegov odločila za študij kulturologije. Prepričana sem bila, da bom z njim združila tako željo po delu v medijih kot željo po spoznavanju in raziskovanju kulturnega področja.

Čeprav je kulturologija povsem drugo področje, pri študiju nisem imela težav in sem ga uspešno zaključila. Izobraževanje sem nato nadaljevala na magistrskem študiju politologija – etnične študije: reševanje in upravljanje medetničnih odnosov in konfliktov, kjer sem pridobila tako teoretično kot praktično znanje s področja medkulturnosti in reševanja konfliktov.

Kot novinarka sem delala že med študijem. Če se razmere v medijih v tem času ne bi tako spremenile, bi verjetno to delo opravljala še danes, tako pa sem se po sedmih letih odločila za nov izziv – delo v neprofitnih organizacijah. Sprva sem se zaposlila v nevladni organizaciji Humanitas, kjer sem skrbela za odnose z javnostmi in izvajanje delavnic o globalnem učenju. Trenutno delam v Centru za mlade Domžale. Kot koordinatorka programa skrbim za organizacijo in izvedbo različnih dogodkov in izobraževanja, promocijo in odnose z javnostmi, prijave na evropske projekte, za izvedbo mednarodnih projektov in delavnic po metodah neformalnega učenja. Čeprav me je pot zanesla povsem drugam, bi še enkrat izbrala tehniško gimnazijo. Poleg tega, da mi je omogočila osebnostno rast, še danes vidim številne prednosti, ki jih imam v primerjavi z drugimi družboslovci. /.../

Kladija Štajdohar

Med vodenjem prireditve v Centru za mlade Domžale, 2015

Članica Komisije za mladinska vprašanja občine Domžale, 2015

NAŠE SANJE SO BELI OBLAKI NA MORJU AZURA. KOSOVEL, SODOBNA MRTVILA

ZADNJA GENERACIJA ZLATE DOBE

Mag. Biljana Ivanović, G 4. B, 2003/04, razredničarka Aleksandra Janković

/.../ Spomnim se priprav za Cankarjevo priznanje, celoten projekt je vodila profesorica Mojca Stare Aljaž. V trenutku, ko sem začela z njo sodelovati, sem vzljubila materinščino. Seveda, zdaj se zagotovo smejite moji izjavi zaradi mojega priimka. Si vas prav predstavljam. A vseeno, slavisti so me naučili, da je materni jezik tisti, s katerim prvič prideš v stik. In moj prvi stik z jezikom je slovenščina, ne glede na to, kam segajo moje korenine. To je edini jezik, ki tako lepo zveni v poeziji in prozi in hkrati zelo posiljeno in nenaravno v pop pesmih sodobnega časa. Naš jezik je s svojo pristno čarobnostjo zadnjič iskreno in lepo zvenel v slovenskih popevkih v prejšnjem stoletju. Verjemite mi, kar precej jezikov govorim. In zdaj se zagotovo sprašujete, zakaj dolgozevim o jeziku.

Prav z jeziki je povezano moje življenje. Obožujem jih. Na svojem magistrskem nastopu sem prepevala v sedmih različnih jezikih. Postala sem operna pevka, pridobila sem naziv magistra glasbe in v enem samem letu se lahko prelevim v mnoge junakinje, kot so Adela, Giulietta, Lizinka, Maria, Anna, Pamina, Liu, Cleopatra ... Ena je nežna, druga zlobna, tretja sila jezikava, četrta umira, peta na smrt trpi ... To so ženske, ki jih preučujem, se prek svojih izkušenj vživljam v njihove osebnosti in jih skušam, kar se dá, naravno odigrati. Vsako leto je lažje, saj se plemenitiš z izkušnjami in s spomini.

Verjetno sem del zadnje generacije zlate dobe. Otroštvo je bilo nepozabno, najstništvo težko, a zabavno, predvsem pa varno. Vse neumnosti, ki smo jih počeli, so se dobro končale. Včasih smo lahko ponočevali in smo vseeno varno prišli domov, nismo izginili. Internet je bil v nastajanju,

mobiteli so bili višek tehnologije, saj so imeli polifonično zvonjenje, edina igrice je bila tista kvadratasta kača, barvni zasloni – kaj je že to? V času, ko sem bila srednješolka, so razvijali digitalne fotoaparate, do tretjega letnika so bili dostopni vsem, o kakovosti slike na zaslončku pa tokrat ne bom razpravljala. Staram se. In nato poslušam svojo profesorico petja, ki pravi, da leta 1970 niti fotokopirnega stroja ni imela na voljo, da bi skopirala note, kaj šele youtuba, da se s posnetkom lažje naučiš arijo. To so bili časi, ko ti je učitelj lahko eno prisolil, ti pa si dobro vedel, zakaj si jih fasal, in doma nisi nič tožaril. Tudi v mojih časih je bil učitelj zakon in vse spore smo reševali sami, brez staršev. Za to pravilo sem izjemno hvaležna mami. In tudi učitelj je človek; če je kdaj storil napako, je moja mama vedno rekla, učitelj ima vedno prav, če misliš drugače, se sama zmeni. Na vratu imaš glavo, in ne zelje. In res. Učiteljski kolektiv Srednje šole za elektrotehniko in računalništvo mi je tako zelo pri srcu. Velikokrat se spomnim izjav, fantastičnih izjav, a kaj ko jih začneš razumevati nekaj let kasneje. Zato, dragi najstniki, ne smejte se izjavam. Napišite jih v zvezek, ga shranite in čez 15 let odprite. Preberite izjave. Spoštovali boste ljudi, ki med svojim odraščanjem niso imeli fotokopirca. Spoštovali boste ljudi, ki niso imeli mobilcev, pa so se vedno točno dobili na Prešercu na kavi.

Danes vodim studio za sinhronizacijo risank in sem tudi redno zaposlena na Glasbeni šoli Rista Savina v Žalcu. Tam poučujem petje in vsak dan znova mi je dana možnost, da občudujem učence na naši šoli, koliko talenta in volje premorejo, kako duhoviti so in predvsem, kako različni. Verjetno je poučevati na glasbeni šoli lažje kot na osnovni, saj gredo otroci skozi nekakšno sito in radi

Mala bela oblekica ...

Med maturitetnim izpitom iz angleščine, 2004

hodijo k nam. A vseeno. Otrok je otrok. Otroku moraš nuditi pravičen in edinstven pristop, to ceni in čuti, staršem pa onemogočiti pretirano vsiljevanje mnenja. /.../ In zato sem hvaležna za vse izkušnje, pridobljene na osnovni in srednji šoli. Vodili so me krasni ljudje, ki so soodgovorni za mojo osebnost.

/.../ V življenju je treba znati reči prosim in hvala, dve besedici, ki odpirata vrata. V življenju je treba »znat potrpet« in počakati na pravo priložnost, predvsem pa spoštujate ljudi. Pozdravite čistilko, vprašajte jo, kako je kaj. Bodite prijazni do hišnika. Poklepetajte s kuharico, ne bo vam žal. Spoštujte svoje profesorje, tudi sami so starši. /.../ Vegova je lahko zlata jama, če se boste sami odločili, kaj storiti iz sebe in svojega odraščanja.

Do naslednjič!

Foto: Samo Vodopivec (nekdanji vegovec)

KAJTI ŠE NOBENA DOBA SI NI NADELA TAKO VELIKE NALOGE KAKOR DANAŠNJA DOBA. KOSOVEL, PRAVICA

ŠE VEDNO SE POČUTIM DOMAČE

Dr. Slavko Žitnik, G 4. A, 2005/06, razredničarka Mojca Stare Aljaž

/.../ Pri izboru srednješolskega izobraževanja nisem bil omejen s pogoji, vendar sem se prvotno želel vpisati na srednjo strokovno šolo, smer računalniški tehnik. Ob velikem nezadovoljstvu osnovnošolske svetovalne službe sem se nato odločil vsaj za vpis v tehniško gimnazijo, kjer sem lahko izbral smer računalništvo. Še bolj samozavestno sem se tako odločil, ker so šolo v svojem prostem času izredno dobro predstavljali zaposleni profesorji, v mojem primeru še posebej Matija Vintar. Čeprav sem vedel, da želim v prihodnosti delati na področju računalništva, si z vpisom na Vegovo nisem zaprl nobenih vrat, saj bi lahko študij nadaljeval na katerikoli fakulteti. To je seveda odlična možnost, da se v mladih letih spoznaš z nekim področjem in brez izgube časa kasneje nadaljuješ študij v drugi smeri. Pri meni, ki sem nadaljeval študij na Fakulteti za računalništvo in informatiko in na Fakulteti za matematiko in fiziko v Ljubljani, se je izbira še posebej obrestovala, saj sem pridobil ogromno predznanja, ki sem ga s pridom uporabil in še nadgradil.

Pri izboru študijske poti so imeli velik vpliv tudi profesorji računalništva na Vegovi, saj so tistim, ki so nas izbrana področja računalništva bolj zanimala, razložili dodatno tematiko ali nas usmerili na ustrezne vire informacij. Že kot vegovca me je mag. Andreja Vehovec navdušila nad računalniškimi omrežji, zaradi česar sem se kasneje uspel ekipno kvalificirati za tekmovanje EuroSkills 2010, kjer sem dosegel prvo mesto v nastavljanju računalniških omrežij. Prav tako sem na Vegovi pomagal voditi tečaje Cisco akademije in sem z nekaterimi profesorji še vedno v stiku.

Menim, da bi morala biti večina gimnazijskih programov podobnega tipa, kot je tehniška gimnazija, saj bi le te mlademu človeku predstavile izbrano področje do te mere, da bi bil sposoben samostojno začeti delati. Tako bi imel hkrati opravljeno splošno maturo in možnost, da z nekaj truda pridobi poklic, če se ne odloči nadaljevati študija. Edina morebitna slabost tovrstne gimnazije tiči v splošnem javnem mnenju, o katerem menim, da ni naklonjeno tehniški

gimnaziji. To pa ne bi smelo nikomur povzročati dvomov, saj kitajski pregovor pravi, da »moder človek sledi lastnim odločitvam, medtem ko neveden sledi javnemu mnenju«. Torej za Vegovo gimnazijo še vedno trdim, da je lahko najboljša osnova za nadaljevanje kateregakoli tehniškega študija.

Svoje izobraževanje sem zaključil kot doktorant računalništva in informatike in se kot zaposlen v akademski sferi poleg pedagoškega dela ukvarjam z odkrivanjem zakonitosti v besedilih in z internetom stvari. Na fakulteti sem vedno vesel, ko med svojimi študenti zasledim kakega vegovca, za katerega navadno velja, da je zelo uspešen.

Že nekaj let se po uspešnem zaključku šolanja rad vračam na nekdanjo Srednjo šolo za elektrotehniko in računalništvo, ki je sedaj lepše in tudi formalno imenovana Vegova. V prelepi neorenesančni stavbi nasproti univerze se še vedno počutim domače. Upam, da bo tako tudi ostalo.

G 1. A na ekskurziji v Rimu, 2003

Veseljaki na koncu srednješolske poti

Zlata medalja na EuroSkillsu, Lizbona, 2010

Dr. Slavko Žitnik kot gostujoči predavatelj na Vegovi, 2015

KALEJDOOSKOP MAKROKOZMOSA JE MIKROKOZMOS. KOSOVEL, KALEJDOOSKOP

ŽELJA PO UČENJU IN RAZUMEVANJU SVETA OKOLI SEBE

Dr. Marinka Žitnik, G 4. A, 2007/08, razredničarka Mojca Marn

/.../ Za tehniško gimnazijo na Vegovi sem se odločila predvsem zaradi poudarka na naravoslovnem in računalniškem znanju in tudi dobrih izkušenj, ki jih je z Vegovo imel moj starejši brat. Moje vegovske prigode so med drugim vključevale popis in analizo bogate zbirke mineralov in kamnin, ki je na šoli še iz časa realke. Pri tem me je vodila prof. Marija Osredkar, ki je bila moja odlična mentorica pri pripravah na tekmovanja iz znanja kemije in na mednarodno srečanje mladih evropskih znanstvenikov. Podobno zanimiva izkušnja je bila krstna uprizoritev komedije Srečna draga vas domača Alenke Goljevšček, ki smo jo izvedli s sošolci pod mentorstvom prof. Mojce Marn.

Kot zlata maturantka, ki se je udeleževala na navidezno tako raznolikih področjih, kot so zgodovina, fizika in matematika, sem se po štirih letih bivanja na Vegovi soočala s podobno dilemo kot prej v osnovni šoli. Kam naprej? Svojo izbiro sem omejila na dve možnosti, študij matematike ali računalništva. Da bi potešila radovednost po dobrem znanju z obeh področij, sem se

odločila za interdisciplinarni študij računalništva in matematike, ki ga izvajata Fakulteta za računalništvo in informatiko in Fakulteta za matematiko in fiziko Univerze v Ljubljani. Pot me je nato prek doktorskega študija računalništva in raziskovalnih obiskov na Univerzi v Torontu, Imperial College v Londonu in Baylor College of Medicine v Houstonu vodila do Univerze Stanford v Kaliforniji, kjer sem sedaj podoktorska raziskovalka. Ukvarjam se z razvojem tehnik strojnega učenja, ki gradijo napovedne modele iz zelo raznolikih podatkovnih virov, in te tehnike uporabljam za reševanje aktualnih problemov v bioinformatiki, sistemski biologiji in analizi omrežij.

Vegova mi je dala temeljno znanje, ki sem ga lahko obogatila z nadaljnjim študijem, pri tem pa me je vselej vodila želja po učenju in razumevanju sveta okoli sebe. Na Vegovo se vselej z veseljem vračam, včasih kot inštruktorica Ciscove omrežne akademije, danes kot raziskovalka, ki želi z dijaki deliti svoje navdušenje nad računalništvom in priložnostmi, ki jih to ponuja.

Zlata maturantka, Brdo pri Kranju, 2008

Dr. Marinka Žitnik z bratom na Vegovi pred predavanjem Učenje z zbiranjem podatkovja, Stanford University, Univerza v Ljubljani

Kot Primicova v predstavi A. Goljevšček, Srečna draga vas domača, 2007

Zotkina zmagovalka na 19. EUCYS (EU Contest for Young Scientists) v Španiji z raziskovalno nalogo Zbirka mineralov in kamnin na Vegovi, september 2007. Mentorica: M. Osredkar.

EDINA LUČ, KI ZASIJE NA RAZVALINE ČLOVEŠTVA IN ČLOVEČANSTVA, JE ČLOVEK. ČLOVEK JE KOT POOSEBLJENI ETOS. KOSOVEL, ČLOVEK

Tehniško področje in psihologija na prvi pogled nimata veliko skupnega, ampak mi ju je na moji poklicni poti uspelo združiti. Vse pa se je začelo na Vegovi.

/.../ Računalniški svet me je zanimal, že od kar pomnim, zato sem na informativnem dnevu obiskala le eno šolo – Vegovo. Pravzaprav nikoli nisem razmišljala o drugi možnosti kot o vpisu v tehniško gimnazijo na Vegovi. Razlog za to pa je bil takrat zelo enostaven: Vegova mi je ponujala predmete in s tem vsebine, ki so me takrat zanimale.

Kljub temu da mi je bil tehniški svet vedno domač, pa je bil v času šolanja moj najljubši predmet psihologija. Zanj me je navdušil profesor Guido Cigale, in če sedaj pogledam nazaj, je imel velik vpliv na razvoj moje poklicne kariere. Tehniško področje in psihologija na prvi pogled nimata veliko skupnega, ampak mi ju je na moji poklicni poti uspelo združiti.

Po končani srednji šoli sem se zaposlila v klicnem centru tehniške pomoči uporabnikom Telekom Slovenije, kjer sem po štirih letih študentskega dela dobila redno zaposlitev. Najprej sem delala kot svetovalka za tehniška vprašanja, kjer mi je znanje, ki sem ga pridobila na Vegovi, prišlo zelo prav. Kasneje sem napredovala v vodjo izmene. Ravno med pisanjem tega prispevka pa menjam delovno mesto. Vključujem se v večletni projekt, kjer bo moja naloga zagotavljati zadovoljstvo in presegati pričakovanja naših uporabnikov. Za delo v tem projektu potrebujem obsežno tehniško znanje o delovanju informacijsko-telekomunikacijskih sistemov, hkrati pa moram poznati uporabnike in njihov način razmišljanja.

Med šolanjem sem sodelovala pri obšolski dejavnosti Videodelavnica (za možnost sodelovanja se moram zahvaliti profesorju Gospodariču) in pri filmskem festivalu Videomanija, zato sem po končani srednji šoli študij nadaljevala na Inštitutu in akademiji za multimedije, kjer sem se usmerila v spletno produkcijo. Znanje, ki sem ga pridobila, mi je omogočilo, da sem se pred leti vključila v skupino, ki skrbi za vsebino Telekomove spletne strani in načrtuje uporabniško izkušnjo portala Moj Telekom. Postala pa sem tudi urednica interne baze znanja, ki je namenjena svetovalcev v klicnem centru.

TEHNIŠKO PODROČJE IN PSIHOLOGIJA

Nina Nia Šribar (v šolskih letih Nina Tomšič), **G 4. A**, 2007/08, razredničarka Mojca Marn

Ker pa so me znanosti, kot so psihologija, sociologija, filozofija ..., navdušile že v srednji šoli, sem se po končani višji šoli vpisala na Filozofsko fakulteto, smer pedagogika in andragogika. Znanje, ki sem ga pridobila iz andragogike, sem združila s tehniškim znanjem iz časa šolanja na Vegovi, IAM-u in dela v klicnem centru, saj sem postala mentorica in predavateljica.

/.../ Ko izbereš srednjo šolo, že razmišljaš o delu, ki ga boš opravljal po končani šoli oz. študiju, s tem pa si že začneš oblikovati idejo o službi, ki bi bila zate popolna. Popolna služba pa ni služba na vodilnih mestih, z veliko plačo ... Popolna služba je tista, v kateri uživaš. Že z izbiro srednje šole začrtaš razvoj svoje kariere, zato je pomembno, da že takrat izbereš smer, ki te zanima in v kateri uživaš, da boš enkrat užival tudi v popolni službi.

Nina Tomšič

Vodja tehnične ekipe pri gledališki predstavi A. Goljevšček, Srečna draga vas domača, 2007

Ko si enkrat vegovec, si za vedno vegovec. Zato ni nepričakovano, da na potovanju ob novem letu 2016 srečaš vegovca, ki je sicer Vegovo obiskoval skoraj generacijo kasneje, in preživiš nepozabno novo leto v družbi njegovih in svojih prijateljev.

ODPRITE OKNA, ODPRITE DURI. OSVOBOJENI ČLOVEK PRIHAJA! KOSOVEL, PRAVICA

**GINNAZIJA
KONSTRUKTIVNO**
20 LET STROKOVNE GIMNAZIJE NA VEGOVI

Nov stajling v Knjigi maturantov

Preden začnem, bi se rad predstavil oz. vsaj na kratko opisal, kdo zabo-ga sem. Moje ime je Samo Roman Stergel, rojen sem 1989 v Ljubljani. Osnovno šolo sem končal na Valen-tinu Vodniku (Šiška) in leta 2004 me je življenjska pot pripeljala na, šok, Srednjo šolo za elektrotehniko in računalništvo (Vegovo, hotel sem biti malo bolj uraden), na strokovno gimnazijo. Sam sem veliko razmišljal, kam bi se vpisal, in na koncu, ko nisem bil sprejet na Šubičevo gimnazijo (sedaj lahko rečem hvala bogu, takrat pa sem bil malo razočaran), sem pristal na Vegovi šoli, kjer se je šolal skoraj ves moški del moje družine. Oni so bili štomarji, jaz pa sem izbral gimnazijo z računalniško smerjo.

Po srednji šoli me je pot peljala na Ekonomsko fakulteto v Ljubljani. Ravno sedaj me je tale spis zmotil pri učenju za zadnji izpit pred diplomo. Zaposlen sem v podjetju Sting Trade, d. o. o., ki se ukvarja z grafičnimi rešitvami za TV-prenose v živo. Moj uradni naziv je »marketing manager«. Ker gre za manjše podjetje, vsi delamo vse. In moja služba mi je res všeč, še posebej ko delamo na projektih. Ni lepšega kot biti plačan za to, da gledaš tekme in spoznaš nove lokacije, dvorane, ljudi in športe. Pa še rad potujem in služba mi to omogoča.

Vmes sem še ustvarjal podcast (starejši občani, to je internetna radijska oddaja, da boste vedeli), imenovan Brlog, ampak je žal na pavzi zaradi moje »popoldanske« dejavnosti – Polenar Tacticala. Nekateri ga poznate, ampak ga bom opisal za tiste, ki ga ne.

Polenar Tactical smo zasnovali trije prijatelji z namenom, da ustvarjamo

videe na medmrežju. Padlo je kar nekaj idej, na koncu pa je Žiga rekel, da nadaljujemo, s čimer se on že ukvarja in kar objavlja na youtu-bu, in to je taktično streljanje (s pravim orožjem). Nam se je zdelo fino, pa smo začeli.

Štiri leta kasneje je iz tega nastalo podjetje Polenar Tactical, d. o. o. Postali smo celo največji strelski Youtube kanal v Evropi. Spremljajo nas vsi, od Američanov do Japoncev; imeli smo uspešno IndieGoGo kampanjo, da smo posneli DVD o AK47, imamo spletno štacuno in vedno se dogaja nekaj novega. In večjega. Trenutno se pripravljamo na marčevski odhod na strelski sejem v Nemčijo, potem pa direktno iz Nürnberga v Brazilijo, kjer bomo izobraževali njihove policiste, da bodo še bolje rokovali z orožjem.

Sedaj sem malce starejši in lahko vidim, koliko sem odnesel od Vegove. Ne govorim o »šolskem« znanju. Nikoli nisem bil odličnjak; vsako leto sem se večinoma tresel, da ne bo »popravcev«. Niti slučajno nisem bil dober učenec. Me je pa vse zanimalo in šola, še posebej pa gospa profesorica Mojca Marn, nam je omogočala, da smo veliko izkusili. Namreč, veliko stvari se v življenju učiš in delaš, pa sploh ne veš, kdaj ti bo to prišlo prav.

Tako nam je profesorica Marn rekla: »Fantje in dekleta, mislim, da bi mi lahko naredili predstavo na osnovi dramskega besedila Srečna draga vas domača.« Pa smo jo in jo tudi večkrat ponovili. To nam je vsem pomagalo, da smo se naučili javnega nastopanja, kako pravilno govoriti in poudarjati besede itd. In sedaj, ko imam tega vedno več, je vse veliko lažje.

Ali pa recimo tuji jeziki. Razne izmenjave dijakov in predstavitve v angleščini pri prof. Vidmarjevi so mi pomagale, da mi pogovor s tujci in predstavitve ne delajo težav. Od nemščine nisem veliko odnesel, »baš nije to moja priča«, ampak znam osnove, hvala prof. Višnikar. Pa fotografski krožek na Vegovi (sram me je, da sem ime profesorja, od kate-

TISOČE IZKUŠENJ ZA ŽIVLJENJE

Samo Stergel, G 4. A, 2007/08, razredničarka Mojca Marn

rega sem veliko odnesel, pozabil), ki me je naučil dobro fotografirati, sedaj pa lahko to znanje vsak dan uporabljam, ko fotografiram in objavljam slike za naše sledilce na socialnih omrežjih.

Osnove računalništva mi pomagajo tako pri moji redni službi kot pri PT-ju. Pri prvem se s programi in njihovim razvojem dnevno srečujem in lažje razmišljam »programersko« in razumem programerje. Kljub temu da sem večino programiranja pozabil, vem, kako vidijo probleme in izoblikujejo rešitve. Za Polenar Tactical razvijamo app za pametne telefone, kjer to znanje spet pride do izraza.

In še tisoč je izkušenj, ki kasneje v življenju pridejo prav.

Vegova je na meni pustila neverjeten pečat. Sedaj ko razmišljam in tole pišem, vidim, da mi ni žal niti sekunde, prebite na tej šoli.

Pravzaprav bi se ji moral zahvaliti in izpostaviti tisto, kar sem tudi odnesel in je skoraj najpomembnejše: vse vezi in prijateljstva! Veliko najžjih prijateljev sem spoznal v času srednje šole.

Za konec pa ... Vegovo na svoj način pogrešam. Pogrešam predvsem vse tisto »okoli« šole. Pogrešam sošolce in tisti filing male skupnosti, ki ti je nihče (hočeš nočeš) ne more vzeti, pogrešam profesorje, pogrešam razredničarko Mojco Marn, pogrešam Guinness pub, kjer je vsak dan od jutra do poznega popoldneva ponosno plapolala zastava Vegove, pogrešam ekskurzije, spoznavanje novih stvari, špricanje in pogrešam pravila. Ja, pravila. Srednja šola je med za-

dnjimi obdobji v življenju, ko je jasno načrtano, kaj je potrebno narediti, da napreduješ; v življenju 8 bitov ni vedno 1 bajt.

No ja, kakšna druga pravila šole pa smo radi prekršili, predvsem Sindikat prostih kadilcev Vegove je bil zelo glasen.

Hvala Vegova, hvala najboljši razredničarki Mojci Marn, hvala vsem profesorjem: Koroščevi, Krapeževi, Šegatinu, Snoju, Vehovčevi, Vidmarjevi, Višnikarjevi, Kogejevi, Škerbotovi, obema Kastelicema, Purgu, Lončaričevi, Trampušu, Osredkarjevi, hišniku Duletu pa še kakšnega sem pozabil. Staram se. Hvala ravnatelj Silvester Tratar in hvala vsem sošolcem in prijateljem z Vegove.

Naj nas življenjska pot še kdaj zane-se na skupni tir, pa tudi če samo za nekaj dni ali pa ur.

Mogoče pa še stoji ...

Na delovnem mestu (Sting Trade)

PREMIŠLJAM IN BI POVEDAL RAD SVOJO MISEL VAM, MLADIM, VAM, KI SO VAM MISLI ŠE ČISTE IN DOTAKNJENE SAMO OD SREBRNE ROSE MLADOSTI. KOSOVEL, PRAVICA

Nisem hotel na gimnazijo.

/.../ Na koncu je morala moja gimnazija izpolnjevati samo en kriterij: morala je imeti astronomski krožek. In tako sem pri izbiranju med Aškerčevo in Vegovo izbral slednjo. Še dobro.

Gimnazija je bila res zabavna. Posebno rad se spominjam svojega G 1. D z vsemi sošolci in profesorji (razen nekaterih). Rad se spominjam profesorja Lazarja in njegovih neskončnih zgodbic, ki se menda neke v tretjem letniku začnejo ponavljati, če pa je ostalo še kaj časa, smo se pogovarjali tudi o slovenščini. Seveda ne morem mimo Nataše Makarovič in njenega računalništva. Nikoli pa ne bom pozabil tudi ur matematike oz. nogomet. V spominu mi ostaja tudi moja prva razredničarka, Katarina Kogej, in njene vedno zanimive ure zgodovine. Na koncu pa seveda ne smem pozabiti glavnega razloga prihoda na Vegovo – astronomskega krožka pri profesorju Snoju. Če bi se še enkrat odločal zaradi astronomije, bi bila moja odločitev ista.

/.../ V srednji šoli sem se počutil kot nekakšna zardna matična celica – lahko bi postal karkoli. Zanimalo me je vse, od zgodovine in angleščine do fizike in matematike. Ja, prof. Gorišek, razmišljal sem, da bi šel študirat matematiko! S povprečjem 2,0! Izdeloval sem seminarske naloge z vseh možnih področij, dobival relativno lepe ocene, napredoval v znanju in izkušnjah, za kar gre zahvala takratnemu učiteljskemu zboru. Največji napredek sem verjetno napravil pri pisanju esejev, ki je posledica nepopustljive razredničarke Alenke Zorko. S pomočjo nabranega znanja sem neke na poti napisal esej na temo podnebnih sprememb in za nagrado dobil priznanje Slovenske znanstvene fundacije, ki je moj največji literarni dosežek. Javnemu skladu za razvoj kadrov in štipendije pa je bil tako všeč, da so mi celo izplačali kar zajetno denarno nagrado. Nekaj let pozneje sem napisal tudi knjižico z dramskimi igrami in se tako znašel v COBISS-u.

V nastajanju je še nekaj knjižic, kljub temu da študiram elektrotehniko. Ja, gimnazija je pustila svoj pečat splošne usmerjenosti ...

Nekako sem prišel do konca Vegove in potem se je bilo treba vpisati na fakulteto. Na svoje presenečenje nisem imel niti najmanjšega pojma, kaj bi rad, zato sem se odločil za Fakulteto za elektrotehniko, ker ni imela omejitve, pa tudi poudarek Vegove je ravno na elektrotehniko oz. računalništvu.

PISMO BODOČIM VEGOVCEM

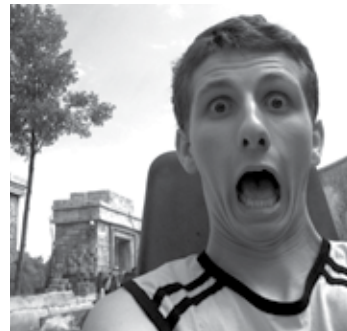
Leonardo Gaube, G 4. A, 2008/09, razredničarka Alenka Zorko

Faks me je dodobra prizemljal. Kljub dobrim matematičnim osnovam (hvala, profesorica Gorišek!) se mi je zataknilo, kako ironično, pri osnovah elektrotehnike. Težave sem imel tudi pri programiranju in tako sem seveda ruknil prvi letnik. Kolegi, ki so obiskovali srednjo šolo, so me prehitevali po levi in desni, saj so lahko hitreje nadoknadili znanje matematike, kot sem jaz pridobil izkušnje programiranja. V dveh letnih semestrih je enostavno nemogoče pridobiti znanje, ki so ga oni zbirali štiri leta ali še več. Zato je treba žrtvovati kakšen letnik ali dva.

/.../ S teboj bi rad delil še nekaj izkušenj pri izbiri srednje šole in faksa. Vegova je (bila) odlična izbira za družboslovce, saj dobiš malo, a zelo široko znanje, ki je koristno pri nadaljnjem študiju. Če pa te zanima naravoslovje, raje trikrat ali štirikrat premisli, kam se boš vpisal, saj srednja šola nudi sicer ozek nabor znanja, a je to tisto, kar boš kasneje potreboval oz. bo tvoja prednost pri nadaljnjem študiju. Znanje programiranja, načrtovanja vezij in lastnosti elementov je nepogrešljivo na začetku študija in tudi kasneje. Seveda, tudi z gimnazijskim znanjem se dá narediti faks, se naučiti vse to, a si moraš zapomniti, da te na faksu ne bodo naučili, kako sestaviti vezje. Tam bo samo veliko teorije brez prakse, fizična vezja boš moral sestaviti sam, doma. Sicer profesorji radi priskočijo na pomoč, a ti ne morejo resneje pomagati, če ne obvladaš osnov.

No, pa sva spet na začetku.

Za konec bi te rad opogumil, da srčno stopiš na svojo pot izobraževanja. Dovolj profesorjem, da opravijo svoj del, ti pa poskrbi za svojega. Oni niso tvoji sovražniki, ampak učitelji (čeprav se včasih ne zdi tako). Bodi kot goba – vpij znanje, kolikor se le da, udeležuj se tekmovalij, krožkov in natečajev, ker nikoli ne veš, kje te čaka neverjetna priložnost. Nagrada čaka samo nepopustljive, zagrizene in predane.

Nisem hotel na gimnazijo ...

Več v Cobissu

Gimnazija je bila res zabavna (2009)

NA VEGOVI

Andraž Dobnikar, G 4. A, 2011/12, razredničarka Mojca Marn

PRED VEGOVO

/.../ Ko je nastopil čas odločitve za srednjo šolo, sem se odločal med kranjsko Iskro in ljubljansko Vegovo. K odločitvi za slednjo je, mislim, v največji meri prispevalo mnenje svetovalcev, da je Iskra lahka šola in da je na slabem glasu glede opojnih substanc. Tja je šla tudi večina mojih sošolcev, ki niso imeli dobrih ocen. Ljubljana se mi je zdela bolj privlačna tudi zato, ker sem vedel, da bom tam spoznal več novih ljudi in izzivov.

VEGOVA

Prvi dan sem se v Ljubljani izgubil. Za nekoga, ki prihaja iz vasi in ga avtobus vsak dan pobere pred hišo in pusti pred šolo, je bila Ljubljana peta dimenzija. Vse hiše so izgledale enako. Sčasoma in z vsakdanjimi sprehodi od glavne avtobusne postaje do Vegove je tudi Ljubljana postala vse bolj znana

Knjigomanija na Rašci, 2009

in šola vedno bolj domača. Moram reči, da mi na Vegovi ni bilo nič hudega razen tega, da sem včasih seminarske naloge zaključeval pozno v jutranje ure. Računalniški in naravoslovni predmeti so bili tisti, pri katerih sem imel občutek, da sploh ne hodim v šolo, ker so mi bili pisani na kožo. Želel sem si le, da bi s programiranjem začeli že takoj v prvem letniku. Če Vegovo primerjam z osnovno šolo, sem pogrešal le to, da so se na osnovni šoli veliko bolj individualno ukvarjali z mano, saj sem zelo rad hodil na tekmovanja. Tako sem bil prepuščen sam sebi, kar pa je po drugi strani tudi izkušnja za življenje. S profesorji sem imel samo pozitivne izkušnje, razen kadar sem dobil slabo oceno ☹. V višjih letnikih so bili tudi odnosi s profesorji veliko bolj sproščeni. Ko sem prvič stopil v razred, nisem poznal nobenega sošolca, sedaj pa so to prijatelji, s katerimi se najpogosteje družim, saj imamo podobne interese.

PO VEGOVI

Po maturi sem se vpisal na FRI /.../. Zaradi izjemno dobre osnove v računalništvu, ki mi jo je dala Vegova, je bil prvi letnik v bistvu ponavljanje snovi. Za kar pa sem najbolj vesel, da sem izbral Vegovo, je, da sedaj skupaj s prijatelji, ki sem jih spoznal na srednji šoli, in z drugimi že skoraj dve leti uspešno vodimo podjetje Signapps, ki trenutno razvija spletne portale. Sedaj vsak delavnik lahko delam to, kar je moj hobi.

Andraž v delovnem okolju (v sredini)

ZAHTEVNEJŠA GIMNAZIJA

Lukas Höllige, G 4. A, 2011/12, razredničarka Mojca Marn

Leta 2008 sem se moral odločiti o svojem nadaljnjem šolanju. Izbiral sem med splošno in tehniško gimnazijo. Na koncu sem se odločil za tehniško, čeprav je veljala za zahtevnejšo. Kot sem se poznal, sem vedel, da mi učenje pretirano ne diši, vendar sem le končal na Vegovi in te odločitve ne obžalujem. To smer sem izbral, saj me je tehnično podkovala v elektrotehniki /.../.

Imeli smo izvrstne profesorje. Posebej mi je ostal v spominu dr. Jan Lokovšek, ki nas je vedno spodbujal in zahteval od nas več, ne pa le toliko, kolikor je bilo potrebno. Njegovo razmišljanje mi je na nadaljnji poslovni poti zelo pomagalo. Vedno sem razmišljal korak naprej, kaj bi se še lahko izboljšalo ali dodalo.

Tako sem se po srednji šoli začel ukvarjati z mazivi.

Leta 2014 sva s partnerjem ustanovila podjetje AMSL Ltd., ki dobavlja maziva ladjam v Jadranskem morju. To delo je tehnično zahtevno z vseh plati, predvsem z organizacijske, saj je najpomembnejša časovna usklajenost s tovorno ladjo. Podjetje sedaj uspešno deluje že tretje leto in se tudi širi po Jadranu.

Vesel sem, da sem se odločil prav; izbral sem program, ki mi je omogočil strokovno izobrazbo in vseeno pustil odprta vsa vrata.

Lukas Höllige

VES SVET JE KAKOR V MODRINO POTOPLJEN. VES SVET JE MODER IN ZELEN. KOSOVEL, VES SVET JE KAKOR

/.../ Naj se najprej vrnem v obdobje, ko devetošolke in devetošolci mrzlično skušajo ugotoviti, kam jih bo vodila skrivnostna pot življenja. Možnosti, ki se širokogrudno ponujajo, je mnogo, a katera je za posameznika tista prava? Sam sem se pomembnega vprašanja lotil glede na gospodarsko situacijo, seznanil sem se z izkušnjami sorodnikov, znancev in z mislijo na možnost nadaljnje visokošolske oz. univerzitetne izobrazbe. To je bil čas gospodarske krize, ko so le maloštevilne panoge beležile rast, med njimi tudi računalništvo. Življenje brez sodobne tehnologije si družba danes pač ne more več predstavljati. Kar nekaj sorodnikov in znancev se je izobraževalo na Vegovi, tako na srednješolskih smereh elektrotehnika in računalništvo kot na tehniški gimnaziji. Besede vseh sogovornikov so si bile sorodne. Vsi so sicer priznali, da je šola zahtevna in da dá veliko na disciplino in odnose med dijaki in profesorji, hkrati pa so pohvalili strokovno znanje, ki so ga pridobili med šolanjem, ki je praviloma trajalo pet, in ne štiri leta. /.../ Vegovo sem obiskal tudi v okviru informativnega dne, ko sem dobil zelo dober vtis o šoli in profesorjih; zgradba realke pa je name naredila še prav poseben vtis. Tako sem se torej odločil, da bom svoje šolanje nadaljeval na Vegovi.

Septembra 2009 sem postal dijak G 1. A. Če bi me takrat vprašali, kako si predstavljam nadaljnjo življenjsko pot, bi verjetno dejal, da bi po končani SŠ rad študiral računalništvo. No, sedaj ne študiram računalništva oz. česa podobnega. Sem dodiplomski študent tretjega letnika naše nacionalne vede, slovenistike, in nemcistike /.../ na Filozofski fakulteti Univerze v Ljubljani.

Na Vegovi mi je bilo računalništvo, z izjemo programiranja, zelo pri srcu. Najraje sem imel predmete pri prof. Maji Azarov Domajnko in pri prof. Andreji Vehovec. Slednja me je tudi prepričala, da sem sodeloval pri Cisco akademiji, pridobil certifikat in se s še nekaterimi dijaki udeležil Cisco konference v Portorožu, kjer smo preživeli kar nekaj nepozabnih trenutkov (naj omenim le partijo taroka ob tretji uri zjutraj).

Vzporedno pa je v meni kontinuirano raslo zanimanje za slovenski in nemški jezik. Nemščino sem v osnovni šoli preziral, verjetno zaradi slabe pedagoške prakse, na Vegovi pa je ta slaba izkušnja predvsem po zaslugi prof. Sonje Zver hitro zbledela. Njene ure jezika temeljijo na dobrem poznavanju slovnice, kar je v sodobni didaktiki tujega jezika, žal, prej izjema kot pravilo. Udeleževal sem se nemške bralne značke, bralnega maratona in na koncu z odliko opravil maturo iz nemščine. Hvaležen sem ji tudi, ker me je po končani SŠ poslala za mesec dni v Nemčijo, kjer sem delal v Tagungsstätte Hohe Rhön. To je bila zame edinstvena izkušnja, saj sem lahko svoje jezikovne kompetence močno izboljšal na zabaven in spontan način in pomenljivo pridobil na samozavesti pri sporazumevanju v nemškem jeziku. S profesorico še vedno vzdržujeva stike po elektronski pošti, ko pa najdeva čas, se dobiva na kavi.

Znanje slovenščine, ki sem ga prinesel na Vegovo, ni bilo ravno zgledno, zato sem imel pred vsako uro tega predmeta v prvem letniku pri prof. Mojci Stare Aljaž cmok v grlu. Starejše generacije dijakov so namreč rade povedale, da je slovenščina pri njej res težka. K sreči sem hitro ugotovil, da se s sprotnim delom dá zapolniti vrzeli v znanju. Profesorici gre zahvala, da sem vzljubil natančen »toporišičevski« strukturalni pristop pri obravnavi knjižnega jezika. Slovnico smo obravnavali natančneje kot marsikje na klasični gimnaziji, kar se je pokazalo kasneje pri študiju. Ko so kolegice na fakulteti prvič videle t. i. vejnato analizo stavčnih členov, sem se lahko le nasmehnul. Človek ne bi verjel, a je res, da smo pri prof. Mojci Stare Aljaž kakšno področje slovnice obravnavali bolj podrobno kot pa na fakulteti. Pri njej sem se naučil napisati tudi dober esej; brez te spretnosti bi v življenju težko shajal. Še dobro, da sem bil na Vegovi!

Če je večina sošolcev tekmovala na tekmovanjih iz računalništva, matematike, fizike idr., sem jaz tekmoval za Cankarjevo priznanje. Skupaj s prof. Manuelo Markoja sva »secirala« vsakoletno predpisano literaturo

in se znova in znova pritoževala nad rezultati državnega tekmovanja, saj je vedno zmanjkala točka ali pa dve do zlatega priznanja. Ko sva se pogovarjala o moji izbiri študija, me je dobrohotno posvarila pred pastmi slovenistike. Tudi sedaj, med študijem, vzdržujeva stike, občasno se dobiva tudi na kavi in pokomentirava vzdušje v stroki.

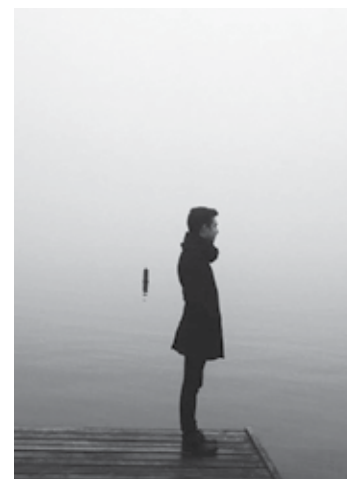
Na Vegovi sem sodeloval tudi pri raziskovalni dejavnosti, v okviru katere sva s Timotejem Grudnom izdelala raziskovalno nalogo Komunikacijski bonton med mladimi pod mentorstvom prof. Tonje Janša. S to nalogo sva dosegla tudi prvo mesto na Državnem srečanju mladih raziskovalcev v Murski Soboti. Sodeloval sem tudi pri nastajanju ene izmed številnih Vegovca, v kateri sem objavil svoje prve pesmi. Omeniti moram tudi prof. Igorja Vulića, ki me je s svojim pozitivnim pristopom prepričal, da se tudi jaz lahko športno udeležujem. Tako sem se na presenečenje marsikoga udeležil šolskega teka v okviru Ljubljanskega maratona, in sicer pod parolo Važno je sodelovati, ne zmagati. Tako je tek postal del mojega življenja.

Tega pisma nikakor ne morem končati, ne da bi zapisal še nekaj misli o razredničarki prof. Veruški Stanislav Karlo. Kar nekaj prijetnih spominov na srednjo šolo je povezanih ravno z njo. Ko smo bili na ekskurziji na Dunaju, naju je bilo obeh strah vožnje z Riesenradom v dunajskem Pratru, oba sva premagala strah in ne, nismo padli dol. Ker je vedela, da mi je vseč francoski jezik, mi je na ekskurziji v Bruslju prevajala francoske besede, ki jih takrat nisem razumel, pa naj je šlo za nekaj tako preprostega, kot je pridevnik petit 'majhen'. Brez nje seveda ne bi dosegel najboljšega rezultata na maturi iz zgodovine v vsej generaciji maturantov. Prof. Veruška Stanislav Karlo je hkrati tudi oseba, ki je najbolj zaznamovala mojo izbiro humanističnega študija. Ko sem bil še dijak, sem bil namreč velikokrat razočaran nad ignoranco ali pa prezirom profesorjev stroke do drugih področij, profesorica pa mi je pokazala ravno nasprotno – kaj pomeni

biti humanist; to ni le intelektualec z ogromno količino znanja in željo po širjenju le-tega, to je človek, ki ima veliko srce, kot pravi Mali princ: »Kdor hoče videti, mora gledati s srcem. Bistvo je očem nevidno.« Vseh nasvetov, ki sem jih dobil od nje, se verjetno ne dá prešteti. Upam, da bom kot človek in kot bodoči profesor svoji vzornici, prof. Veruški Stanislav Karlo, lahko vsaj malo podoben. /.../

Trenutno pišem diplomsko nalogo z naslovom Problematika slovenske fonetične transkripcije /.../. V njenem okviru bom skušal postaviti novo kodifikacijo mednarodne fonetične transkripcije (IPA oz. API) za slovenski knjižni jezik; za vzor mi služi nova nemška pravorečna kodifikacija, ki je objavljena v slovarju Deutsches Aussprachewörterbuch (DAWB). Sodeloval sem pri članku Gorazda in Hotimirja Tivadarja Problematika snemanja in zapisovanja govornih besedil na slovenskih sodiščih. /.../ Letos aprila bom na Študentski jezikoslovni konferenci Stulikon predstavil svoj prvi samostojni znanstveni članek z naslovom Fonetična transkripcija v slovenskih slovarjih, /.../ Trenutno sem predstavnik tretjega letnika nemcistk in nemcistov.

Želja za prihodnost nikoli ne zmanjka. Najprej me čaka še kar nekaj let študija, nato pa bi se rad preizkusil kot lektor za slovenski jezik na kakšni izmed tujih univerz. Rad bi se naučil še kakšnega tujega jezika, saj je to odličen način za spoznavanje raznolikega sveta in tudi samega sebe. /.../

Luka Horjak

RAZISKOVANJE

Luka Horjak, G 4. A, 2012/13, razredničarka Veruška Stanislav Karlo

MI GREMO PROTI KOZMOSU. KOSOVEL, SMRT

MOJI SPOMINI NA VEGOVO

Timotej Gruden, G 4. A, 2012/13, razredničarka Veruška Stanislav Karlo

/.../ Nihče izmed znancev in sorodnikov mi ni znal priporočiti boljše računalniške šole, kot je Vegova, in tako se je moja izbira v hipu zožila na le dve možnosti: srednješolski strokovni program tehnik računalništva ali tehniška gimnazija – modul računalništvo. Ker sem že takrat želel izobraževanje nadaljevati tudi na univerzitetni ravni, sem seveda izbral tehniško gimnazijo.

/.../ Moje dožemanje tehniške gimnazije pa se je močno spremenilo od prvega vstopa skozi vrata Vegove. Velja poudariti, da tehniška gimnazija ni šola, kamor naj starši vpišejo otroka samo zato, ker večino časa preživi pred računalnikom. To je namreč daleč od resnice, a na žalost mišljenje vsaj tretjine mater vseh vegovcev. Je namreč splošna gimnazija z dodatnimi predmeti, torej predstavlja večji napor kot splošna gimnazija. Njen bonus je v tem, da poleg splošne izobrazbe dijaki pridobijo tudi zanimivo znanje iz računalništva. Tega še zdaleč ni dovolj, da bi bili lahko po opravljeni gimnaziji zaposleni v kateremkoli podjetju. Kdorkoli se torej namerava po srednji šoli takoj zaposliti, mu raje predlagam strokovno izobraževanje. /.../

Svojo pot po vegovskih hodnikih lahko razdelim v tri dele:

Uvajanje bi poimenoval svoj prvi letnik. V tem obdobju se spominjam predvsem iskanja učilnic in spoznavanja vsakega profesorja. To je čas, v katerem se vsak srednješolec še malce lovi, saj je potrebno narediti velik miselni preskok iz osnovne v srednjo šolo. Gledano z druge strani, mi vsaj učne takrat ni predstavljalo večjih težav, saj je bila učna snov v glavnem le ponovitev osnovnošolske.

Osrednji del svojega »vegovstva« lahko označim kot obdobje vsega mogočega. Ko smo se dijaki namreč spoznali s sistemom na Vegovi in si ustvarili svoje mnenje o profesorjih, se je začelo zelo aktivno sodelovanje na vseh področjih. Ne le da smo sami želeli poskusiti čim več, tudi profesorji so nas vabili na vsa mogoča tekmovanja, prireditve, srečanja, izobraževanja ... V tem času sem poleg vsakoletnih matematičnih in fizikalnih državnih tekmovanj uspel tudi v logiki, računalništvu, kemiji ... Pod mentorstvom prof. Tonje Janšar sva s sošolcem Luko Horjakom izdelala raziskovalno nalogo pri sociologiji, ki nama je prinesla prvo mesto na državnem srečanju mladih raziskovalcev; s prof. Andrejo Vehovec smo se udeležili mednarodne konference Cisco Expo, kjer sem se uvrstil na mednarodno tekmovanje Cisco EMEA NetRiders; poleg rednega šolanja sem obiskoval tudi tečaje mednarodne Cisco omrežne akademije pod vodstvom prof. Andreje Vehovec in Slavka Žitnika, kjer sem pridobil mednarodno priznan CCNA-certifikat; pod mentorstvom prof. Damijana Purga sem obiskoval matematično izobraževanje na Fakulteti za matematiko in fiziko v Ljubljani;

s prof. Sonjo Krapež smo sodelovali na natečaju Mestne občine Ljubljana s projektom PMMP – Pametno mesto, mesto prihodnosti. Pri vsaki dejavnosti pa smo se za kakšno prosto uro lahko obrnili tudi na super razredničarko prof. Veruško Stanislav Karlo. Kot plod dijaške domiselnosti sta pod mojim vodstvom nastali razredni razvedrilni glasili, in sicer Umetnina kot delovni zvezek za pouk umetnosti, Psihopat kot delovni zvezek za pouk psihologije, na žalost Socialna podpora kot delovni zvezek za pouk sociologije ni nikoli prišel dlje od koncepta. Pod mentorstvom prof. Mojce Stare Aljaž smo nato ustvarili še pravo razredno glasilo Vegovc.

Samoodločeno pa je bilo moje zadnje obdobje na Vegovi. Ob koncu smo bili vedno bolj posiljevani s strahom pred maturo, tako da se nismo ukvarjali z drugimi stvarmi, samo sem ter tja je prišlo na dan kaj samoiniciativnega. Tudi odnos profesorjev do dijakov se je do zadnjega polletja močno spremenil, saj so se vsi zavedali, da odhajamo.

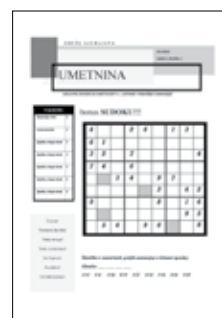
Tudi sedaj, po končani Vegovi, se moje sodelovanje z njo nadaljuje. Trenutno namreč sam vodim tečaje Cisco omrežne akademije, ki jih obiskuje precej tečajnikov. Poleg vsakotredenskega srečevanja na tečajih pomagam tudi pri organizaciji državnega tekmovanja v informatiki SloSkills pod vodstvom prof. Andreje Vehovec /.../. V letu 2014 sem barve Slovenije z Vegovo zastopal tudi na mednarodnem tekmovanju EuroSkills v Franciji /.../.

Trenutno zaključujem prvo bolonjsko stopnjo na Fakulteti za elektrotehniko v Ljubljani, smer telekomunikacije. Na mojo odločitev o nadaljnjem izobraževanju je nedvoumno najbolj vplivala Cisco akademija. Že med tečaji na Vegovi sem se udeležil tečaja v Laboratoriju za telekomunikacije Fakultete za elektrotehniko (LTFE), kjer je moje prepričanje dobilo še dodatno potrditev. /.../ Svoje znanje nameravam nadgraditi tudi z magistrskim študijskim programom telekomunikacije, če pa mi čas in volja povsem ne poideta, morda tudi z doktorskim programom. Poleg rednega študija sem član največjega strokovnega združenja elektrotehnikov – IEEE (Institute of Electrical and Electronic Engineers), s katerim sem v stiku z industrijskim delom sveta. /.../

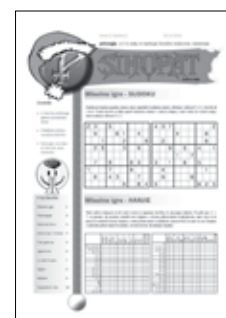
S pregledom svoje poti po Vegovi sem želel predvsem razkazati možnosti, ki jih šola ponuja vsakega posebej. Od posameznika je namreč odvisno, v kolikšni meri zagradi ponujeno kost. Naj služi kot primer za oblikovanje karierni poti, a ne kot vodilo, temveč kot primer, kaj vse je mogoče!

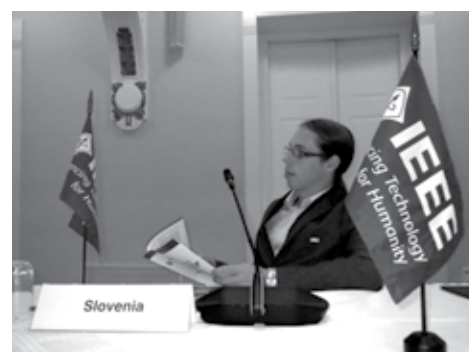
Pripravnica za knjigovestvo, Rašca, 2009

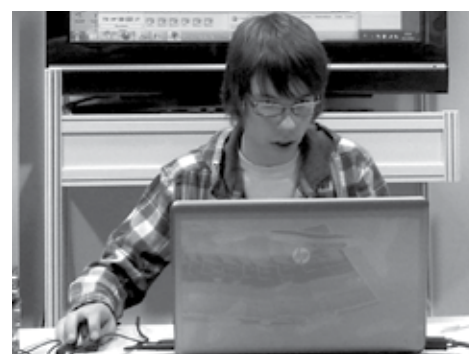
Glasilo Umetnina, 2009/10

Glasilo Psihopat, 2010/11

Članstvo v največjem strokovnem združenju elektrotehnikov – IEEE (Institute of Electrical and Electronic Engineers)

Cisco NetRiders, Portorož, 2012 – eden od treh slovenskih udeležencev finala svetovnega tekmovanja

EuroSkills 2014, Francija, Lille – ekipi Vegove Ljubljana medalja za odličnost

VSAK DAN JADRAMO V VELIKI PROSTOR NA BELIH ČOLNIH SANJ. KOSOVEL, VESELI, DINAMIČNI, RELATIVNI

4 LETA NA VEGOVI 4

Klemen Pevec, G 4. A, 2015/16, razredničarka Mojca Fink

/.../ Nato sem jeseni leta 2012 postal vegovec. S sošolci smo zelo hitro postali dobri prijatelji, saj so nas družili podobni interesi. Nekateri smo že kmalu dobili ideje za skupne projekte. Imeli smo srečo, da smo naleteli na zelo prijaznega profesorja Aleša Volčinija, ki je bil vsa štiri leta pri projektih naš mentor, motivator, nam svetoval in pomagal tudi izven šolskega časa in bil na voljo za naša vprašanja praktično vsak dan v tednu.

Že prvo leto sem sicer ugotovil, da gimnazijski program ni isto kot računalniška ali elektrotehniška srednja strokovna šola, in o tem sem skozi štiri leta šolanja večkrat premišljeval, na koncu pa sem spoznal, da sem se odločil pravilno, saj sem dobil večjo širino znanja; moja potreba po stroki pa je bila nekako pokrita z ostalimi projekti na šoli. Takoj v prvem letniku sem spoznal tudi, da na Vegovi žal niso vsi profesorji ravno najboljši, to pa se je kazalo v tem, da nekateri niso podpirali naših projektov,

kljub temu da smo z njimi zastopali šolo, in so nam celo povzročali dodatne težave. Vsa leta me je čudilo število popravnih izpitov in slabih ocen, ki so jih dobivali moji sošolci, saj tega na drugih gimnazijah ne zaslediš v tolikšni meri. Še danes ne vem, kaj je razlog za to, a menim, da gre za kombinacijo nezainteresiranosti dijakov in prevelikih pričakovanj in neustreznega poučevanja nekaterih profesorjev. Mislim, da se na naši šoli preveč išče neznanje, premalo pa spodbuja in poudarja tisto, kar je v življenju pomembno.

Da pa ne bo vse tako črnogledo, naj povem, da sem z večino profesorjev na Vegovi zelo zadovoljen. Z nobenim nisem imel težav. Predvsem bi pohvalil kvaliteto matematičnega znanja, ki ga dobimo na Vegovi, saj gremo pri obravnavi snovi dosti bolj v detailje kot na kakšni drugi gimnaziji in obravnavamo tudi snov, ki ni v rednem učnem načrtu. Mo- goče se to sliši pretirano, a menim, da bo večini

dijakov to prišlo med študijem še kako prav. Pohvalil bi tudi profesorje strokovnih predmetov, ki so me spodbujali in mi dajali dodatne naloge takrat, ko sem se dolgočasil zaradi predhodnega znanja redne snovi. Marsikateri izmed teh profesorjev me ni niti poučeval, a sem k njemu hodil po številne nasvete, ki so mi pogosto prihranili marsikatero uro iskanja rešitve. Za potrebe mojih projektov in raziskovalnih nalog mi je šola pri enem izmed teh omogočila celo finančna sredstva, vsa štiri leta pa sem imel dostop do vseh potrebščin in naprav, ki sem jih potreboval, a jih sam nisem imel.

/.../ Če pogledam nazaj, vidim štiri leta nepozabnih spominov, krasnih sošolcev, s katerimi smo se vsak dan imeli zelo lepo, in seveda kar nekaj profesorjev, ki so s svojo predanostjo poučevanju pustili zelo lep vtis in jih ne bomo nikoli pozabili.

Klemen in Lovro

Na maturantskem plesu, 2016

VEGOVA PO ŠTIRIH LETIH

Lovro Suhadolnik, G 4. A, 2015/16, razredničarka Mojca Fink

/.../ Ko so me v osnovni šoli vprašali, na katero srednjo šolo se nameravam vpisati, sem vedno vsakomur samozavestno odgovoril, da grem na Vegovo. Ker me je računalništvo že od nekdaj zanimalo, zame praktično ni bilo druge izbire.

Prvi dnevi so bili čudni. V razredu nisem poznal nikogar. Sošolci so se mi zdeli veliko bolj odrasli, a se je to kmalu spremenilo. Po enem tednu smo bili že vsi prijatelji in počasi smo spoznali, kaj koga zanima. Najraje sem se družil s tremi. Že v prvem letniku smo skupaj sodelovali na tekmovanju raziskovalnih nalog, kjer je naša nora igraka (daljinsko vodeni avtomobilček) premagala vse druge »ideje« in nam prinesla zlato državno priznanje. Po tem dosežku smo se umirili in se posvetili šolskim obveznostim.

Avtomobil smo predelali na podlagi lastnega znanja, šola pa nam je priskrbelo orodje in opravičila. To pa še ne pomeni, da nismo imeli običajnega

pouka, kar poskušajo dopovedati obiskovalcem na informativnih dnevih.

Večina profesorjev se zelo trudi, da bi dijakom snov čim bolj približala, v zameno pa zahtevajo tudi konkretne rezultate. Pouk pri najpomembnejših predmetih (matematika, slovenščina) je bil zelo kvaliteten. Po vsaki uri sem vedel, kaj delam in za kaj mi bo to koristilo. Seveda so bili tudi predmeti, kjer nisem imel takega občutka. Veliko sošolcev se je pritoževalo nad strokovnimi predmeti in načinom poučevanja. Sam sem bil v računalniški skupini, kjer je profesor zelo cenil predznanje in domače delo, čemur so mnogi nasprotovali in se spraševali, če niso morda zgrešili smeri. A človek se vsega navadi in tudi to smo bolj ali manj preboleli.

Motilo me je, da se je določene nepomembne stvari pretirano poudarjalo. Verjetno smo dijaki narobe razumeli pomen tutorstva, ki je bil preveč široko zastavljen projekt. Ur, ko naj bi se pogovarjali o šol-

skem uspehu in nadaljnji usmeritvi, je bilo preveč, udeleževati pa smo se jih morali obvezno. Dejstvo je, da astronomija ne zanima vseh, česar si je želel profesor fizike, a se mu želja ni uresničila.

Prvi letnik je bil uvajalni, v drugem smo že lažje dihal, v tretjem smo že vse poznali, četrti letnik pa je potekal v duhu priprave na maturo. Profesorji so v prvem letniku kazali najstrožje obraze, da bi v nas vzbudili strahospoštovanje, kar jim je uspelo, zato so lahko v četrtem letniku postali bolj priljudni.

Karkoli se je zgodilo, bom Vegovo ohranil v lepem spominu. Omogočila mi je, da sem spoznal veliko enako mislečih ljudi, s katerimi bom ohranil stike. Kljub občasnim razočaranjem se je zgodilo toliko lepega, da lahko zanemarim slabe stvari. Verjamem, da nisem edini s takim mnenjem, zato lahko rečem, da je Vegova res dobra izbira.

POGLEJ SE V SFERIČNO ZRCALO. DA SE SPOZNAŠ! KOSOVEL, SFERIČNO ZRCALO

Tim Savelli

/.../ Sam sem bil dolgo prepričan, da ne bi mogel izbrati boljše kariere poti /kot je tehniška gimnazija/. O drugačni karierni usmeritvi sem začel resno razmišljati šele v tretjem letniku gimnazije, ko sem se prvič srečal z dejanskimi zahtevami študija računalništva. Kljub temu da smo z učenjem programiranja začeli pri samih osnovah, so profesorji postopoma od nas zahtevali čedalje večje predznanje, sposobnost algoritemskega razmišljanja, motivacijo in pripravljenost za samoučenje izven rednega šolanja. Ob sočasnem povišanju zahtevnosti preostalih naravoslovnih predmetov sem ugotovil, da za karie-

ro na tovrstnem področju nimam niti zadostnega interesa niti primernih spoznavnih sposobnosti, da bi snov ustrezno dojemal in razumel. K sreči sem med svojim šolanjem naletel na učitelje, ki so bistveno pripomogli k temu, da sem kot dijak neprestano iskal interese in razvijal svoje sposobnosti tudi na tistih področjih, ki se nujno ne nanašajo na računalništvo, elektrotehniko, fiziko in astronomijo. Tako sem imel med drugim priložnost sodelovati v uradniškem odboru šolskega časopisa, nastopati na šolskih prireditvah, fotografirati pomembnejše izobraževalne dogodke in biti član filozofsko-psihološkega krožka. Pri tem se moram posebej zahvaliti profesorici psihologije in sociologije, ki so spodbujale moj potencial na družboslovnem področju in mi omogočile, da sem se s svojim raziskovalnim delom kar dvakrat predstavil na Državnem srečanju mladih raziskovalcev, kjer sem osvojil bronasto in zlato priznanje. Ob podpori šolske svetovalne službe, ki mi je pomagala pri karierni orientaciji in iskanju prostovoljnega dela z otroki s posebnimi potrebami, sem se zato odločil, da se

vpišem na študij psihologije na Filozofski fakulteti v Ljubljani. /.../ V času izobraževanja me je zmotilo pomanjkanje strokovnih predmetov, za kar ni kriva šola, temveč splošna organiziranost programa tehniške gimnazije. Prvi letnik je namreč po predmetih enak splošni gimnaziji, v drugem pa močno prevladujeta teorija in delo z diagrami potekov. »Pravo« programiranje torej nastopi šele v tretjem letniku, takrat pa je potrebno za prepis v program splošne gimnazije opraviti mnoge diferencialne izpite. Dijakom, ki imamo težave z računalništvom ali elektrotehniko, tako ne preostane drugega, kot da ostanemo na Vegovi. Kot negativno lastnost želim izpostaviti tudi pomanjkanje ur za pripravo na maturo. Pri strokovnih predmetih posebnih ur, namenjenih pripravi, sploh ni, pri drugih predmetih pa je teh veliko premalo (od 1 do 3 ure, in to le v četrtem letniku). Na primerljivi gimnaziji namenijo pripravi na maturo po 3 ure v tretjem in 8 ur v četrtem letniku. S svojimi programi, kadrom in infrastrukturo ima Vegova velik potencial, da usposablja generacije, ki bodo v prihodnosti s svojimi inovacijami

spreminjale svet. Žal pa je v zadnjih letih postala zatočišče neodgovornih, nesamostojnih in neinicativnih srednješolcev, ki enačijo igranje računalniških iger z računalništvom in osnovnošolske fizikalne poizkuse z elektrotehniko, ki jim je biti povprečen življenjska filozofija. V prihodnosti potrebuje Vegova več inteligentnih, ustvarjalnih in ambicioznih dijakov, ki še pred vpisom na srednjo šolo vedo, kaj bo ta zahtevala od njih, in ki jim samoiniciativnost in samostojno učenje ne predstavlja težav.

Priznanje Mestne občine Ljubljana za posebne dosežke na področju mladinske raziskovalne dejavnosti v letu 2015

RELATIVNA SPREMEMBA > ABSOLUTNA VREDNOST

Aljaž Eržen, G 4. B, 2015/16, razredničarka Mirjana Višnikar Ivič

/.../ Vegovci vsa štiri leta gradimo kvalitetno podlago za nadaljnji študij naravoslovnih področij tako pri rednem pouku kot pri izbirnih predmetih in pripravi na tekmovanja. Tam sta me mentorja R. Snoj in A. Guštin navdušila za fiziko in astronomijo, za kar sem prejel več priznanj na slovenskih tekmovanjih in bronasto priznanje na 22. Sanktpeterburški astronomski olimpijadi.

Moje zanimanje za naravoslovje izvira iz navdušenja nad tem, koliko na videz zapletenih procesov in pojavov lahko z njim opišeš, razložiš in celo predvidiš. Od atomov, celic in živali do žarkov, zvezd in toplote. Seveda poznam le majhen delček vsega, vendar mi veselje prinaša spoznavanje novih načinov delovanja vesolja.

Od tod moj moto, ki pravi:

»Relativna sprememba je pomembnejša od absolutne vrednosti.«

Poleg tega se mi zdi raziskovanje zakonitosti vesolja veliko pomembnejše od posvečanja stvarim, ki smo jih

ustvarili ljudje, kot so na primer države, zakoni in jeziki, saj so fizikalni zakoni univerzalni, lastni celotnemu vesolju, družboslovje pa je vezano na naš obstoj.

Vegova je vsekakor odlična osnova, na kateri je na naravoslovnih fakultetah lahko graditi. Poleg znanja pa mi je ta gimnazija dala štiri leta lepih spominov z izvrstnimi sošolci in s svojevrstnimi prilogami, ki jih ne bom nikoli pozabil.

Aljaž Eržen

Diploma z astronomske olimpijade v Peterburgu, 2015

SMRT TEHNIČNO MEHANIČNIM PROBLEMEMI: VSI PROBLEMI SO PROBLEMI ČLOVEKA.

KOSOVEL, KONS: NOVI DOBI

ZAUPANJE SLOVENSКИH DIJAKOV V ŠOLSKI SISTEM

Tim Savelli, Žiga Leskovšek, Raziskovalna naloga, odlomek (2015)

Kljub dejstvu, da naj bi se pričujoča raziskovalna naloga osredotočila izključno na pojem zaupanja, te ne morem zaključiti, ne da bi opozoril na mnenje dijakov o slovenskem šolstvu in učiteljih. Kljub velikemu zaupanju, ki sta ga prejeli obe entiteti, so srednješolci v določenih primerih še vedno nezadovoljni s stanjem v slovenskih šolah. Sam menim, da bi moral izobraževalni sistem dijakom omogočiti participacijo pri večjih, strateških odločitvah (npr. zasnova kurikula ali izvedba mature) in izboljšanju kakovosti delovanja razrednih skupnosti. Prav tako bi morali imeti dijaki več možnosti za sodelovanje pri odločitvah v razredu. Ocenjevanje znanja na osnovni in srednješolski ravni bi moralo imeti zgolj informativno vlogo (učitelju bi omogočalo, da spremlja dijakov napredek), učitelji pa bi morali spodbujati sprotne učenje.

Potrebna bi bila vzgojna reforma, s katero bi zmanjšali nasilno vedenje agresivnih otrok, žrtve pa poučili o spoprijemanju z nasiljem in njegovem preprečevanju. Ker je mnenje o učinkovitosti institucije eden izmed ključnih dejavnikov zaupanja vanjo, menim, da bi morala država poskrbeti za boljšo podobo izobraževalnega sistema v slovenski družbi. Poučevanje bi moralo biti predmet rednega nadzora, učitelji pa bi morali kontinuirano opravljati dodatno izobraževanje s področja poučevanja. Učitelj bi moral predstavljati pozitivno, izdelano in samozavestno osebnost, ki svoje socialne avtoritete ne zlorablja za dviganje lastne samopodobe.

Tim in Žiga na državnem srečanju mladih raziskovalcev, maj 2015

Ljubljanski župan Zoran Janković je mladim raziskovalcem in mentorjem z Vegove Ljubljane podelil posebna priznanja 14. 12. 2015, plakati pa so bili razstavljeni v atriju mestne hiše.

PIRACERX

Lovro Suhadolnik, Klemen Pevec, Pavel Remic-Weiss, Dominik Žnidaršič, Raziskovalna naloga, 2013

Verjetno se vam ob imenu projekta zdi, da gre za nekaj hitrega in neobičajnega. Če ste razmišljali v to smer, niste zgrešili, saj je PiRacerX v resnici avtomobilček na daljinsko upravljanje, ki ga v nasprotju z ostalimi krmilimo kar z mobilnim telefonom. Če se vam to sliši preveč preprosto, naj vam razkrijemo, da prvi del imena nista dve naključni črki, temveč drugi del imena precej zmogljivega miniaturnega računalnika Raspberry Pi, ki se prek brezžične povezave sporazumeva z mobilnim telefonom, s katerim usmerjamo avtomobil.

Vsega sta kriva Klemen in sejem Informativa. Navadno tam dijaki prvih letnikov zastopajo našo šolo, in ker smo bili takrat mi na tem položaju, smo sklenili, da bomo Vegovo predstavili v kar najboljši luči. Kako? Z noro igraro, ki se premika in tako pritegne staro in mlado. Ko smo razmišljali, kaj naj pripravimo, je Klemen prišel na dan z idejo, da bi naredili avtomobil, ki bi ga krmilili s telefonom. Zdela se nam je dobra in začeli smo z delom.

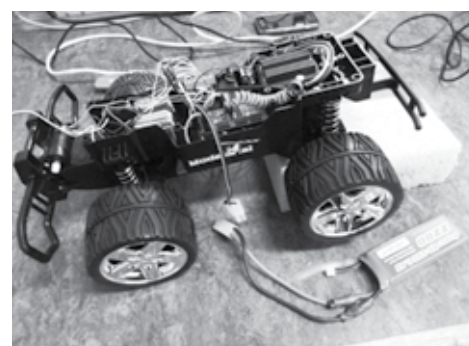
Zavedali smo se, da zanesljivega lastnega ohišja ne bi mogli izdelati pravočasno, zato sta Pavel in Klemen kupila že delujočo igraro, ki smo jo predelovali po pouku. Iz nje smo pobrali staro krmilno vezje in motor, ki skrbi za zavijanje, in dodali lastne komponente. Zaradi cenene izdelave igrare smo imeli kar nekaj težav, saj so se nekateri

kosi lomili kar sami od sebe. Ko smo odstranili sprednji motor, smo imeli naenkrat preveč prostora, saj je bil novi manjši, zato smo morali praznino zapolniti, kar nam je kasneje povzročilo težave.

Ko smo predelavo prvič preizkusili, smo bili preveč pogumni in smo zlomili enega od kosov, kar je povzročilo, da smo morali avtomobil popolnoma razstaviti. V približno dveh mesecih smo projekt pripeljali tako daleč, da smo si ga upali predstaviti na sejmu Informativa, kjer je požel veliko navdušenja in tudi zavidanje drugih šol. Uporabili smo ga še na informativnih dnevih in z njim navdušili veliko bodočih vegovk in vegovcev.

A nismo še končali. Naš mentor, profesor Aleš Volčini, nas je spodbudil, da je iz izdelka nastala raziskovalna naloga, s katero smo tekmovali na Srečanju mladih raziskovalcev, kjer smo zmagali najprej na regijskem, nato pa še na državnem tekmovanju.

Sedaj avtomobil sameva v škafli, a ni pozabljen. Med snovanjem projekta smo se naučili programiranja, praktičnega dela in predvsem sodelovanja in dela v skupini. Igrara nas je povezala, zato se še zdaj radi družimo. K temu je veliko prispevala naša Vegova, ki nam je omogočila potrebna sredstva, orodje, prostor in tudi čas, da smo projekt uspešno izpeljali.

Zmešnjava žic in elektronskih komponent

Od leve proti desni: Pavel Remic-Weiss, Lovro Suhadolnik, Klemen Pevec – trije prvošolci, ki še dobro niso začeli obiskovati šole, so z igraro zmagali na tekmovanju Znanost mladini.

REALKA INTEGRALNO 1874 - 1959

Šolsko leto 2015/16 zaznamuje 20-letnica naše tehniške gimnazije. Posvetili smo ji različne dogodke, med njimi tudi razstavo **REALTA INTEGRALNO 1874-1959, ki je od oktobra 2015 na ogled v avli šole** in s katero smo želeli javnosti predstaviti 85-letno zgodovino realke in realne gimnazije, njene izobraževalne programe, organizacijo pouka in dejavnosti. Življenje dijakov in učiteljev in vpetost šole v ožje in širše družbeno dogajanje. Čeprav je bila realka tehniško usmerjena, je dala presenečljivo veliko umetnikov – literatov, slikarjev, glasbenikov, gledališčnikov, arhitektov, zdaj upodobljenih tudi v naši avli. Za to so zaslužni ustvarjalni, človeško in strokovno izredno bogati učitelji, tudi sami znanstveniki, umetniki, ki so navdihovali in zaznamovali nadaljnje življenjske poti svojih dijakov.

Integralen na o prld. (a)

1. Ki zajema določeno stvar v njenem pojemu obsega: cel, celoten, popolno le odloime dela, integralni tekst in znan; integralna narodna kultura / publi; za to se imenuje integralnega kritičnja enotnega skupnega

// ki je integralna sestnost skladen, harmonična 2. v zvezi integralni deli, potreben za ostro ali popolnost časa, vse- lani del; izobraževanje in raziskovanje sestavne so pravega integrala, ki so družbene kulture, ki jih je so posejale bistvi integralni deli državnega ozemlja

♦ kion, integralna funkcija pogojeno določeni znesek, do katerega znanstvenica škode ne poravnata, nad tem zneskom pa jo poravnava v celoti; mak, integralni račun računanje, ki temelji na in- tegriranju funkcij; integralna enačba enačba, v kateri nasopajo integralni funkcije

Integralno pris.; integralno vključeval, vršalati

vir: SSU

GIMNAZIJA KONSTRUKTIVNO 1996 - 2016

Razstava

GIMNAZIJA KONSTRUKTIVNO

1996-2016 poskuša ponazoriti, kako se iz nekdajnih korenin razraščajo današnja tehniška gimnazija v prostornih nekdajnih realke. Prikazano gradivo ponazarja mehanike v njen 20-letni rasti, posebnosti v izobraževalnem programu in dejavnostih, današnja prizadevanja in vpetost v domače in tuje okolje. Pričevanja naših gimnazijskih maturantov ponovno potrjujejo, da so tudi njihove nadaljnje karriere poti zaznamovali srednješolski učitelji mentorji in da so kljub elektrotehniško-računalniški naravnosti naše tehniške gimnazije danes uspešni tako na naravoslovno-tehniškimi kot na humanistično-družbo slovnih področjih.

Konstruktiven na o prld. (i)

1. Ki pomeni k uveljavi, izražanju česa; ustvar- jalen, naden; konstruktivni odgovori; konstruktivna politika; kritika nali bo kon- struktivna; konstruktivno delo / konstruktivna kazen

2. rečno konstruktivni; konstruktivni material / konstruktivni deli gradben- ego objekta konstruktivno pris.; konstruk- tivno kritičnost; konstruktivno in funkcionalno neodporočno zasnovana arhitektura

vir: SSU

Arhitekt: arhitekt Arhitekt: Zdenko, Mojca Stone Ajlaj, Mojca Klum

NOVA OBZORJA TEHNIŠKE TRADICIJE

20
LETNICA
TEHNIŠKE GIMNAZIJE
NA VEGOVU LJUBLJANA

VABILO NA PRAZNOVANJE NAŠEGA JUBILEJA

Vodnje sklope prireditve: Božislava Čez. Sodelujoči dijaki: Neža Flisak, Njir Kosaric in Jani Zrnc. Ildno vodnje in priprava: Vida Vidmar.

PROGRAM

DEJAVNICE IN PREDAVANJA

10.30-11.20	1. delavnica ali predavanje	Učitelj, učenci OS in dijaki 2. in 3. letnika
11.30-12.30	2. delavnica ali predavanje	Učitelj, učenci OS in dijaki 2. in 3. letnika

Dejavnice bodo vodili predstavniki Univerze v Novi Gorici, Univerze v Ljubljani, Oklaboni v ZDA, predstavniki društva Temno nebo, Greenpeace Slovenija, dgi- talni planetarij, dijaki gimnazij, ki so vključene v delo Zavoda 404, učitelji in dijaki Vegove Ljubljana. Več na www.vegova.si.

OKROGLA MIZA: VEGOVA LJUBLJANA POVEZANA

Sodelovali bodo ndr. predstavniki univerz (Ljubljana, Nova Gorica), institucij (GZS, OZS, CPI, ZRS), desetih podjetij, 2 uglednim strokovnjaki bomo razprav- ljali, kako postaviti inovativno učno okolje za dijake zunaj ustaljenega kurikula.

Hkrati bodo sodelovali tudi dijaki z najboljšimi izdelki in raziskovalnimi nalaganji. Prireditvi bo potekala v knjižnici od 15.00 do 16.30. Po prireditvi bomo podpisali pisma o nameri sodelovanja med fakultetami, podjetji in našo šolo.

Govorniki na okrogli mizi

Govorniki na okrogli mizi	Institucija
E. Barndel	CPI
A. Ogrisek	URI, MZS
N. Hafner Voljčič	Direktorata strojne in višje šolstvo ter izobraževanje odraslih, MZS
Dr. M. Franjo	Prolektor JNG
Dr. N. Zmjc	Dejani PFI, UNI LJ
Dr. I. Pajčič	Dejani FE, UNI LJ
Dr. M. Bolštar	FS, UNI LJ
J. Rozina	OZS, sekcija elektroni in mehatoniki
Dr. M. Rihar	GZS, elektronika
Dr. S. Dvjak	Član UD MC
Predstavniki dijakov (P. Remic-Weiss)	Predstavniki dijaške skupnosti Vegova Ljubljana
S. Tratar	Ravnatelj Vegove Ljubljana

NOVA OBZORJA TEHNIŠKE TRADICIJE

DAN ASTRONOMIJE IN NARAVOSLOVJA
VEGOVA LJUBLJANA V SREDIŠČU NAPREDKA

12. MAJ 2016
OD 10.30 DO 18.00

Spoštovani,

vabimo Vas, da se nam pridružite na zanimivem celodnevnem dogajanju 12. maja 2016, s katerim bomo sklenili celoletni naravoslovno-tehniški program ob 20-letnici naše tehniške gimnazije, namenjen širši javnosti.

20
LETNICA
TEHNIŠKE GIMNAZIJE
NA VEGOVU LJUBLJANA

Lepo vabljeni.

20
VEGOVA

EUROPEJSKO-AMERIKANSKA
STROKOVNA ŠOLA IN GIMNAZIJA
LJUBLJANA

SODELUJEMO TUDI Z ZAVODOM 404

R. Capuder, Zavod 404

Raziskovalno delo dijakov drugih gimnazij

Vabljeni osnovnošolski, srednješolski učitelji, učenci osnovnih šol, dijaki srednjih šol, nekdanji dijaki, podjetniki, vsi, ki vas naravoslovje zanima.

PROGRAM DELAVNIC
DIJAKI IN UČITELJI VEGOVE LJUBLJANA

DELAVNICE ALI PREDAVANJA POTEKAJO OD 10.30 – 11.20 IN OD 11.30 – 12.20

Učitelji in dijaki	Naslov delavnice, predstavitve	Učilnica
M. Azarov (dijaki)	Tuj jezik stroke pri elektrotehniki	110
A. Guštin	Predstavitev astronomije za učence OŠ	209
T. Janša (dijaki)	Delo mladih raziskovalcev	4. 115 in 118
S. Krapež	Delo z mikroskopom pri biologiji	207 A
G. Lomovšek, A. Lazarevič (dijaki)	Programiranje pametnih telefonov	116
A. Mihičinac, P. Metul (dijaki)	Eksperimentiranje pri pouku kemije	216
A. Orehek	Sodelovanje s podjetjem Kolektor pri raziskovalnih nalogah	211
R. Snoj (dijaki)	Predstavitev predmeta astronomija za učence OŠ	206
V. Vidmar (dijaki)	Predstavitev raziskovalnega dela v sodelovanju z Zavodom 404	221
A. Volčini	Predstavitev dela mladih raziskovalcev, krožkarjev	K 12 in K 3
R. Snoj (R. Jerman, T. Omahna in dijaki)	Opazovanje sonca na Kongresnem trgu v neposredni bližini šole	

ELEKTROTEHNIŠKO-RAČUNALNIŠKA STROKOVNA ŠOLA IN GIMNAZIJA LJUBLJANA

20 LETNICA
TEHNIŠKE GIMNAZIJE
NA VEGOVI LJUBLJANA

PROGRAM
DELAVNIC

NOVA OBZORJA TEHNIŠKE TRADICIJE

DAN ASTRONOMIJE IN NARAVOSLOVJA
VEGOVA LJUBLJANA V SREDIŠČU NAPREDKA

12. MAJ 2016

PROGRAM DELAVNIC ZUNANJIH PREDAVATELJEV

DELAVNICE ALI PREDAVANJA POTEKAJO OD 10.30 – 11.20 IN OD 11.30 – 12.20

PREDAVANJE DR. PROF. JUŽNIČ STANISLAV,

Univerza Oklahoma & Vodja Arhiva Slovenske jezuitske province: Tesla v Mariboru

(več na https://www.academia.edu/14139830/Guide_on_Tesla_s_Maribor_Routes_the_135th_anniversary_of_Teslas_stay_in_Maribor_)

PREDAVATELJI UNIVERZE V NOVI GORICI

A. Mavrič, Fakulteta za naravoslovje/ Laboratorij za raziskave materialov

Delavnica Alternativni viri energije: sonce in vodik

Dijaki bodo spoznali princip shranjevanja energije, ki jo pridobimo s sončno svetlobo v obliki vodika. S sončnim celicami bomo energijo sonca pretvorili v električno energijo. Električno energijo bomo uporabili za cepitev vode in proizvedli vodik. Vodik si lahko predstavljamo kot baterijo in bo služil skladiščenju energije. Za poganjanje električnega motorčka bomo uporabili gorljivo celico, v kateri bomo vodik spajali s kisikom in pridobili električno energijo.

mag. Marko Lesica, Visoka šola za vinogradništvo in vinarstvo, Center za raziskave vina

Senzorična delavnica

Ljudje imamo sposobnost zaznave več kot 10.000 različnih vonjev, z urjenjem pa se lahko naučimo prepoznati in poimenovati več kot 3.000 izmed njih. Dijaki bodo v okviru delavnice preizkusili svoje senzorične sposobnosti prepoznavanja vonjev prek vonjanja različnih arom.

Elena Pliekhova, Fakulteta za znanosti o okolju, Laboratorij za raziskave v okolju

Delavnica Čiščenje vode s pomočjo katalizatorja in UV sončnega sevanja

Heterogena fotokataliza se uvršča med t.i. napredne oksidacijske metode čiščenja vode, ki temeljijo na visoki oksidacijski sposobnosti hidroksilnih radikalov. Ustvarili jih bomo z uporabo primernega katalizatorja na osnovi titanovega dioksida in UV obsevanja ter njihovo učinkovitost pokazali na primeru razgradnje tekstilnega barvila v vodi.

Moja Žorž, Fakulteta za znanosti o okolju, Laboratorij za raziskave v okolju

Delavnica Spektroskopija s toplotnimi lečami (TLS)

Tehnika TLS je pogosto uporabljena predvsem za potrebe raziskav, saj omogoča visoko občutljive meritve z nizkimi mejami detekcije. Na splošno temelji na tvorbi toplote, ob periodičnem vzbujanju vzorca. Rezultat neradiacijske sprostitve energije, ki jo absorbira vzorec, je temperaturni gradient, njegova posledica pa je sprememba fizikalnih parametrov (npr. gostote, lomnega količnika) vzorca in njegove okolice. V primeru detekcije s termičnimi lečami (TLS), ki izhajajo iz gradienta lomnega količnika snovi zaradi sprememb temperature, termična leča povzroči razpršitev laserskega žarka, ki gre skozi prozorni vzorec. Ta metoda je zelo občutljiva zaradi neposredne odvisnosti signala od intenzivnosti vzbujanja (svetlobne jakosti) in ponuja določanje izbranih optičnih parametrov z občutljivostjo, ki je ni mogoče doseči z običajno uporabljenimi tehnikami na osnovi transmisijskega merjenja absorbance.

dr. Asta Gregorič, Center za raziskave atmosfere

Radioaktivnost v vsakdanjem življenju

Predavanje zajema zgodovino raziskav radioaktivnosti, nekaj osnov o radioaktivnosti, naravni radioaktivnosti (radonu), umetnih virih ionizirajočega sevanja ter nekaj osnov o dozah, ki smo jim izpostavljeni. Obenem bo predavanje obravnavalo uporabo radioaktivnosti nekoč in danes.

Prof. dr. Andreja Gomboc, Fakulteta za naravoslovje

Vesoljske pošast – o črnih luknjah

PREDAVATELJ UNIVERZE V LJUBLJANI,
FAKULTETE ZA RAČUNALNIŠTVO IN INFORMATIKO

prof. dr. Blaž Zupan, Laboratorij za bioinformatiko

Računska biologija, ali kako lahko skrivnosti življenja odkrijem kar iz kavča

Na delavnici si bomo pogledali, kako lahko drevo življenja odkrijemo z nekaj malega kodiranja in z uporabo tehnik strojnega učenja. To isto bomo potem uporabili za odkrivanje drevesa jezikov in za razvrščanje super-junakov.

PREDAVATELJ INŠTITUTA J. STEFAN LJUBLJANA,
ODSEK ZA ANORGANSKO KEMIJO IN TEHNOLOGIJO

Mag. Tomaž Ogrin

Kemijska eksperimentalnica

PREDAVANJI NA ZAKLJUČNI PRIREDITVI

ZAČETEK PREDAVANJ OB 17.00

prof. dr. Juš Kocjan, oddelek za sisteme in vodenje, Institut J. Stefan, Ljubljana in Poslovno-tehniška fakulteta, Univerza v Novi Gorici, bivši dijak Vegove Ljubljana

Uporabnost povratne informacije: avtomatsko vodenje

Predavanje bo s primeri prikazalo pomembnost povratne informacije o stanju dinamičnih sistemov pri avtomatskem vodenju. Prikazani bodo tudi nekateri projekti, ki se na področju avtomatskega vodenja in modeliranja dinamičnih sistemov izvajajo na Odseku za sisteme in vodenje Instituta Jožef Stefan.

izr. prof. dr. Janez Demšar, Fakulteta za računalništvo in informatiko, Univerza v Ljubljani, Laboratorij za bioinformatiko

Računalništvo brez računalnika

V nasprotju z vtisom, ki ga dobi večina šolarjev, je računalništvo v resnici zanimiva veda. Računalništvo je posebno zvit način razmišljanja. Računalništvo je zbirka najbolj zanimivih ugank na svetu. Računalništvo je napet kriminalni roman. Računalništvo je igra. Dober računalniški program je duhovit kot najboljša šala. Računalništvo je "podobno kot matematika, samo boljše," je rekla neka osnovnošolka.

PREDAVATELJI RAZLIČNIH ORGANIZACIJ

Predavatelj	Naslov predavanja	učilnica
I. Kavgč, Greenpeace Slovenija	Okolijska problematika	210
V. Kogej, predavatelj in publicist	Zvezdno mesto v Rusiji v učilnici	202
K. Sepač, Fakulteta za gradbeništvo in geodezijo, Univerze v Ljubljani	Onesnaževanje podtalnice	203
G. Vertačnik, ARSO	Svetlobno onesnaževanje	222
Digitalni planetarij	Predstavitev gibanja objektov v vesolju	Šolska telovadnica

REALKA

INTEGRALNO

1874 - 1930

ELEKTROTEHNIŠKO-RAČUNALNIŠKA
STROKOVNA ŠOLA IN GIMNAZIJA
LJUBLJANA

REALKA INTEGRALNO

AVTORICE RAZSTAVE:

Alenka Zorko, Mojca Marn, Mojca Stare Aljaž

OBLIKOVANJE:

Luks Studio; Simon Pavlič in Primož Pislak

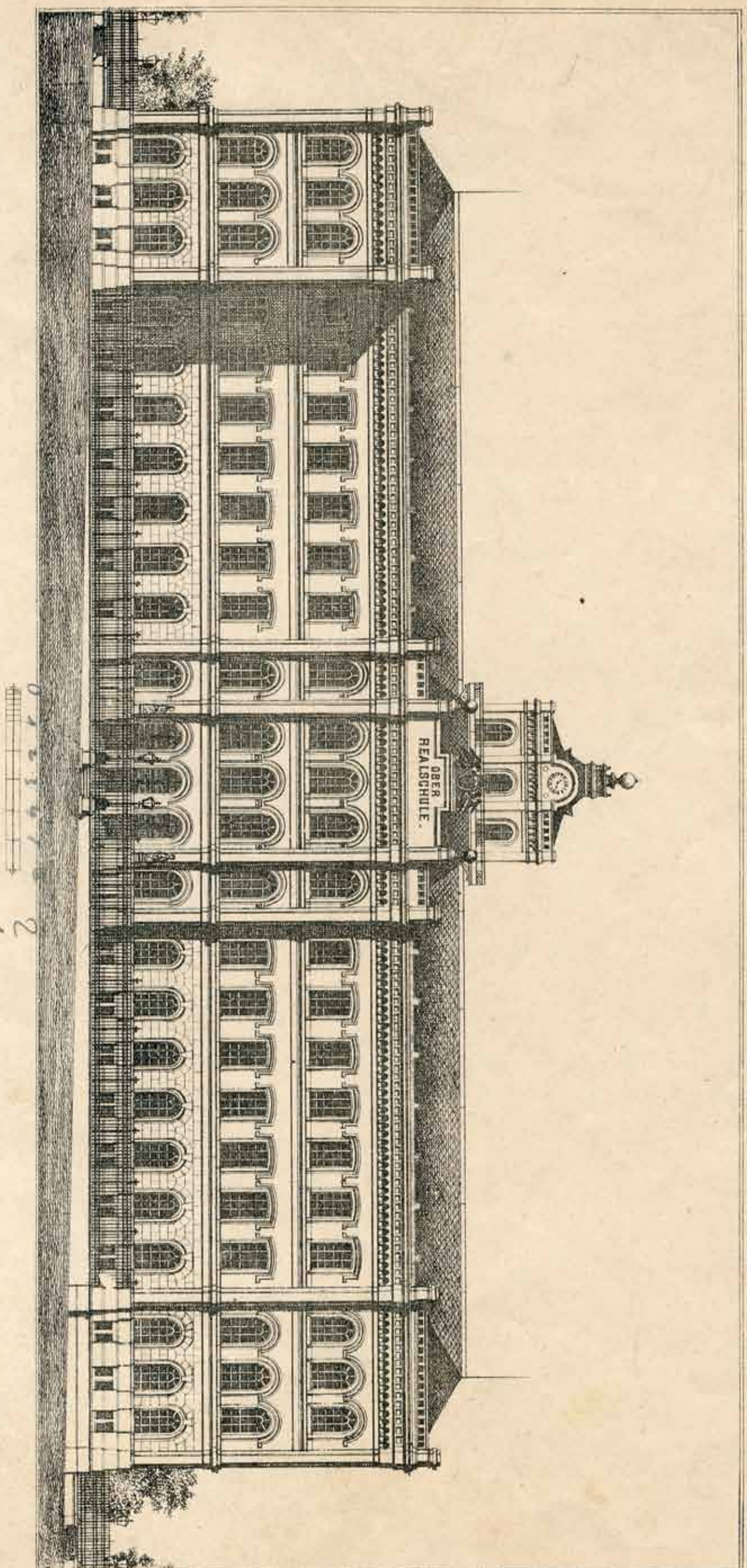
RAZSTAVO SO POMAGALI PRIPRAVITI:

Jason Blake	Manuela Markoja Šubara	Sonja Zver
Nina Dekleva	Rastislav Snoj	Narodna in univerzitetna knjižnica
Ajda Erjavec Bartolj	Veruška Stanislav Karlo	Narodni muzej Slovenije
Duša Fischinger	Slavica Škerbot	Slovanska knjižnica
Tonja Janša	Silvester Tratar	Šolski muzej
Beti Kerin	Vida Vidmar	Zgodovinski arhiv Ljubljana
Katarina Kogej	Mirjana Višnikar Ivič	
Gabrijela Korošec	Marjeta Vrbinc	

ZA POMOČ SE ZAHVALJUJEMO TUDI:

Tomažu Potrču, Marku Tomšiču, Milanu Pajduhu, Dušanu Boharju, Katki Hadžić, Mileni Hribar,
Štefki Malovrh, Miladinki Simić, Milici Šmitran, Bojani Turnšek

OTVORITEV RAZSTAVE: 22. 10. 2015 V AVLI ŠOLE

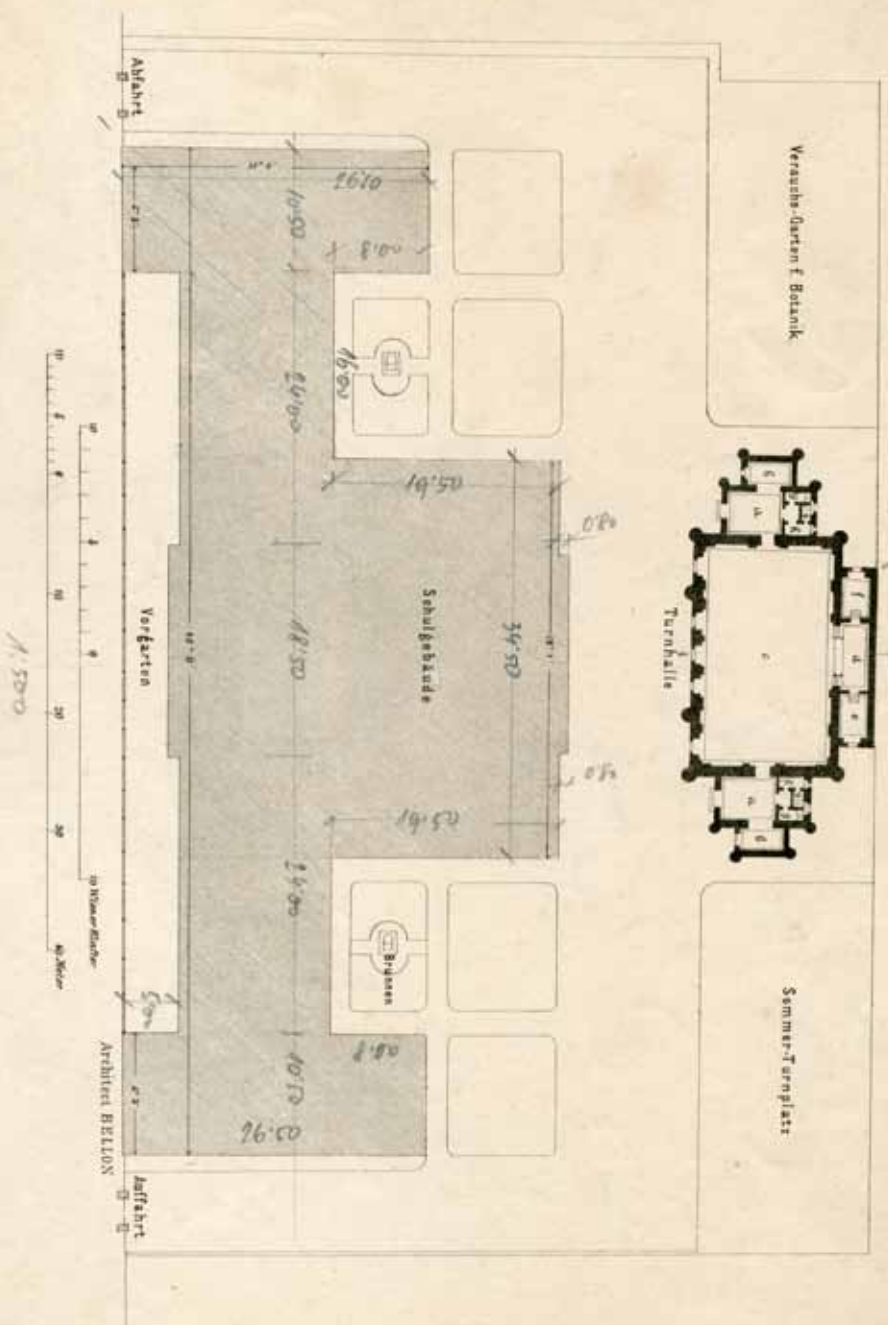
FAÇADE DER OBERREALSCHULE

zu

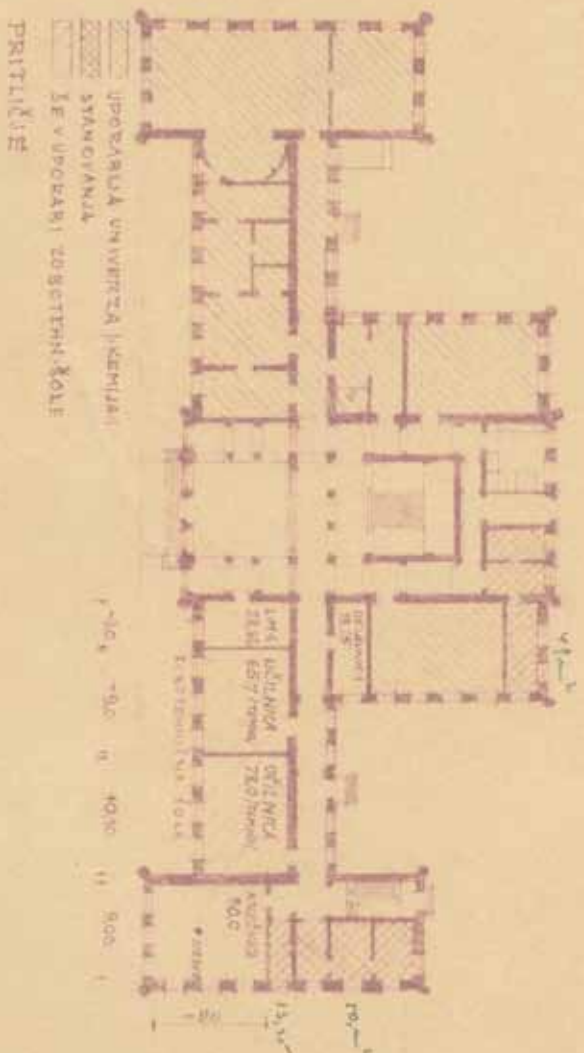
LAIBACH.

Lith. Anst. v. Köber in Wien.

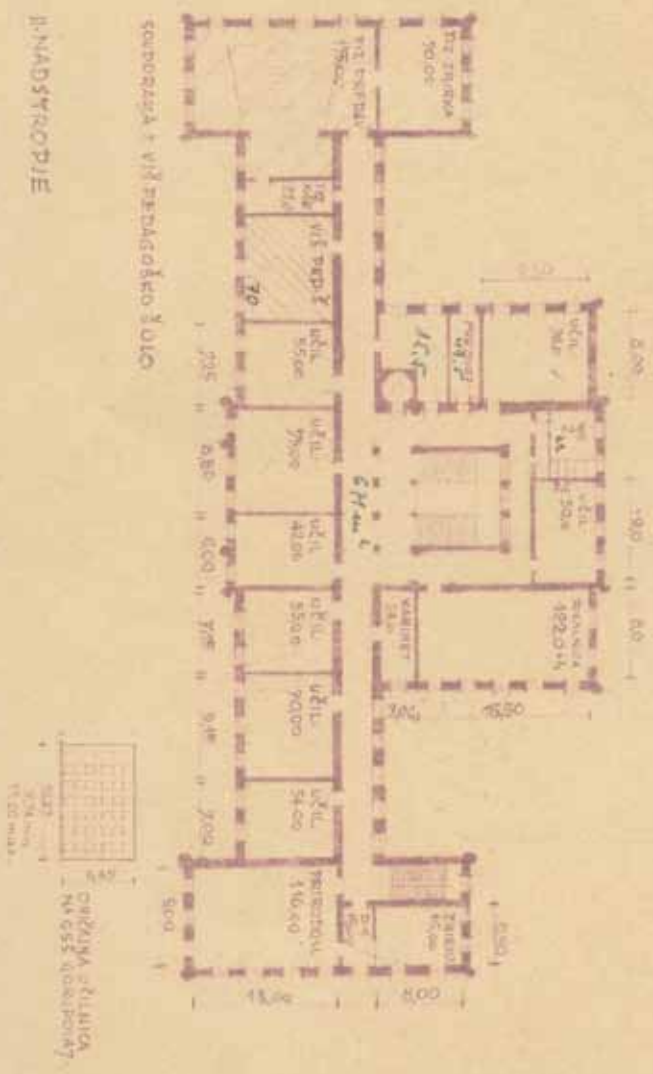
OBER-REALSCHULE
LAIBACH

Wortlo 1 : 500

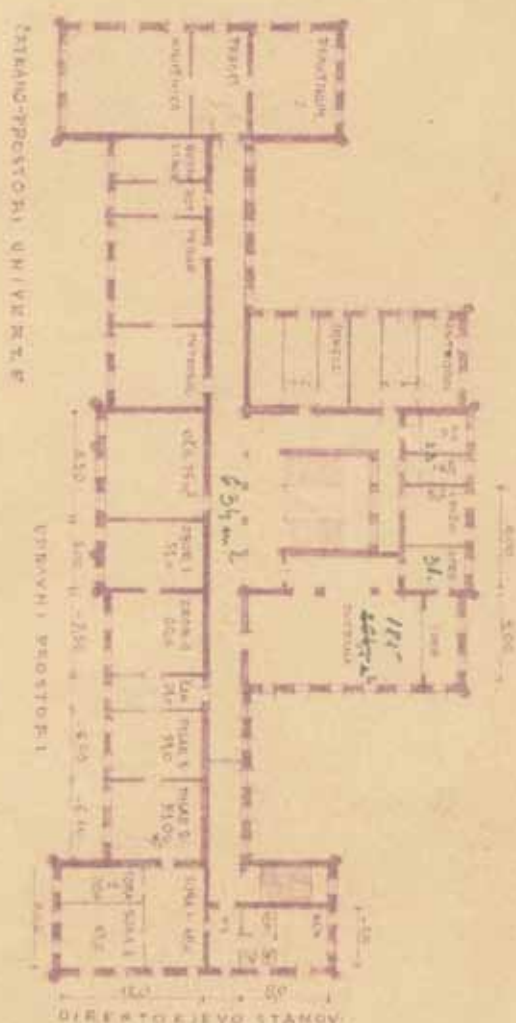

II. NADSTROPJE

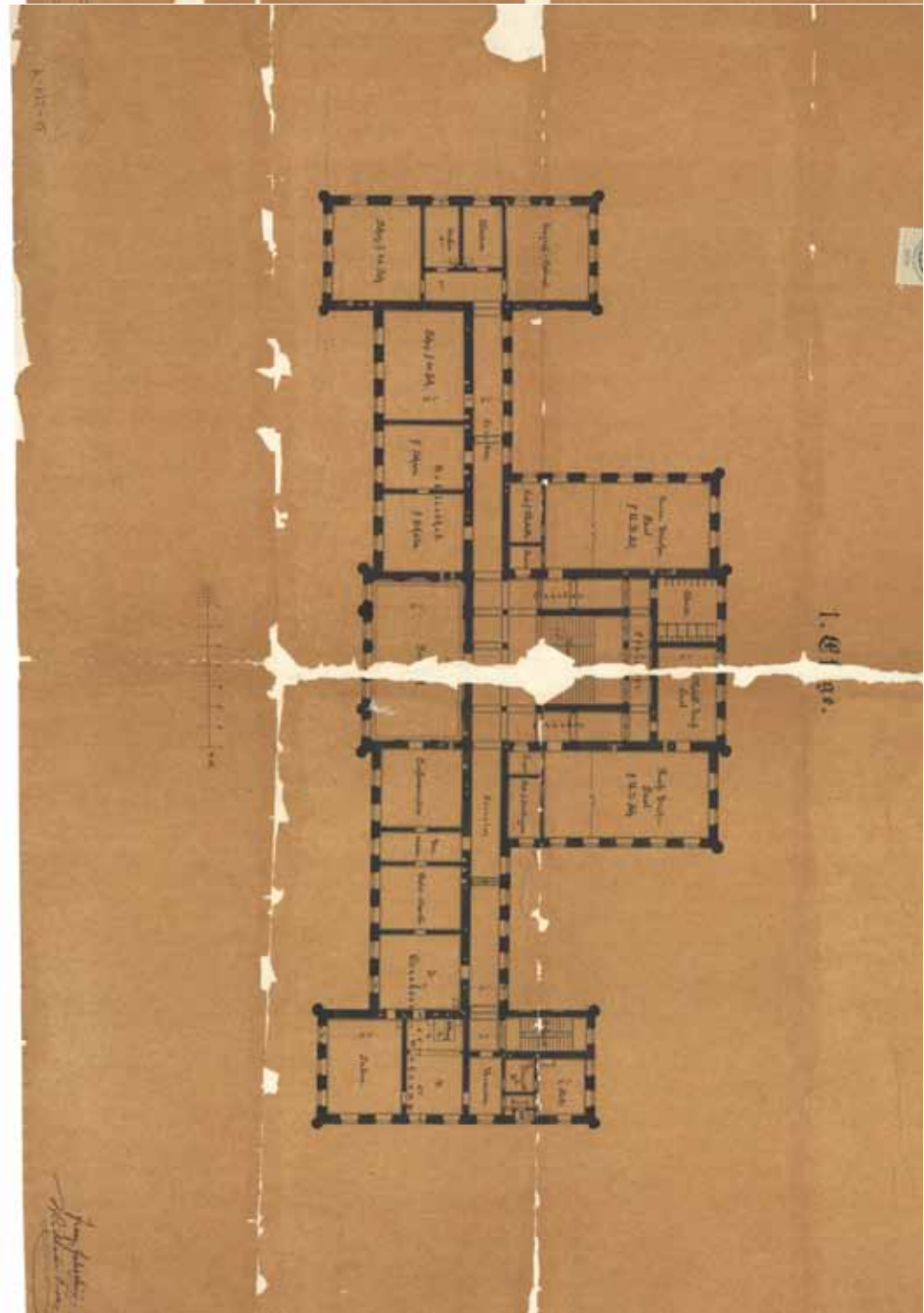
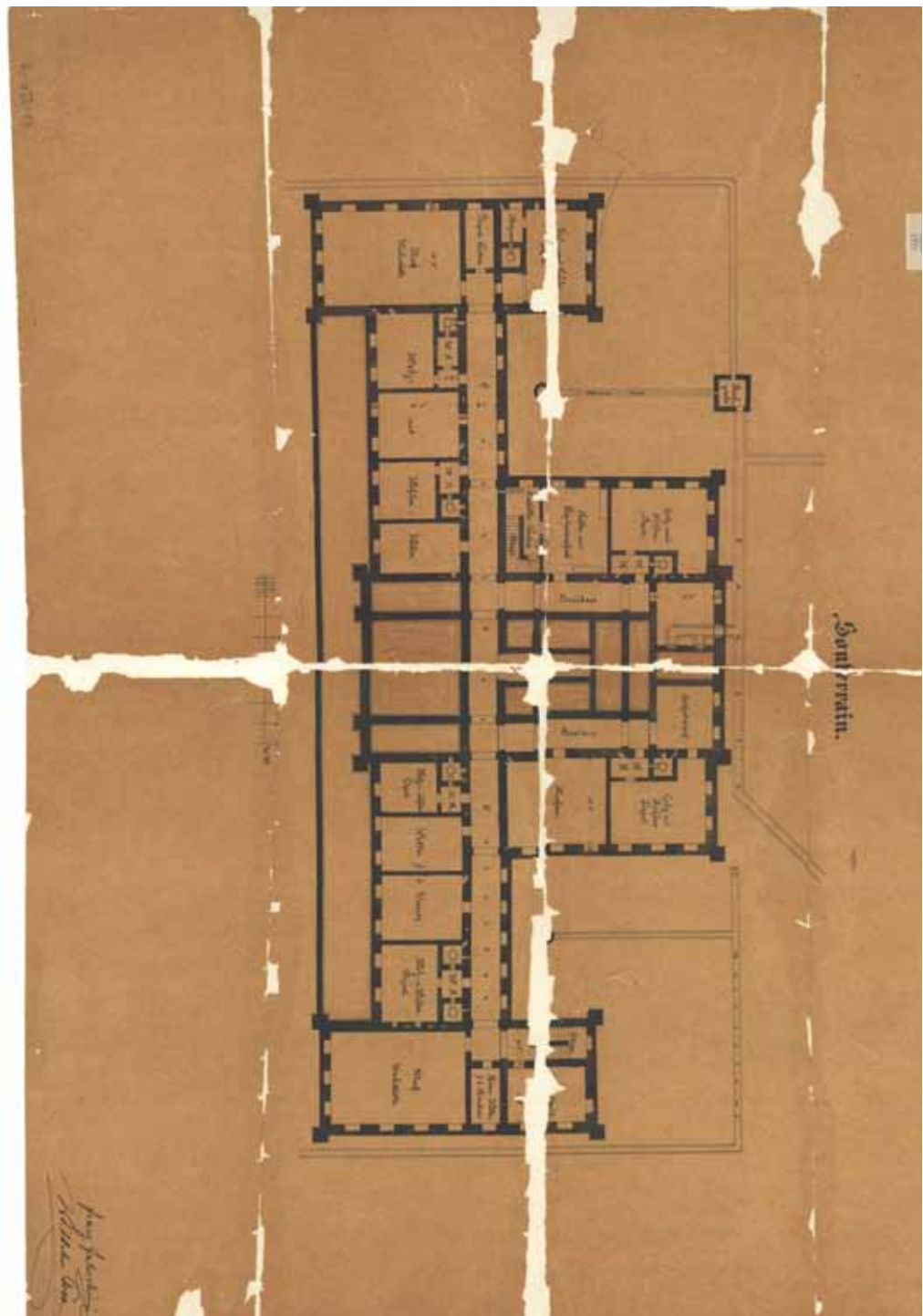
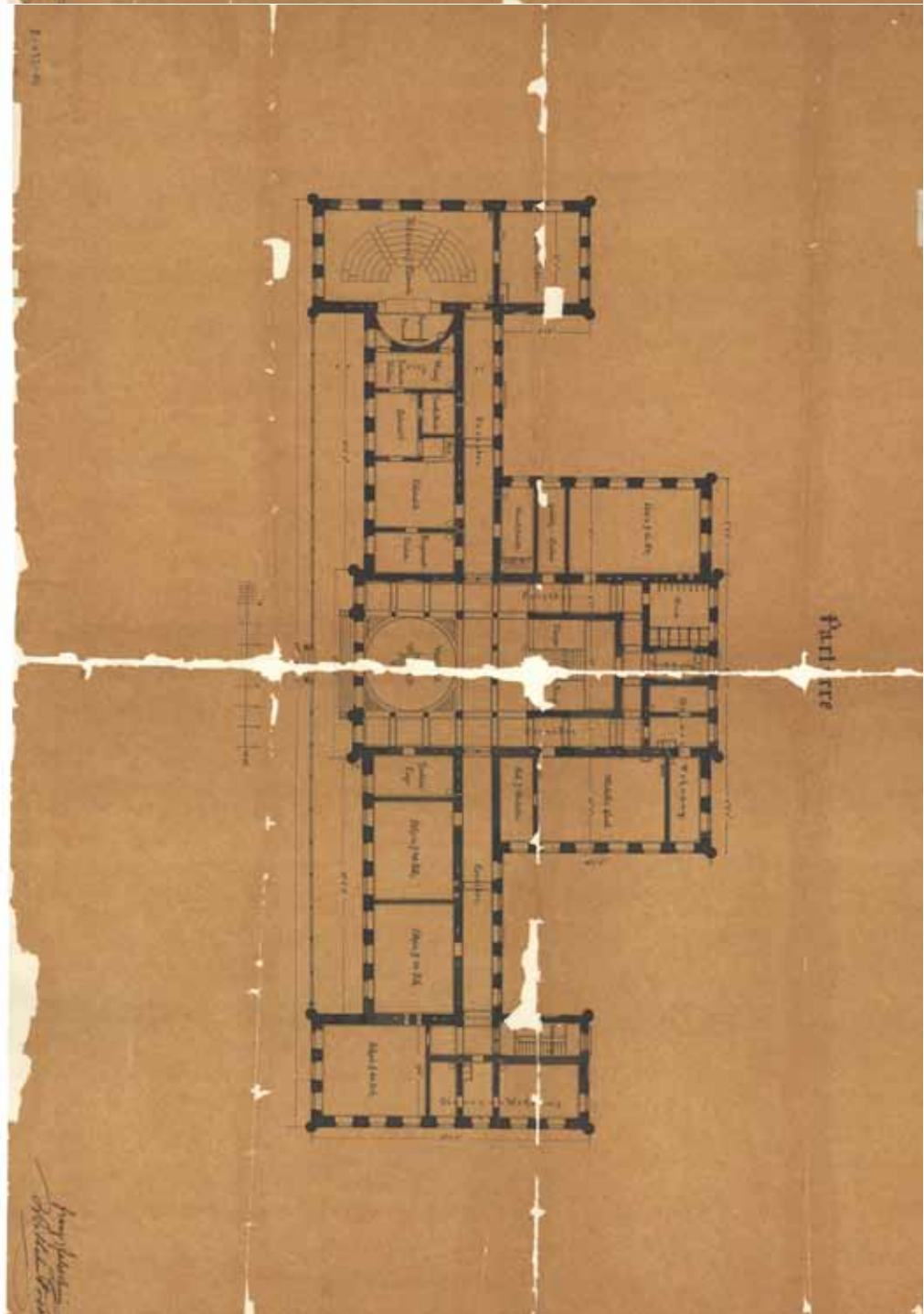
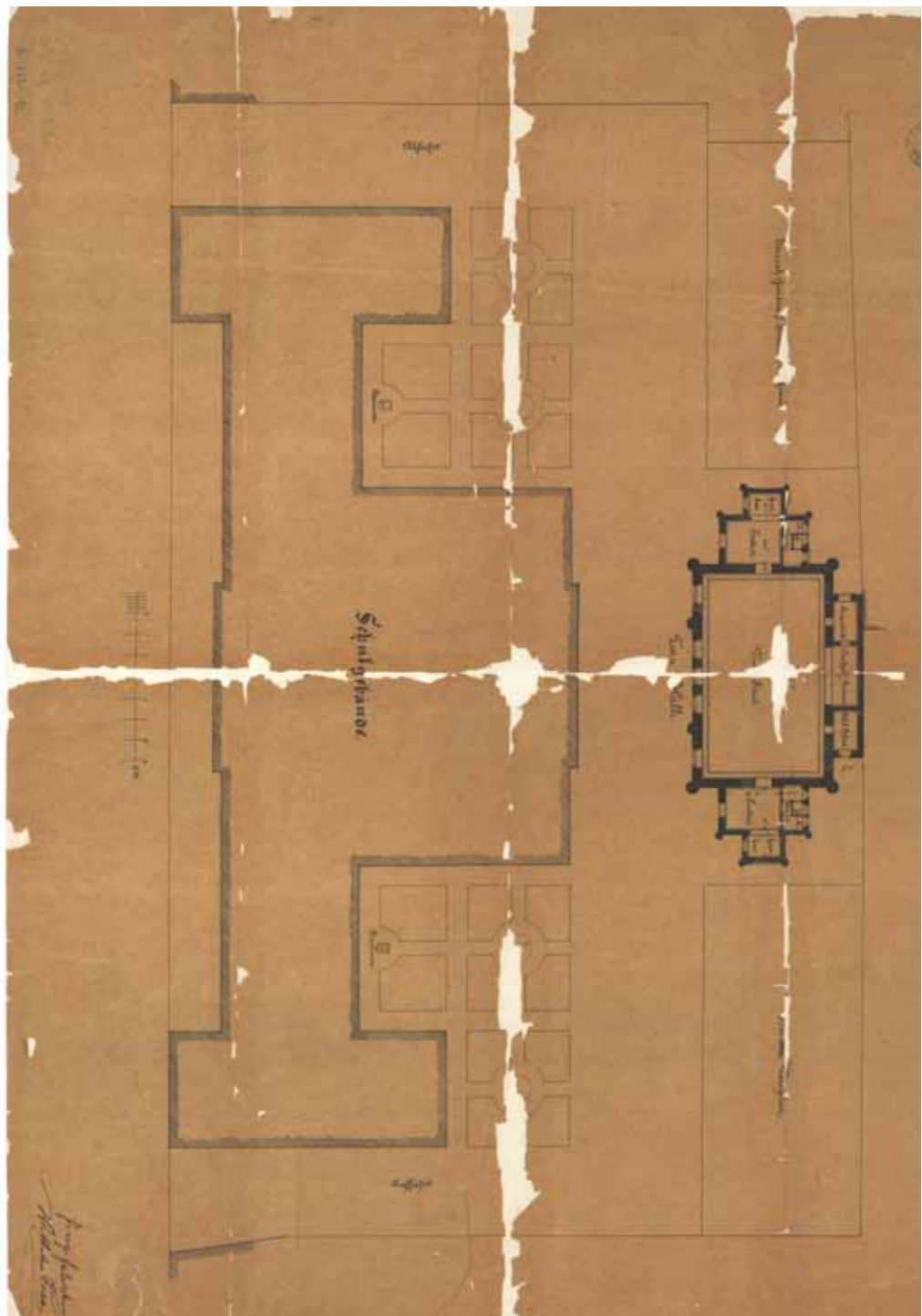

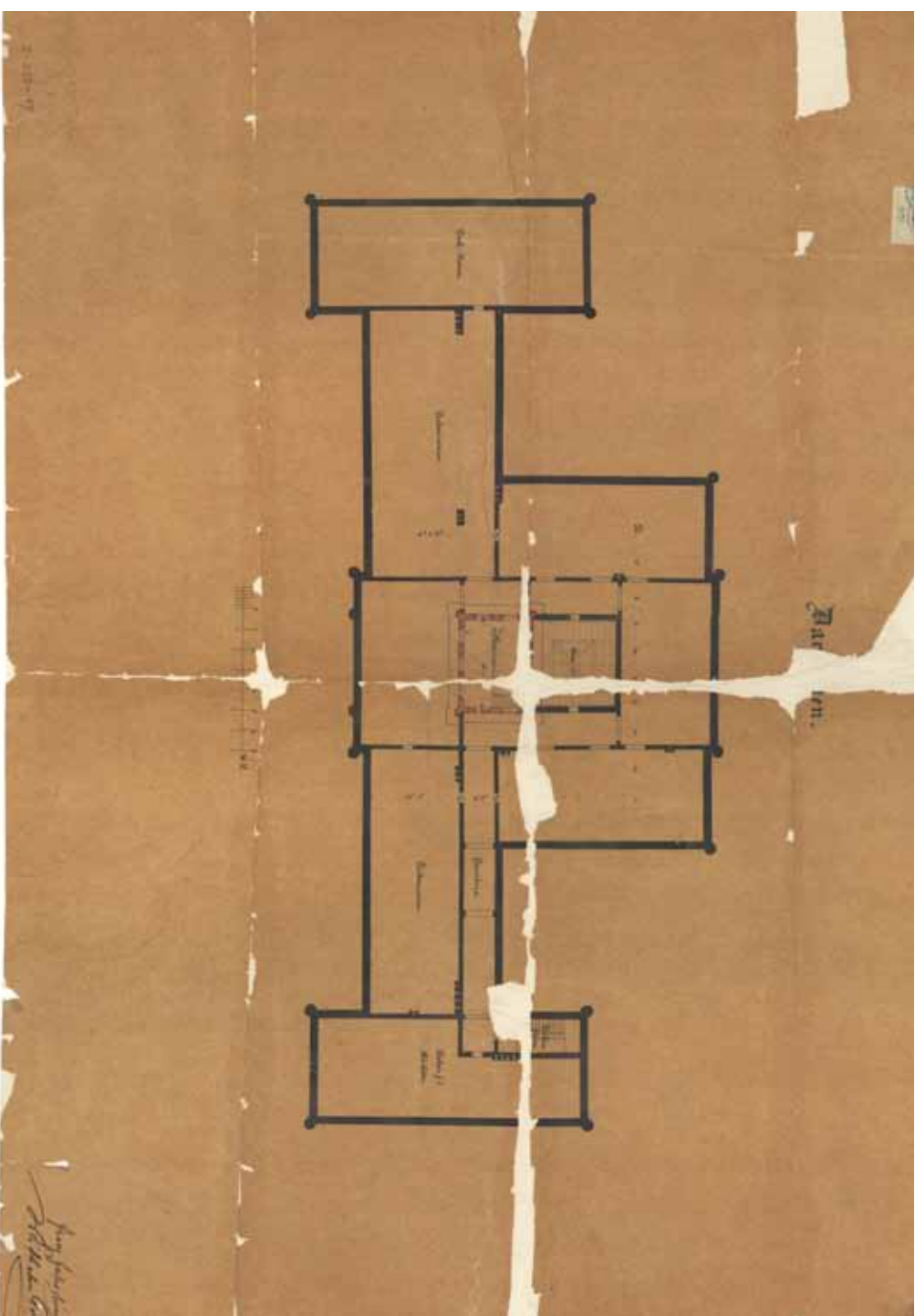
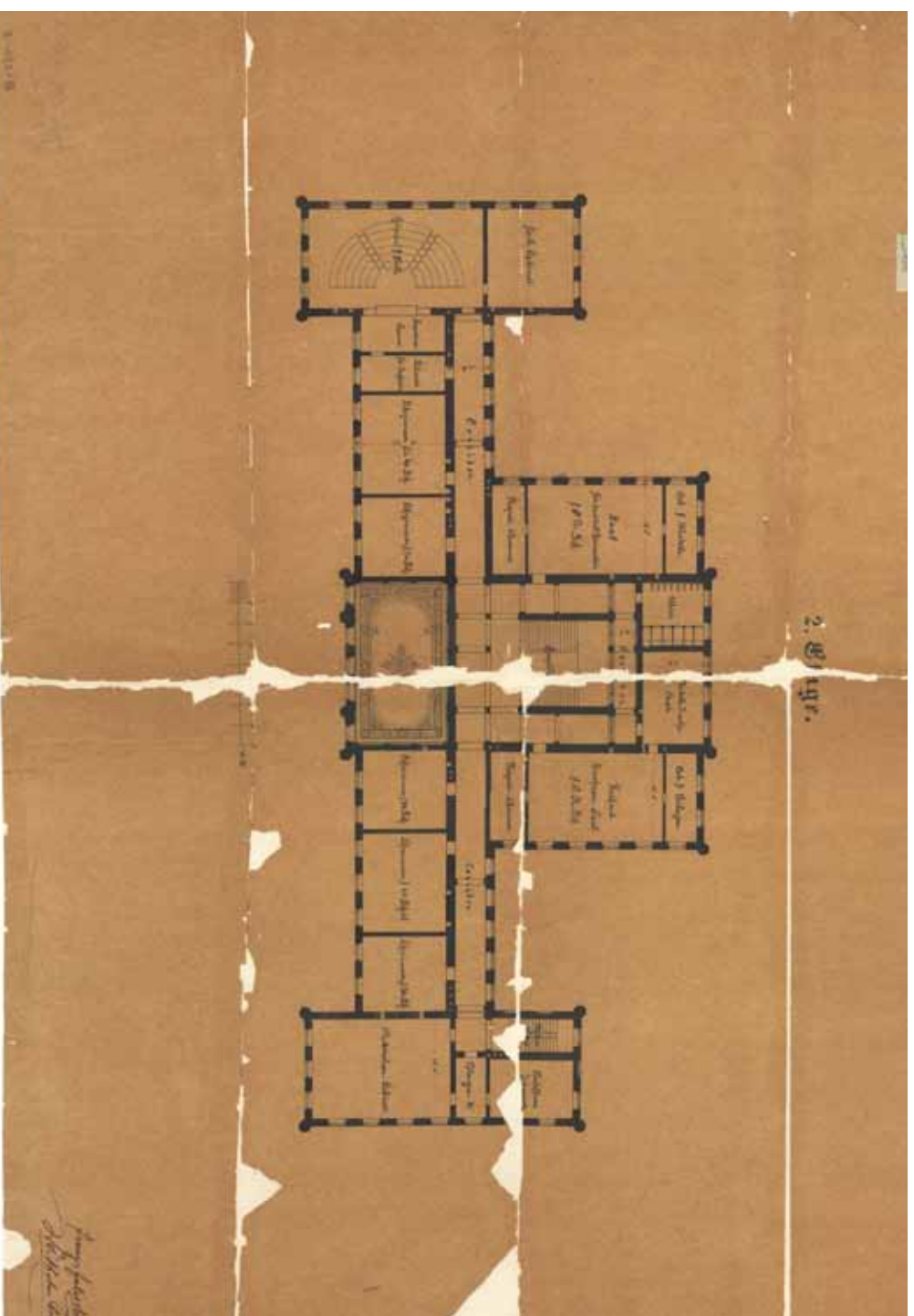
Wortlo 1 : 500

I. NADSTROPJE

Wortlo 1 : 500

ZGODOVINSKI MEJNIKI LJUBLJANSKE REALKE NA VEGOVI ULICI

1851/52	V LJUBLJANI JE BILA USTANOVLJENA PRVA REALKA NA SLOVENSKEM Z NEMŠČINO KOT UČNIM JEZIKOM. NJEN PRVI RAVNATELJ JE BIL MIHAEL PETERNEL.
1864/65	NIŽJA REALKA S TREMI RAZREDI SE JE RAZŠIRILA V VIŠJO REALKO.
1867	UVEDENA JE BILA MATURA.
1871/72	REALKA JE POSTALA SEDEMRAZREDNA ŠOLA.
1874	DNE 14. OKTOBRA JE BILA SLAVNOSTNA OTVORITEV NOVE STAVBE NA VEGOVI.
1879/80	SLOVENŠČINA JE POSTALA OBVEZNI PREDMET ZA DIJAKE SLOVENSKE NARODNOSTI.
1890	V STAVBO JE BIL NAPELJAN VODOVOD.
1895	ZARADI HUDEGA POTRESA JE BILA STAVBA PRECEJ POŠKODOVANA. POUK SO PREKINILI ZA ŠTIRI TEDNE.
1899	V ŠOLI SO NAPELJALI ELEKTRIKO.
1918/19	Z RAZPADOM AVSTRO-OGRSKE IN NASTANKOM NOVE DRŽAVE KRALJEVINE SHS JE BILA REALKA POSLOVENJENA.
1929/30	UVEDENA JE BILA OSEMRAZREDNA REALNA GIMNAZIJA (I. DRŽAVNA REALNA GIMNAZIJA), OB KATERI JE NEKAJ ČASA DELOVALA TUDI REALKA (4 ODDELKI).
1932/33	NA VEGOVI JE PRIŠLO DO ZDRUŽITVE III. IN I. REALNE GIMNAZIJE.
1936	III. REALNA GIMNAZIJA SE JE ODSELILA V NOVO STAVBO ZA BEŽIGRADOM.
1942	POSLOPJE REALKE SO ZASEDLI ITALIJANSKI VOJAKI. POUK JE BIL ZATO PRESELJEN V PROSTORE III. REALNE GIMNAZIJE ZA BEŽIGRADOM.
1943	ITALIJANSKA VOJSKA JE PROSTORE REALKE VRNILA ŠOLI. OKTOBRA SE JE ZNOVA ZAČEL POUK, KI PA JE BIL PO PRIHODU NEMŠKE VOJSKE PREKINJEN. ŠOLO SO NATO ZASEDLI DOMOBRANCI.
1945	PO KONCU VOJNE JE I. REALNA GIMNAZIJA SPET DOBILA SVOJE PROSTORE NA VEGOVI.
1959	I. REALNA GIMNAZIJA SE JE SPET ZDRUŽILA S III. IN SE IZSELILA IZ STAVBE NA VEGOVI ZA BEŽIGRAD.
1959/60	V POSLOPJE NA VEGOVI 4 SE JE VSELILA TEHNIŠKA ŠOLA ZA ELEKTROTEHNIŠKO STROKO.

MILESTONES IN THE HISTORY OF THE SCHOOL IN VEGA STREET

1851/52	THE FIRST SCHOOL REALKA IN SLOVENE TERRITORY IS FOUNDED, GERMAN BEING ITS OFFICIAL LANGUAGE. THE FIRST HEADMASTER IS MIHAEL PETERNEL.	1929/30	THE EIGHT-GRADE REALGYMNASIUM IS INTRODUCED (AKA THE FIRST NATIONAL REALGYMNASIUM), ALONGSIDE WHICH THE REALKA WITH FOUR PARALLEL CLASSES REMAINS IN USE FOR A WHILE.
1864/65	THE LOWER, THREE-YEAR REALKA BECOMES AN UPPER-LEVEL REALKA.	1932/33	THE FIRST AND THE THIRD REALGYMNASIA ARE MERGED INTO ONE.
1867	FINAL EXAMS ARE INTRODUCED.	1936	THE THIRD REALGYMNASIUM IS RELOCATED TO A NEW BUILDING IN BEŽIGRAD.
1871/72	THE LOWER REALKA BECOMES A SEVEN-GRADE SCHOOL.	1942	THE REALGYMNASIUM IS OCCUPIED BY ITALIAN SOLDIERS. THE CLASSES ARE NOW HELD IN THE BUILDING OF THE THIRD REALGYMNASIUM IN BEŽIGRAD.
1874	THE OPENING CEREMONY FOR THE NEW BUILDING IN VEGA STREET TAKES PLACE ON OCTOBER 14TH.	1943	THE ITALIAN ARMY RETURNS THE BUILDING TO THE REALGYMNASIUM. IN OCTOBER SCHOOL STARTS AGAIN, BUT THE SCHOOL YEAR IS INTERRUPTED BY THE ARRIVAL OF THE GERMAN ARMY. THE SCHOOL IS OCCUPIED BY DOMOBRANCI (MEMBERS OF THE HOME GUARD).
1879/80	SLOVENE BECOMES AN OBLIGATORY SUBJECT FOR STUDENTS OF SLOVENE NATIONALITY.	1945	AFTER THE WAR, THE FIRST REALGYMNASIUM RETURNS TO VEGA STREET.
1890	A PLUMBING SYSTEM IS INSTALLED IN THE BUILDING.	1959	THE FIRST REALGYMNASIUM IS REUNITED WITH THE THIRD REALGYMNASIUM AND LEAVES THE BUILDING AT VEGA STREET NUMBER 4.
1895	DUE TO THE MASSIVE EARTHQUAKE THE BUILDING IS BADLY DAMAGED. CLASSES ARE CANCELLED FOR FOUR WEEKS.	1959/60	THE SECONDARY SCHOOL OF ELECTRICAL ENGINEERING MOVES INTO THE BUILDING.
1899	AN ELECTRIC POWER SYSTEM IS INSTALLED.		
1918/19	FOLLOWING THE COLLAPSE OF THE AUSTRO-HUNGARIAN EMPIRE AND THE EMERGENCE OF THE KINGDOM OF SERBS, CROATS AND SLOVENES, SLOVENE BECOMES THE OFFICIAL LANGUAGE OF INSTRUCTION AT REALKA.		

POSLOPJE LJUBLJANSKE REALKE NA VEGOVI ULICI

STAVBA REALKE JE BILA ZASNOVANA MED LETOMA 1871 IN 1874 PO NAČRTIH DUNAJSKEGA ARHITEKTA ALEXANDRA BELLONA. OBLIKOVANA JE V MANIRI NEONORMANSKE ARHITEKTURE, KI JE TEMELJILA NA ANGLEŠKI GRAJSKI ARHITEKTURI.

GRADNJO MONUMENTALNE DVONADSTROPNE SIMETRIČNE STAVBE STA VODILA STAVBENIKA FRANZ FALESCHINI ST. IN WILHELM TREO. FINANCIRALA PA JO JE SKORAJ V CELOTI KRANJSKA HRANILNICA.

STAVBA IMA DOLG GLAVNI TRAKT, KRAJŠA PREČNA STRANSKA IN VELIK ZAČELNI STOPNIŠČNI TRAKT.

GLAVNA FASADA JE ZNAČILNO ZGODNJEHISTORISTIČNA S PREVLAJUJOČIMI NEONORMANSKIMI ELEMENTI. RAZČLENJUJEJO JO VELIKA OKNA, KI SO SEGMENTOLOČNO IN POLKROŽNO ZAKLJUČENA. NA VRHU JE IZRAZIT KONZOLNI VENEC. SREDINO GLAVNE FASADE OZNAČUJE PLITEK RIZALIT, KI GA NA VRHU ZAKLJUČUJE STREŠNO ČELO, OKRAŠENO Z GRBOM KRANJSKE HRANILNICE IN SEDEČIMA SKULPTURAMA UČENOSTI.

OB GLAVNEM VHODU STOJITA NEOKLASICISTIČNI SKULPTURI, PERSONIFIKACIJI TRGOVINE IN TEHNIKE, DELO DUNAJSKEGA KIPARJA FRANZA MITTERLECHNERJA.

STREHO POUДАРJA ZIDANI RAZGLEDNI STOLP Z OBHODNIM BALKONOM.

V NOTRANJŠČINI IZSTOPA MONUMENTALNO ZASNOVANA GLAVNA VEŽA, NA KATERO SE NAVEZUJE ŠIROKO SVETLO TRIRAMNO STOPNIŠČE, KI GA POKRIVA STEKLENA STREHA. VEŽO IN STOPNIŠČA PA KRASIJO ELEGANTNI LITOŽELEZNI ELEMENTI.

S SVOJO MONUMENTALNOSTJO, PRETEHTANIM NEONORMANSKIM ARHITEKTURNIM OKRASJEM, Z NEOKLASICISTIČNIMA PLASTIKAMA IN S SKRBNO FUNKCIONALNO IZRABO NOTRANJNH PROSTOROV JE STAVBA ZADOSTILA ŽELJI NAROČNIKA, NAJ BO V OKRAS IN PONOS NAŠEMU MESTU – IN TO JE ŠE DANES.

THE REALKA BUILDING IN VEGA STREET IN LJUBLJANA

THE REALKA BUILDING WAS DESIGNED BETWEEN 1871 AND 1874 BY THE VIENNESE ARCHITECT ALEXANDER BELLON FOLLOWING NEO-NORMAN ARCHITECTURE WHICH WAS BASED ON ENGLISH CASTLE ARCHITECTURE.	NEXT TO THE MAIN ENTRANCE STAND TWO NEO-CLASSIC SCULPTURES PERSONIFYING TRADE AND TECHNOLOGY, A WORK BY THE VIENNESE SCULPTOR FRANZ MITTERLECHNER.
THE CONSTRUCTION OF THE MONUMENTAL TWO-STORY SYMMETRICAL BUILDING WAS LED BY THE MASTER BUILDERS FRANCESCO FALESCHINI, SR., AND VILHEM TREO. IT WAS FINANCED ALMOST ENTIRELY BY THE CARNIOLAN SAVINGS BANK.	THE ROOF IS MADE PROMINENT BY A BUILT OBSERVATION TOWER WITH A WALK-AROUND BALCONY.
THE BUILDING HAS A LONG MAIN WING, SHORTER TRANSVERSE SIDE WINGS AND A LARGE BACK STAIRCASE WING.	THE INTERIOR BOASTS A MONUMENTALLY DESIGNED MAIN HALL, WHICH EXTENDS INTO A WIDE LIGHT STAIRCASE WITH THREE FLIGHTS OF STAIRS COVERED BY A GLASS ROOF. THE HALL AND THE STAIRCASE ARE DECORATED WITH ELEGANT CAST-IRON ELEMENTS.
THE MAIN FAÇADE BOASTS FEATURES TYPICAL OF EARLY HISTORICISM WITH PREVAILING NEO-NORMAN ELEMENTS. IT IS SEGMENTED BY LARGE WINDOWS WHICH TERMINATE IN SEGMENTAL ARCH OR SEMI-CIRCULAR ARCH FORM. THE TOP IS DECORATED WITH A PROMINENT CONSOLE CORNICE. THE MIDDLE OF THE MAIN FAÇADE IS CHARACTERIZED BY A SHALLOW PROJECTION WHICH ENDS WITH A GABLE EMBELLISHED WITH THE COAT OF ARMS OF THE CARNIOLAN SAVINGS BANK AND TWO SEATING SCULPTURES REPRESENTING LEARNING.	WITH ITS MONUMENTALITY, SENSIBLE NEO-NORMAN ARCHITECTURAL ORNAMENTS, NEO-CLASSIC SCULPTURES AND WITH A CAREFUL AND FUNCTIONAL USE OF INTERIOR SPACE, THE BUILDING SATISFIED THE CUSTOMER'S WISH TO BE THE SHOWPIECE AND THE PRIDE OF THE TOWN – AND IT HAS REMAINED SO UNTIL THE PRESENT TIME.

ZNAMENITI UČITELJI LJUBLJANSKE REALKE NA VEGOVI ULICI

ALBIN BELAR,
UČITELJ KEMIJE

ANTON FOERSTER,
UČITELJ PETJA

ANTON OCVIRK,
UČITELJ SLOVENŠČINE

ANTON GRAD,
UČITELJ ROMANSKIH IN GERMANSKIH JEZIKOV

FRAN LEVEC, UČITELJ SLOVENŠČINE,
ZGODOVINE, ZEMLJEPISA

FRANCE VODNIK,
UČITELJ SLOVENŠČINE

GOSTIMIR ANTON KOS,
UČITELJ RISANJA

IVAN GROHAR,
UČITELJ RISANJA

IVAN ŠTALEC,
UČITELJ MATEMATIKE, FIZIKE

JUŠ KOZAK,
UČITELJ ZGODOVINE, ZEMLJEPISA

LEOPOLD ANDRÉE,
UČITELJ MATEMATIKE, FIZIKE

MARIJ PREGELJ,
UČITELJ RISANJA

FAMOUS TEACHERS OF THIS SCHOOL

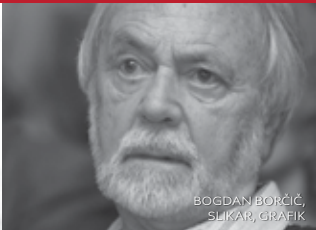
LEOPOLD ANDRÉE:
MATHEMATICS AND PHYSICS TEACHER
ALBIN BELAR:
CHEMISTRY TEACHER
ANTON FOERSTER:
SINGING TEACHER
ANTON GRAD:
LINGUIST, ROMANCE AND GERMAN LANGUAGES TEACHER
IVAN GROHAR:
TEACHER OF DRAWING AND PAINTING
GOSTIMIR ANTON KOS:
TEACHER OF DRAWING AND PAINTING

JUŠ KOZAK:
HISTORY AND GEOGRAPHY TEACHER
FRAN LEVEC:
SLOVENIAN LANGUAGE, HISTORY AND GEOGRAPHY TEACHER
ANTON OCVIRK:
SLOVENIAN LANGUAGE TEACHER
MARIJ PREGELJ:
TEACHER OF DRAWING AND PAINTING
IVAN ŠTALEC:
MATHEMATICS AND PHYSICS TEACHER
FRANCE VODNIK:
SLOVENIAN LANGUAGE TEACHER

ZNAMENITI DIJAKI LJUBLJANSKE REALKE NA VEGOVI ULICI

ANDREJ HIENG,
PISATELJ, REŽISER

BOGDAN BORČIČ,
SLIKAR, GRAFIK

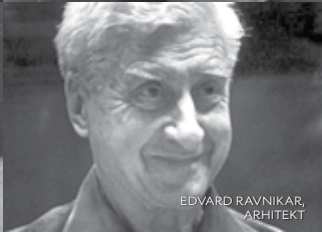
BOJAN ŠTIH,
ESEJIST, KRITIK, GLEDALIŠČNIK

BRANKO MIKLAVC,
IGRALEC, DRAMATIK

DUŠAN PIJJEVEC,
LITERARNI ZGODOVINAR

EDVARD RAVNIKAR,
ARHITEKT

MAKS FABIANI,
ARHITEKT

FRANE MILČINSKI - JEŽEK,
IGRALEC, REŽISER, PESNIK, ŠANSONJER

HENRIK NEUBAUER,
BALETTNIK, KOREOGRAF, REŽISER, PEDAGOG

IVAN CANKAR,
PRIPOVEDNIK, DRAMATIK, PESNIK, ESEJIST

IVAN MINATTI,
PESNIK

MAKSIM GASPARI,
SLIKAR

MILAN VIDMAR,
ELEKTORTEHNIK, ŠAHovski VELEMOJSTER

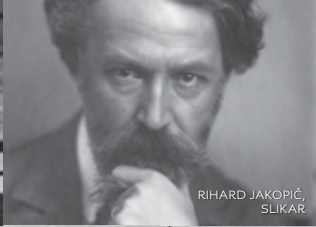
MILE KLOPČIČ,
PESNIK, PREVAJALEC

MILE KORUN,
REŽISER, PUBLICIST, SCENOGRAF

SREČKO KOSOVEL,
PESNIK

RIHARD JAKOPIČ,
SLIKAR

SERGEJ MAŠERA,
POROČNIK BOJNE LADJE

PAVEL LUNAČEK,
GINEKOLOG, PORODNICAR

STANISLAV ŠKRABEC,
JEZIKOSLOVEC

VLADIMIR ŠKRBINŠEK,
IGRALEC, REŽISER

MILAN OSREDKAR,
FIZIK

FAMOUS STUDENTS OF THIS SCHOOL

BOGDAN BORČIČ:
PAINTER, GRAPHIC ARTIST
IVAN CANKAR:
WRITER, POET, ESSAYIST, PLAYWRIGHT
MAKS FABIANI:
ARCHITECT
MAKSIM GASPARI:
PAINTER
ANDREJ HIENG:
WRITER
RIHARD JAKOPIČ:
PAINTER
MILE KLOPČIČ:
POET
MILE KORUN:
DIRECTOR, PUBLICIST, SCENOGRAPHER,
PRODUCTION DESIGNER
SREČKO KOSOVEL:
POET
PAVEL LUNAČEK:
GYNECOLOGIST, OBSTETRICIAN
SERGEJ MAŠERA:
LIEUTENANT OF THE YUGOSLAV ROYAL NAVY

BRANKO MIKLAVC:
ACTOR, PLAYWRIGHT
FRANE MILČINSKI - JEŽEK:
ACTOR, DIRECTOR, POET, CHANSONNIER
IVAN MINATTI:
POET
HENRIK NEUBAUER:
BALLET DANCER, CHOREOGRAPHER, DIRECTOR, EDUCATOR
MILAN OSREDKAR:
PHYSICIST
DUŠAN PIJJEVEC:
LITERARY HISTORIAN
EDVARD RAVNIKAR:
ARCHITECT
VLADIMIR ŠKRBINŠEK:
ACTOR, DIRECTOR
STANISLAV ŠKRABEC:
LINGUIST
BOJAN ŠTIH:
ESSAYS, CRITIC, TEATER DIRECTOR
MILAN VIDMAR:
PROFESSOR OF ELECTRICAL ENGINEERING, CHESS GRANDMASTER

IVAN CANKAR

NA REALKI

ŠOLSKA LETA OD 1888 DO 1896

Jeseni 1888 se je Ivan Cankar z materjo pripeljal v Ljubljano in vstopil na ljubljansko realko.

Po začetnih težavah v 1. razredu zaradi nemškega jezika se je kmalu uveljavil, tako da je bil v 2. in 3. razredu odličnjak, v 4. pa mu je zadostni red iz kemije pokvaril odliko. Na začetku

3. razreda je prejel štipendijo Kranjske hranilnice v znesku 50 letnih goldinarjev, ki jih je obdržal do konca svojega šolanja na realki. Od 5. razreda dalje je bil povprečen dijak, ki je imel tu pa tam celo popravni izpit. V vedenju je imel konec 5. in 6. razreda samo oceno primerno zaradi neopravičenih izostankov, v 7. razredu zaradi istega razloga celo neprimerno in je zato moral plačati šolnino, katere je bil sicer večinoma oproščen.

Že v prvi šoli je bral Cankar nemške prevode iz svetovne književnosti in izvirna nemška dela, v drugi šoli Goethejevega Wertherja. V tretji šoli pa se je začel uriti v pesništvu. Ohranjen je rokopis pesmi iz januarja 1891.

Že kot nižješolec je Cankar pisal s tovariši v literarno knjigo, sodeloval v realčnem literarnem društvu Sloga in pokazal dar spretnega besednega oblikovalca. Ugodno za njegov literarni razvoj je bilo, da je v četrti šoli dobil za profesorja slovenščine Frana Levca, bivšega urednika Ljubljanskega zvona, ki je bil hkrati njegov razrednik in mentor.

V višji šoli je spričo svojih literarnih prizadevanj zanemarjal učenje in imel neprijetnosti s katehetom, ker ni hodil k verouku in nedeljskim mašam. Kateheta Janeza Gnjezdo, čigar ime v svojih spisih ne razkrije, imenuje »hudobnega človeka«, ker ga je imel za pokvarjenega dijaka. Težave sta mu delali tudi fizika in telovadba. Vseskozi pa je bil odličen v slovenščini. Levec se je večkrat potegnil zanj in ga obvaroval, da ni bil v sedmi realki zaradi neopravičenih ur izključen.

Stanko Janež, *Zgodovina slovenske književnosti*. Založba Obzorja Maribor, 1957.

France Dobrovoljc, *Cankarjev album*. Založba Obzorja Maribor, 1972.

Cankar je v času šolanja na realki pogosto hodil domov. O tem piše sestra Neža: »*Ivan je prišel vsako soboto zvečer peš iz Ljubljane in v ponedeljek ob treh zjutraj je odhajal.*«

Zbrano delo Ivana Cankarja 26, Pisma I. DZS, 1970.

Julija 1895 je padel iz fizike pri ustnem delu mature. Brata Karla je prosil, naj mu pošlje učbenik za fiziko, ki so ga takrat uporabljali na realki (mišljena je bila Wallentinova Physik), a se to ni zgodilo takoj. Na popravnem izpitu septembra istega leta mu spet ni uspelo in je bil zavrnljen za leto dni. Tako je maturo opravil šele 3. julija 1896.

Zbrano delo Ivana Cankarja 26, Pisma I. DZS, 1970.

Po srečno opravljeni maturi poleti 1896 je bival do jeseni v Ljubljani. Ker je dobil štipendijo, se je oktobra vpisal na stavbni oddelek dunajske tehnike, a je že po enem mesecu mislil presedlati ter se posvetiti študiju romanistike in slavistike.

Stanko Janež, *Zgodovina slovenske književnosti*.

Založba Obzorja Maribor, 1957.

Leta 1899 je bratu Karlu pisal: »Kakor morda veš, sem se vpisal v naravoslovje; to je bila edina rešitev, zakaj kaj drugega bi kot reden slušatelj ne mogel študirati; ta prekleta realka!«

Zbrano delo Ivana Cankarja 26, Pisma I. DZS, 1970.

Izidor Cankar ga je v svojih Obiskih vprašal, kaj je bral v dijaških letih. Ivan mu je leta 1911 odgovoril: Sploh vse, kar mi je prišlo tiskanega in pisanega pod roke, tako npr. Janeza Trdina že v ljudski šoli. Kot dijak pa največ Shakespeara. Najprej sem si kupil pri Bambergu Kralja Ivana in ga spotoma na Vrhniko pod neko jablano na dušek prebral; potem pa vseh sedemintrideset dram po vrsti z vnemo in vztrajnostjo, ki je sedaj nimam več. Zelo rad sem imel že takrat Molièra, ki ga imam danes še rajši. Homerja, Sofokleja, Evripida in Horaca sem poznal iz nemških prevodov [...]/ Izmed modernih smo brali Maeterlincka, Verlaina, Baudelaira. Toda tu ti moram priznati svojo veliko mladostno napako: pred drugimi sem se navduševal za ljudi, ki so me v resnici dolgočasili. Tako npr. nisem Baudelaira niti razumel. Verlaina sem globoko ljubil, ker človek pesnika instinktivno čuti. Zolaja sem že takrat zaničeval, ker je eden izmed najbolj dolgočasnih pisateljev, ki jih je kdaj zemlja nosila. Ruse – starejše – sem vedno zelo respektiral. S kakim veseljem sem bral Gogolja v reklamki do konca in na novo! Takrat sem obupal: če znajo ljudje tako pisati, potem bi ne bilo pravično, da jim spravljam še jaz obrt ob kredit. Dostojevski me je naravnost omamil do pijanosti. Moj najboljši učitelj, ki sem mu veliko hvaležnosti dolžan, pa je bil Levec.

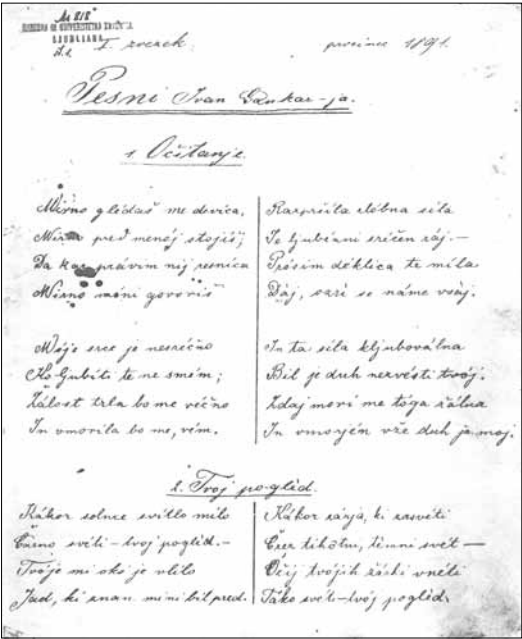
Izidor Cankar, *Obiski*. Izbrano delo, MK v Ljubljani, 1977.

13. decembra 1918, ko je bil v Ljubljani pogreb pisatelja Ivana Cankarja, so pogrebni spreved spremljali tudi slovenski letalci, ki so pred »Cankarjevo« realko odvrgli venec pisatelju v slovo.

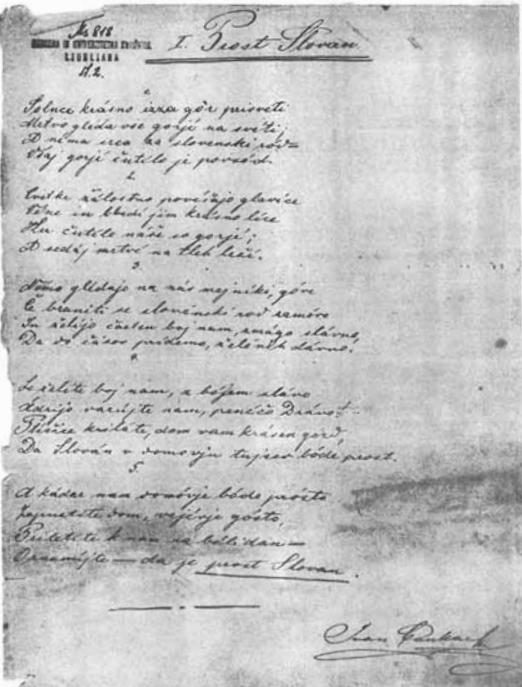
Slovenska kronika XX. stoletja. 1900–1941. Nova revija, Ljubljana, 1995.

Ivan Cankar, okoli leta 1900

Prvi ohranjen Cankarjev rokopis, 1891

Prvi ohranjen Cankarjev rokopis, 1891

IVAN CANKAR ČRTICI REALKA IN PRIJATELJ PETER

Zadnjič se je bridko pritožil bivši učenec ljubljanske realke, kolikšne nadloge in težave da mu je delala nemščina in koliko da mu je pouk v tujem jeziku škodoval še v poznejši dobi. /.../

Poslali so me v ljubljansko realko iz vrhniške šole. Ta šola je bila takrat urejena še po starem, tako namreč, da so nas že koj v prvem razredu mučili z nemščino, v tretjem in četrtem pa kar po šest in več ur na teden. Kdor je hotel in mogel, je plačal povrhu še posebno uro za nemško pogovarjanje. Moj nadučitelj še živi (Bog mu dodeli visoko starost!) ter lahko izpričuje, da nisem bil najslabši med učenci, temveč da so me smatrali za najboljšega. Nazadnje se mi je zdelo, da imam nemško gramatiko v mezincu in tudi besednega premoženja precejšno kopico. Če sem bral nemško knjigo, sem jo za silo razumel, dasi mi je bilo vse nekam nemirno in zastrto, kakor da bi gledal skozi pajčolan. /.../

Tako mi je bila šola odtujena, bila mi je daljna in neprijazna že prvi dan. In ostala mi je tuja vse do konca. Pedagog nisem; toda po mojih mislih bi bila šole poglavitna dolžnost, da vabi otroka, ne pa da ga odbija. V šoli bi moral biti otrok doma, med prijatelji in brati; jaz sem bil v tujem kraju med tujci; beseda se je zatikala, pogled se je umikal. /.../

Najhujše pa je bilo, da me je šola že od začetka ranila tam, kjer je otrok najbolj občutljiv; ranila mi je ponos. Obšel me je srd in sram, kadar sem slišal, kako je glajše od mene odgovoril sošolec, o katerem sem dobro vedel, da ni bistrejši. V srce mi je rezalo, da se godi krivica, ki si je nisem mogel prav razložiti. Ob koncu tistega žalostnega prvega leta so mi dali spričevalo, v katerem so se vrstili večjidel sami »zadostni« redi; le v slovenščini so mi zapisali »odliko«.

V domači šoli sem imel veliko veselje do prirode, do zgodovine in do zemljepisa. To veselje je mahoma ugasnilo. Tujec mi je pripovedoval o ljubih stvareh, pripovedoval mi je v napolznanem, mračnem jeziku, postavil je visok plot medse in mene. Priroda je govorila z mano samo še po nemško, je umrla; zgodovina se je izlila nekam v meglo ter se razblinila, v daljni daljavi so stali edini in sami cesarji ter so grdo gledali; zemlja je bila samo še prostrana karta, rdeče in rumeno popleskana, Ljubljana je bila Laibach in treba je bilo vedeti, da ima ta Laibach toliko in toliko prebivalcev. Učil sem se na izust stran za stranjo, brez ljubezni in brez zanimanja, časih celo s studom.

Ob prvih počitnicah pa vse drugo leto je bila moja edina skrb, da premagam nemščino. Bral sem brez nehanja, bral naglas, bral vse po vrsti, karkoli sem dosegel, samo da je bilo nemško. Mučil sem se, da bi mislil po nemško, želel sem si, da bi po nemško sanjal. In res so mi dali ob koncu drugega leta spričevalo »z odliko«.

Tista »odlika« pa je bila za drago ceno kupljena. /.../

Ob tistem trudu in boju je vzkliko ter se razrastlo v meni brezmejno žolčno sovraštvo do nemščine in do vsega, kar je nemško; sovraštvo, ki se ga nikoli nisem mogel prav otresti. Zoperni so mi bili takoiimenovani nemški klasiki; morali smo natanko vedeti, kdaj in kje so se porodili ti priskutni tujci, kaj da so počeli in kaj pisali; kdor ni vedel teh reči, je plačal šolnino. Šele v poznejših časih sem se mukoma premagal in osvobodil vsaj toliko, da sem spoznal veličino Goetheja. /.../

Tolikšen je bil odpor zoper šolo, da smo še na polici skrbljivo ločili šolske knjige od tistih, ki so bile »zares naše«.

Do grla se mi je zagabila šola. Najprej je bilo sovraštvo, nato je bil gnus, nazadnje je bilo samo še golo zaničevanje. /.../ Ob lepih dneh sem se uprl tej grozotni komediji, sem ji pobegnil; napotil sem se v svojo pravo šolo, ki mi je dala resnične in globoke učenosti; na Golovec in na Rožnik. /.../ Zmotilo me je časih le, da sem tistim svojim tovarišem, ki so hodili v šolo tudi ob lepih dneh, pisal naloge; po dvajset krajcarjev eno. /.../

O prirodi nam je govoril profesor Wilhelm Voss, blaga duša, velik spoštovalec in poznavalec prirode /.../ Bil je najbrž idealen učitelj in prepričan sem, da je pripovedoval nadvse zanimivo. Prepričan sem, kajti zatrdno tega ne morem reči. Govoril namreč ni le nemški, temveč celo v nekakšnem narečju, menda saškem, tako da sem razumel komaj vsako drugo besedo. /.../

Za profesorja matematike nam je bil dolgo časa gospod Kreminger. Če je pedagog tisti, ki je oče in prijatelj svojim učencem in ki gleda, kako bi jim vzbudil ter ohranil ljubezen do nauka, tedaj je bil Kreminger pedagog. On edini je spoznal ali pa je vsaj slutil plot, ki je bil med nami. Ko je razlagal, je časih nemirno pogledal, nato pa je trudoma poskušal, da bi spregovoril par slovenskih besed. In nazadnje je storil ironijo, da hujše ni mogel; poklical me je: »Erklären Sie das in slovenischer Sprache!« Jecal sem, da nisem vedel, kaj; znal sem slovenščine toliko kolikor on sam. Zakaj njegova učenost mi je bila tuja, je bila nemška, je bila »onkraj plot«.

Z grozo pomislim, kako da bi šele bilo, če bi bil imel zares slabe učitelje. Kajti če se ozrem nazaj z zrelejšimi očmi, vidim resnico, da so bili učitelji izvrstni vsi do zadnjega. Niti enega ni bilo med njimi, da bi se nanj, na človeka, ne spominjal z veseljem in hvaležnostjo. Toda beseda ni segla do besede, zato ni mogla duša do duše, srce do srca. Koliko resnobe, moči in dela je šlo v izgubo! In koliko ljubezni!

Obračun:

Študentu, ki ni bil ne preveč neumen, ne preveč len in ne preveč hudoben, je poučevanje v tujem jeziku zagrenilo šolo, mu jo odtujilo in zagnusilo.

Zato mu šola ni mogla dati koristnega znanja; ko je v potu svojega obraza napravil takoiimenovano maturo, je znal in vedel toliko, kolikor se je bil naučil sam, poleg šole in zoper šolo. Za dolgo časa mu je šola ubila vsako zanimanje za znanost; bila mu je tuja, kajti dišala je po šoli.

Zastrupila mu je spoštovanje do nemške kulture; zakaj ta kultura sloni na nemščini, nemščina pa mu je v spominu edinole kot inkvizicijski inštrument.

Šola mu je naravnost poneverila velik besedni zaklad, ki mu ga je bila dolžna; ta izguba mu dela napota in težave do konca dni. /.../

In šola mu je prezgodaj vsilila grenki občutek, da je krivica na svetu; kdor je že v zibki momljal prve svoje besede v nemškem jeziku, je v šoli govoril gladko, čeprav ni vedel, kaj je govoril; njemu ni bilo treba, da bi šolo sovražil; tudi vse drugo mu je bilo prihranjeno in odpuščeno.

Navsezadnje: prezgodaj je segla v srce strašna zavest: »Manj si vreden, v kotu stojiš!« Vse prezgodaj se je iz te zavesti izvil bolesten odpor, temen in nemiren, še nerazločen; kasneje se je izluščilo sovraštvo, toliko globlje in krivičnejše, kolikor večje je bilo trpljenje mladih dni.

To je poglavje o realki.

Enemu se je tako zgodilo, drugemu malo drugače, vsem pa najbrž precej podobno. Vsako leto hodi na stotine otrok to križepo pot.

Pomislite: jaz sem imel svoje dni sošolca, največjega tepca v vsem razredu. Profesorji so ga imeli radi, radi so ga imeli vsi ljudje – a on je bil kljub temu grozen tepec ...

Morda ste že opazili sami, da imajo ljudje najrajši onega, ki ni čisto nič ... hm, kako bi se izrazil ... skratka, ki ni nevaren; ki nima ničesar samosvojega in izvirnega, kar bi ga zapeljalo lahko na posebna, človeško družbo vznemirjajoča pota? ... Morda ste opazili, da pridejo na visoka mesta samo oni, ki se dobro zavedajo, da niso ničesar drugega kakor brezpomemben kamen v velikanskem poslopju? ... In da jim vsled tega ni treba nikakega talenta, ki človeku ob posebnih prilikah celo lahko škoduje? ...

Sošolec, o katerem sem ravnokar govoril, ni storil nikdar nikomur kaj žalega. Prilagoditi se je znal krasno vsakemu položaju in, kakor tudi je bil zabit, vrag vedi, povsod je našel svojo korist. Spominjam se, da sem pisal boljše naloge kakor on in da sem odgovarjal veliko jasneje in gladkeje, a profesorji so imeli do mene nekako nezaupnost, katere bi si najbrž niti sami ne vedeli razlagati; on pa si je znal s svojo redno enakomernostjo in filistrsko ponižnostjo pridobiti respekt.

Temu mojemu sošolcu je bilo ime Peter in danes je posetil Retovje kot visok dostojanstvenik; postavili so mu slavalok in klicali so mu »slava!« ...

/Ivan Cankar, Izbrana dela I. Cankarjeva založba, Ljubljana, 1951./

RIHARD JAKOPIČ

NA REALKI

SLIKARJEVA ŠOLSKA LETA

Kot odličnjak sem od leta do leta razveseljeval starše, dokler nisem prišel na realko.

Realko sem že po nekaj mesecih obiskoval z odporom. Od tistih, s katerimi smo v harmonični zvezi, se damo poučevati, pri tistih, ki nam hočejo mehanično nekaj vtepti v glavo, se nam pa upre.

Prva tri leta sem še vzdržal v šoli, četrto sem začel brez vednosti staršev izostajati od pouka. Vzrok so bile krivice, ki sem jih, morda preobčutljiv, težko prenašal.

Star štirinajst let sem se v četrti šoli zagledal v neko deklico v internatu. Čakal sem jo vsak dan pred poslopjem in jo zamaknjeno občudoval. V isto deklico pa je bil zaljubljen še en dijak s krstnim imenom Rihard. Ta ji je poslal v spomin knjigo in se podpisal Rihard. Knjigo je dobila v roke prednica in me šla tožit katehetu na realko. Poklican na odgovor sem trdil, da nisem poslal nobene knjige. /.../ Lažnivec! V tem trenutku se mi je zameglilo pred očmi. Zakričal sem: Jaz nisem lažnivec! In sem, drhteč od razburjenja, odšel hitrih korakov iz razreda.

Hudo razburljiv zame je bil tudi tale doživljaj:

Profesor kemije je podpiral sošolce, katerih starši so mu pošiljali darove, sošolcem tistih staršev, ki tega niso delali, je pa dajal slabe rede. Lovil jih je toliko časa, dokler ni zasledil, da nekje ne znajo. Pri tej tvarini je obstal in se norčeval iz njihove zadrege. Nekoč je ulovil tudi mene, ki me je kemija zelo zanimala, da sem se še več učil iz nje, kot je bilo treba. Tudi iz mene se je začel norčevati, kar me je silno pogrelo. Vstal sem iz klopi z dvignjeno pestjo, on pa je zbežal iz razreda in se zatekel k ravnatelju. Ravnatelj je prišel z njim v razred in mi zagrozil: O tem bomo še govorili! Ukrenil pa ni prav nič, gotovo zaradi tega, ker je uvidel, da je kriv bolj profesor kot pa jaz.

V šoli me je mikalo le še risanje, ki ga je poučeval profesor Globočnik. Od njega nisem mogel veliko pridobiti, ker se je omejeval na šolsko snov.

Konec leta, v četrti šoli, sem padel. Na pritisk staršev sem moral razred ponavljati. V peti šoli mi je postala realka že tako zoprna, da se nisem več zmenil za šolske knjige. Namesto v šolo sem odhajal rajši v Mestni log in na Barje. Tam sem skiciral ali prebiral zgodovinske knjige, zlasti zgodbe Stare in Nove zaveze.

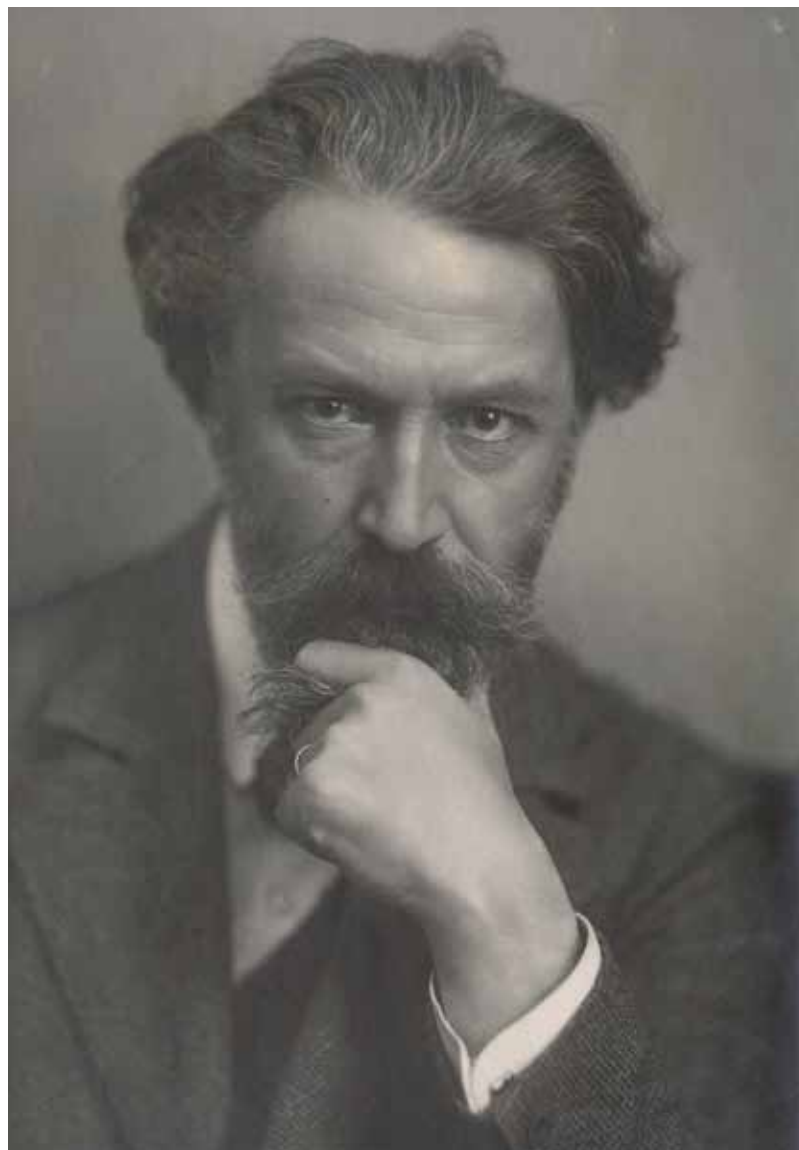
Spet sem padel in sem moral razred ponavljati. Oče se je jezil in mi stavil za zgled pokojnega brata Franca, ki je bil študiral na isti realki in bil v vsakem razredu najboljši študent.

Nosil sem strup v sebi od desetega do sedemnajstega leta. Naj sem se še tako trudil, nisem mogel pozabiti nanj! Skušal sem se razvedriti s športom: telovadil sem na drogu doma na dvorišču, vozil se s čolnom, ki so mi ga starši omislili, po Ljubljani, čim več plaval in se sončil, podil se na konju skozi Barje, kdaj pa kdaj vozil se z očetom in materjo v kočiji na Posavje, na Dolenjsko, na Notranjsko, vendar sem venomer, tudi kadar sem bil videti dobre volje, čutil, kako se mi strup pretaka po žilah!

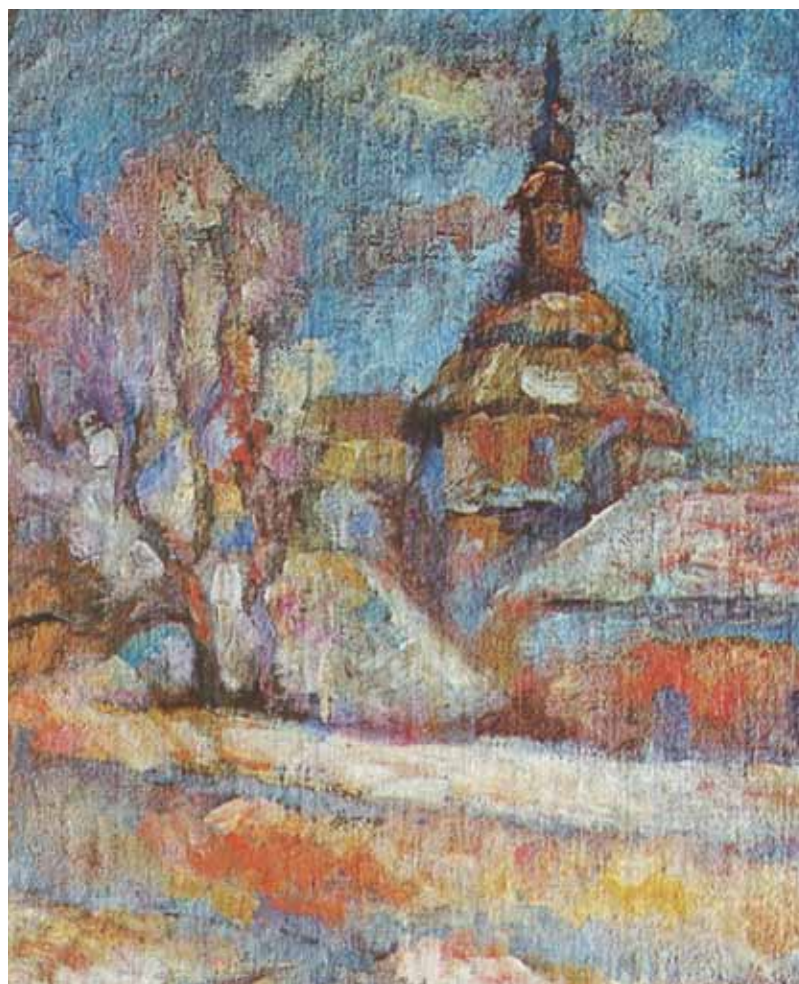
Z Ano Czernyjevo, svojo kasnejšo ženo, sem se seznanil v predpustu 1886., ko sem ponavljal peto šolo. V šesti šoli, 26. marca 1887, sem se z Ano zaročil.

Za realko se nisem več zmenil. Tudi v šesti šoli sem padel. Trdno odločen, da razreda ne bom več ponavljal, sem sklenil, da se bom posvetil slikarstvu. Vsi – razen matere – so mi branili, najbolj sestri Rezi in Marija.

A. Podbevšek, Rihard Jakopič. Cankarjeva založba, Ljubljana, 1983.

Rihard Jakopič, dijak realke

Rihard Jakopič, Križanke

DIJAKI, DIJAKINJE

SPOMINI NA ŠOLSKA LETA NA REALKI

UČNE TEŽAVE

Po prvi svetovni vojni se je na realko vpisalo tu in tam tudi kako dekle. Njihovo število se je gibalo okoli številke 10. /.../ Največ jih je bilo leta 1939/40, in sicer 16. Bile so uspešne, večinoma so zaključevale razred s prav dobrim in dobrim uspehom. Odličnjakinj skoraj ni bilo, a tudi popravnih izpitov niso imele.

Magda Prevc, Ljubljanska realka skozi čas. Samozaložba, Ljubljana, 2009.

Imeli smo [med drugo svetovno vojno] dva suplenta fizike in matematike, ki dekletom nista dala več kot dve.

Vegovci vegovcem. Zbornik ob 50-letnici Elektrotehniško-računalniške strokovne šole in gimnazije Ljubljana. Ljubljana, 2010.

Dekleta smo bila [Šilihova je bila dijakinja realke od 1936 do 1940] malo zapostavljena. Ko je bil odmor, so fantje hodili po hodnikih, me pa smo morale v eno sobo in nismo smeje na hodnik.

Zlata Šilih na Večeru na Vegovi. V: Vegovci vegovcem. Zbornik ob 50-letnici Elektrotehniško-računalniške strokovne šole in gimnazije Ljubljana. Ljubljana, 2010.

Šolski razred je skupnost mladih ljudi z raznimi značaji in zato se lahko zgodi, da pride do sporov. Toda v našem razredu ni bilo te nevarnosti. V vseh osmih letih smo se na srečo dobro razumeli in držali smo skupaj. Nikomur ni prišlo na misel, da bi koga »zašpecal«. Če je kdo med odmorom zaradi veselega početja napravil škodo, smo vsi sodelovali pri zbiranju denarja za plačilo popravila. Prijatelj, ki je pri obmetavanju z gobo razbil šipo, ni bil kaznovan, ker se ni nikoli zvedelo ime krivca.

Spomini fotografa in fotoreporterja Mirana Pavlina

Nas je bilo v peti gimnaziji v realčnem oddelku le nekaj nad dvajset. V peti in šesti gimnaziji smo bili v razredu skupaj z gimnazijci, le da smo se za nekatere predmete ločili. V sedmi in osmi gimnaziji smo imeli svojo učilnico in ločene vse predmete, tudi tiste, ki so bili enaki za realce in gimnazijce. Ker nas je bilo le dvajset, nam je bilo v razredu prijetneje. Imeli smo tudi dekleta, medtem ko je bila gimnazija samo fantovska.

Spominski zapis dijaka 8. C, realčnega razreda 1. državne realne gimnazije, ki je maturiral leta 1938.

Učenci realke, 1902

Janko Pleterski kot dijak, 30. leta 20. stol.

Dijaki, ki so potrebovali pomoč pri učenju, so bili moj vir zaslužka. Kot dijak sedmega razreda sem pomagal tretješolcu razumeti in obvladati matematiko. Kmalu se je povečalo število mojih klientov.

Spomini fotografa in fotoreporterja Mirana Pavlina

Državna realna gimnazija, učenci 3. a-razreda, 1907

Prehrana bogatim otrokom, ki so si lahko prinesli hrano od doma, ni delala težav. Siromašni učenci pa so hrano dobivali od društva Domino in v Ljudski kuhinji.

Gradivo o realki. Zgodovinski arhiv Ljubljane.

Učne težave

Ponavljalne preizkušnje bodo pri nas 16. in 17. septembra. Kako je s Staretovim Julčkom, tega Vam pa ne morem povedati, ker nisem imel nikoli opraviti z njim. Znati mora pri ponavljalnem izpitu vso deklinacijo in vso konjugacijo (krepih in šibkih glagolov) in analizo razširjenega stavka. Vrh tega mora znati na pamet tiste sestavke in pesmi, ki so jih memorirali med letom, in kar bere iz berila, to mora znati povedati s svojimi besedami. Toliko sem jaz zahteval v slovenskem oddelku II. razreda. To se ve, da mora tudi pisati kolikor moči brez napak. Naloge so navadno pripovedi, pripovedovane s svojimi besedami. Da se bolje informirate, Vam pošljem tukaj program naše realke, pa je nekoliko defekten, ker sem iztrgal za tiskarno en list Raičevega spisa.

Levec zgodovinarju, publicistu in pripovedniku Josipu Staretu v pismu 1887

Julček je slabo zdelal. Propadel je iz fizike. Sploh mislimo vsi učitelji, da ni samo otročji, ampak tudi len. Korepetitorja ni hotel ubogati, zdaj ima spet drugega informatorja. Prav rad bi ga rešil pri semestralni konferenci, pa ni šlo. Celó za »befriedigend« [zadovoljivo] iz vedenja je šlo trdo, ker je preživil.

Levec zgodovinarju, publicistu in pripovedniku Josipu Staretu v pismu 1888

Na to pismo je Stare odgovoril: Da je Julček len, verjamem. Krivičnega obzira ni treba imeti z njim; če noče ubogati, naj pa repetira, nič mu ne bo škodilo.

Julček je padel iz francoščine. Po počitnicah mu bo delati reparaturo. Sploh pa ni zrel za 4. razred in prav zadnji čas se mu je še posrečilo, da ni prinesel treh dvojok domov. Fant nima nobene resnobe in nič nadarjenosti.

Levec zgodovinarju, publicistu in pripovedniku Josipu Staretu v pismu 1888

Iz priloženega listka vidite, da so ponavljalne preizkušnje pri nas 14.–16. septembra. Najbolje je, da pride Julček dne 15. septembra ob 9. uri zjutraj v Ljubljano. Ob tem času ga bo čakal profesor Stauber na realki. Govoril sem danes z njim in mu fanta priporočil. Mislim, da ne bo sile. Očetu njegovemu to lahko poveste, da ne bo imel nepotrebnih skrbi. Julčku pa ne!

Levec zgodovinarju, publicistu in pripovedniku Josipu Staretu v pismu 1888

Pred tem je Stare pri Levcu poizvedoval o izpiti: Julček nič ne ve, niti programa ni seboj prinesel. On pač ni za šolo, oče bi rad, da bi le 4. razred zdelal, potem ga bo dal k Mahru.

O Škofičevem fantu ti moram to sporočiti. Škofic je najslabši učenec 4. razreda naše realke. Splošna sodba vseh učiteljev je ta, da je popolnoma nezrel. V petih predmetih (v nemščini, matematiki, kemiji, geometriji in v prostoročnem risanju) mu preti dvojka. Ta dečko bi nikoli ne videl 4. razreda, da nisem jaz bil njegov razrednik in da nisem zaradi tebe in zaradi Škofica na vso moč pritiskal svojih kolegov, da so ga izpuščali semester za semester. Toda zdaj se ne da nič več storiti. Prof. Pirca in Globočnika sem preprosil, da ga bosta pardonirala, tudi jaz mu iz nemščine dam prvi red – habeat sibi! [pustite jo!], dasi ne zna nobenega stavka zapisati brez pogrške. Ali Stauber in Knapič pravita: Non possumus! [Ne moremo!] Dosegel sem to, da bode imel dvojko namesto trojke. Veruj mi, več ni možno storiti!

Levec v pismu Janku Kersniku, 1889

OHRANJANJE VEZI

TUDI PO KONCU ŠOLANJA NA REALKI SO SE STIKI

MED DIJAKI IN UČITELJI OHRANJALI

Epos VII. c

Oprostite nam, gospod profesor,
Prešerni nismo, ki bi znali pisati sonete,
niti najmanj boljši nismo za junaške epe,
saj ne vemo niti, kaj so jambi in troheji,
domači nismo na poetski veji.

Pa poskusili bomo vseeno
povedati o naših fantih to in eno,
da bolje bodeite jih vi spoznali,
za dobrote in slabosti znali.

Že po stari tej pravici
damam prednost gre.
In tej večni tradiciji
se pokori vse.

In na prvo mesto damo
Zlato Jelušič Marijo – zavoda prvo damo,
tako po profesor **Verbiču** nazvano.
Naš sufler za zgodovino
in v tem kaj zvežbano.
In kot drugo v tej stroki nje sosedico
naj **Abram Eldo »Dušico«** omenimo.
In »Tero domino«, **Sever Almico**,
kot tretjo naj predstavimo,
je Jul'ja našega razreda.

In kdo najbližji je deviškem spolu?
Če **Honzaka** izberemo v zboru,
pravilno smo storili,
saj vsi okoli njega bi radi se ovili.
In tako kot ljubimca ga žena
Cesta Aleksandrova pozna.
V duši češki mu humor živi
in tako igra Angleže gentlemene,
škotske skopuhaste mecene,
ob pemskem nosu mu monokel se blešči.

Stanič, velik učenjak,
izobraženeč, veljak,
ki ponosno zre na svoje rdeče lase,
kumaro rdečo – znak slovenske rase.

Gobca silnega kričač,
tuljava našega razreda,
to **Jeran** je **Branko** pač,
dober kamarad seveda.

In med odmori je všeelo vse seveda,
takrat **Marinček Marjan** triumfira.
In takrat **gospodi doktorji Martini**,
Verbiči in **Izaki**! – O, sijajno se imamo,
lepših in veselih bolj časov ne poznamo.
Naš Marjan komik sijajen
in obenem Romeo preslaven!

Miklavc Branko je govornik,
organizator in pobornik.
Rad igra nam tragedije,
sobe, strope prevpije,
blazne norce in figure,
te za počit kreature.
Žal v njem ni nekaj v redu
in ga vidiš zmer na skretu.

In **Kržišnik** diplomat,
to se pravi nekaj znat.
Če bi on bil advokat,
to se bi ga bilo bat.
V redih praznik ni veljak
in je brihtnosti junak!
Če bi bil minister on,
bi še Hitler šel pod zvon.
Tih in miren je kvartet
Trampuž, **Tavčar**, **Žitnik**, **Jenko**
in enak mu je duet
Lovro in pa **Žontar Srečko**.

Že v razrednico profesor piše,
ko v šolo **Pintar** kemik jo pobriše.
Navadno opraviči se tako,
da mu počilo kolo.

Blagajnik našega razreda **Branko** je **Vasle**.
Ko med risarji prvo mesto Rusu **Brusnikinu** gre.
Šinkovec je violinist,
Slokan en sloveč šahist.

Le **Makarovič** se pritožuje,
protestira, da se tu ga popisuje,

GREHOV IN SLABOSTI OBTOŽUJE!
Zato kar o njem napisano,
bilo je pod radirko dano.

FLIGARJEV JE ZBOR MOGOČEN,
TEH KRILATCEV, ZRAKOLETOV,
NJIH SEZNAM JE BLAGOZVOČEN.
JUG JIM GOJISLAV vodnik,
HUBERT RANZINGER glasnik,
KUKEC MARKO, **MIHLER ZORE**,
LUNDER MILE so kadeti,
za ta zračni šport zavzeti.
Pardon, pardon, nesreča grozna,
poetska duša je prehitrovozna.
ONEGA SMO SPRELETILI, NA SRCE ZRAKOVJA POZABILI,
OD BLAMAŽE ZARDEČELI, KER V POČETKU NISMO OMENILI
JUNAKA, KI S SRCEM PLAVA MED OBLAKI,
KI MU DALEČ OD TELESNOSTI JE VSAKI,
PLAVAJOČA DUŠA V STRATOSFERI,
OZRAČJA POTA ONA MERI,
PROSTA VSEGA, ČISTA, SAMA,
O BISTVU ZRAKOPLOVSTVA ZASANJANA.
KER TELO NE MORE VZITI GORI,
ONO PO MASI PREVEČ JE OBILO,
ZEMLJI JE OSTALO ZVESTO,
NIČ SVETOVJU, NIČ NE DVORI;
ZATO LE VLEČE STARTNO ZAJLO.
NAJ IZDAMO ZAGONETNO TOLE BITJE,
ČIGAR ZRAKOPLOVSTVU GRE VSE ŽITJE?
TO JE **FRANCEJ SPILLER MUYS**,
KI MU JE DAN PRIIMEK LEPI PUJS.

KUKEC MARKO v kot sedi,
KADAR PA MU DOLGOČASNO,
RAD GLOBOKO TI ZASPI,
Z ELEGANCO ZASMRČI.
ŽAL PA MU JE VEDNO TO,
V SRCU MU ZELO HUDO,
PA »FARŠKI KSIHT« MU BOG JE DAL,
TAKO SE ON JE POKESAL.

PROFESOR PIŠTA PA GA OCENIL ZA POETA,
ZASLUŽENEGA MOŽA TEGA VELEGA SVETA.
VENDAR MU NE TA NE ON OD POKLICEV DAN,
ON LE KRILATCEV JE MOTORNIH ČLAN.
IN ON JE EDEN NAJBOLJ VRLIH
TOVARIŠEV, PRIJATELJEV JE PRVIH.

ZADNIKAR JE VELIK MOŽ, SE OŽENIL SLABO,
DOBIL JE ZA SOPROŽNICO
ENO STARO BABO.
REVEŽ KOLIKO ZATO
VSAK DAN JIH PRESLIŠI,
VENDAR NJEMU NIČ ZATO,
ČE GA ZGODOVINAR SMEŠI.

MIKUŠ SMUČAR, KORENJAK,
STRMIN IN SLALOMOV JUNAK.
POLETI PA NA VODI
MOŽ TA KAJAK VODI.
PRAV IMEL, DA STOPIL JE NA ŠPORTNO POT,
SAJ POPREJE BIL JE PO OBSEGU PRAVI – SOD,
DA CELO MU MUYS DEBELJAŠKI
PRED NJIM NEKDANJIM BIL BI NAZADNJAŠKI.
SICER PA PROSIMO ZA OPRAVIČILO,
MUYSU GRDO SE KRIVICO S PESMICO JE TO STORILO.
NAZAJ BESEDE, DA SE NE BO PREVEČ PREGREL,
SAJ OD BESA VES JE PORDEČEL.
SEDAJ RESNICO, DA O NJEGOVEMU OBSEGU
V SUPERLATIVIH VSE BILO ZREŽIRANO
PRETIRANO BILO JE SKOMPONIRANO
IN BOG ODPUSTI TEMU GREHU!

SPREJEMA IN ODDAJE
NAŠ **KREGAR** RADIO IMA POSTAJE.
NA DEBELO DELA APARATE,
TO TREBA, DA VSI ZNATE!
TO BO ŠE VELIK UČENJAK,
MOGOČEN ŠE NEKDAJ VELJAK.
IN KDOR SE Z NJEGA DANES SMEŠI,
ZA BODOČNOST GROZNO SAM SE LAHKO OSMEŠI.

IZ ZADNJE KLOPI SE ČUJE DEBEL GLAS,
TO JE TISTI OD **DOJŽANA** KLETI BAS.
KJER V FILMU GANGSTERSTVO KRALJUJE,
TJA RABIČEV SE DUH VZDIGUJE,
KJER MAGIČNI JE KRIMINAL,
TJA ŽENE GA SRCE NAVAL.
IN ORIGINALEN NAŠ JE **RABIČ VIKI**,
KI MU JE PRIIMEK DAL GANGSTER FIKI.

S TEM IZTREBLJENA JE NAŠA KLIKA
IN DOSTAVLJA SE SAMO ŠE – PIKA.

Šele danes Vas zahvaljujem za lepe slike, ki ste mi jih po
svojem bratu poslali z Japonskega. Zelo me je veselilo,
da se me še spominjate. Bral sem, da se Vam v Ameriki
dobro godi. To me veseli od vsega srca ...

*Levec v pismu iz 1903 Ivanu Jagru, ki ga je poučeval na ljubljanski re-
alki od 1886 do 1892, ko je Jager maturiral. Leta 1901 je odšel na poziv
avstrijske vlade v Peking vodit stavbo njenega poslaništva. Od tam se je
preselil v Minneapolis v ZDA.*

Torej se Vas usojam prositi, gospod profesor: Ker ste
gotovo bolj znani z Bambergom /.../ priporočite mu
mojo poezijo – to se pravi, če se ujema z Vašo sodbo
o njih. /.../ Da pa sem toliko predrzen in se obračam
naravnost na Vas, to izvira od tega, da sem Vam zaupal
že iz realke sem kot svojemu protektorju.

Cankar v pismu svojemu učitelju Franu Levcu, 1897

Bambergu bom Vašo poezijo prav rad in prav toplo pri-
poročil, ker to lahko storim z dobro vestjo. Bamberga
vidim skoraj vsak dan iz šole grede opoldne pred Kazino.
/.../ Pišete mu lahko slovenski, vendar mu bo nemško
pismo gotovo bolj ugajalo. Povedati pa Vam moram
naravnost, da je Bamberg, kakor ga poznam iz najinega
večletnega občevanja, zelo trd (pravi Žid) in da je ž njim
težko narediti dobro kupčijo.

(Op.: Levčevo posredovanje je zaleglo, saj je čez eno leto
Cankar pri Bambergu izdal Erotiko.)

Levec v pismu nekdanjemu dijaku Cankarju, 1897

Kot svojemu nekdanjemu profesorju Vam moram pove-
dati, da poleg literature nisem pozabil na šolo. Učim se
precej pridno francoščine in italijanščine; velik del tudi
zaradi tega, da spoznam dotične književnosti kolikor
mogoče hitro v originalih.

Cankar v pismu svojemu učitelju Franu Levcu, 1897

/.../ sem se domislil časov, ko sem še stal pred Vašim
sodnim stolom. Ne vem, kaj je to, ali zdi se mi, če bi se
vrnili tisti časi, da bi ne delal nič drugače, kakor sem
delal takrat /.../ Kar imam prida od vse svoje šole, so slo-
venske ure in pa tisto, kar sem se privatno učil.

Cankar v pismu svojemu učitelju Franu Levcu, 1902

Spomnim se kdaj na naše pogovore in mi je prijetno
in blago in tesno kakor v jeseni. /.../ Zdi se mi lepo, ko
premišljam, da bomo v jeseni spet skupaj, več kot prej
in se spominjam lepih ur v realški knjižnici. Drugače pa
sem realko že precej pozabil, škoda, da je padel Gspan,
drugače bi jo bolj. Lepa Vida preživlja finančno krizo,
upam, da ji kmalu odpomorem. V jeseni izide zopet.

Kosovel v pismu svojemu nekdanjemu profesorju dr. Draganu Šandi,
30. 8. 1922

Stanovanje sem dobil, prosil bi Vas, g. doktor, če bo kaka
instrukcija, da bi jo hranili zame.

Kosovel v pismu svojemu nekdanjemu profesorju dr. Draganu Šandi,
13. 9. 1923

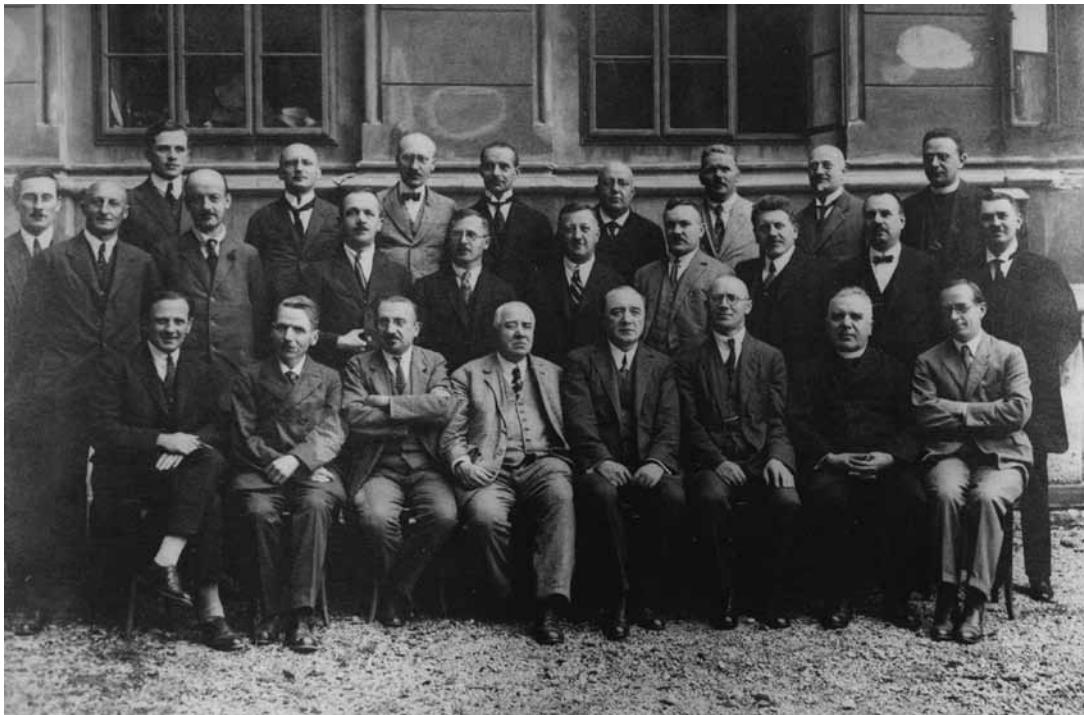
Zakaj bi človek molčal! Jaz čutim napram Vam direk-
tno dolžnost, da Vam vse to povem, saj ste bili Vi prvi
in edini, ki ste nas vodili pri prvih plahih korakih s tako
odkrito in dobro besedo, kakor je nismo čuli pozneje od
nikogar več in nikjer.

Kosovel v pismu svojemu nekdanjemu profesorju dr. Draganu Šandi,
26. 12. 1924

Avtorji te pesnitve so dijaki realne gimnazije v Ljubljani,
ki so maturirali v šolskem letu 1938/39; epos so zapisali v spominski album,
ki so ga poklonili svojemu razredniku.

UČITELJI IN UČITELJICE NA REALKI

1. DEL

Učiteljski zbor realke, 1920–21

V začetku zgodovine realke je bilo zaposlenih poleg ravnatelja 7 učiteljev, z leti pa je število naraščalo. V šolskem letu 1915/16 je že bilo zaposlenih 23 profesorjev, 2 učitelja, 5 suplentov in 2 asistenta. To govori tudi o tem, da se je kakovost šole z leti večala oz. ohranjala nivo.

Delovna obveznost profesorjev, učiteljev in suplentov je bila od 18 do 22 ur na teden, veliko profesorjev je poučevalo dva sorodna predmeta. Le profesorji risanja in telovadbe so imeli višjo delovno obveznost, in sicer po 30 ali več ur na teden.

Magda Prevc, Ljubljanska realka skozi čas. Samozaložba, Ljubljana, 2009.

Nikar ne hodite v Pazin! /.../ Suplent v Pazinu! Bojte se suplenture in vsega zla, ki je združeno ž njo! Da sem jaz ostal hofmajster na Dunaju, zvršil bi bil že vse preskušnje 1873., tako pa sem prebil preskušnjo šele l. 1876, in še se moram otepati ž njo! Suplentura jemlje stransko časa, delati morate več kot definitivni profesorji, a ugleda nimate nobenega in plačo slabo. /.../ Jaz poznam suplentovsko življenje in kolikor imam las na glavi, tolikokrat sem se že kesal, da sem šel prezgodaj z Dunaja v Gorico.

Levec v pismu Karlu Štreklju, 1885

Agitator je spet izvrsten. Samo gospoda Antona se bojim. Naš far je vrag. In učitelje mi pusti pri miru! Jako občutni so, a 300 poštnih naročnikov [na Ljubljanski zvon] je med njimi. Še ti naj nas zapuste, potem smo pa vija-vajaven! Ali ne moreš vsaj jednemu učitelju dati kakšne častne uloge?

Levec v pismu Janku Kersniku, 1885

Naša akademična mladina pa ni vredna piškavega oreha! Z malimi izjemami nam pošiljate v provincijo same domišljave, puhle blazirane ljudi; ljudi brez vse socialne omike, ki po krčmah in volkostečinah iščejo svojo zabavo; ljudi brez vseh idealov in brez vsega znanja; slaviste, ki v šoli ne vedo, kdaj se pri part. perf. pass. piše lj ali nj; ljudi, ki uče po višjih razredih, da se je Črtomir zaljubil v Bogomilo po bitki na Ajdovskem gradu; da je »bližnji sosed, sveti Marka« – v Benetkah; da Prešeren z verzom »Bi mirno plavala bi moja barka« misli na Jadransko morje /.../

Levec v pismu Matiji Murku, 1902

Naznanjam ti, da je **Milan** nevarno zbolel. Dne 7. t. m. je naredil s svojim razredom izlet v Drago in k Sv. Petru nad Begunjami na Gorenjskem. Ujela jih je ploha in Milan se je prehladil. Dne 10. t. m. je legel in zdravnik dvorni svetnik dr. Zupanc je konstatiral pljučnico in hudo vnetje rebrne mrene. /.../ Realci so vsi obupani; vedno hodijo vprašat, kako se počuti, jokajo in mu nosijo na dom cvetice v šopkih in loncih. Vedel sem, da je Milan izboren učitelj, a da je tako splošno priljubljen, mi ni bilo znano. Gnal, učil in pripravljaval se je tudi na vse pretege. Vedno smo ga vsi domači svarili, naj si privoščijo kaj počitka, pa se ni vdal. Zdaj bo moral vzeti najmanj pol leta dopusta.

Levec v pismu Antonu Primožiču, 1913

Njegovi učenci so od 6. do 8. h zvečer jokaje čakali ob njegovem grobu, da so zaprli rako in so nanjo mogli položiti svoje vence, ki jih je imel nad 50. In še zdaj je njegov grob poln cvetic, ki jih nosijo dijaki ali njih starši na Milanov grob.

Jaz sem imel zadnje dni čez glavo posla zaradi Milanove zapuščine. Uredba njegovih izposojenih knjig, selitev njegove zapuščine iz geogr. kabineta na realki, prošnje in razne priloge za nakazovanje pokojnine vdovi in vzgojnine obema dečkoma itd., vse to mi je vzel vse dni mnogo časa, povzročilo silno potov itd.

Pogreba, kakor ga še ni videla Ljubljana, se nisem udeležil. Peljal sem Vido in oba dečka na Dobrovo. Pero in Milanček pač ne umeta in ne vesta, kakšna velika nesreča je oba zadela.

Levec v pismu Antonu Primožiču, 1913

/Op.: Milan Pajk (1876–1913), geograf in zgodovinar, Levčev zet, je bil od leta 1901 do smrti 1913 profesor na realki./

Milan Pajk pa dijakom ni bil le izvrsten učitelj, temveč tudi najboljši prijatelj. Bil je sicer strog in mnogo se je bilo treba zanj učiti, a kljub temu se je vsakdo k njemu zatekel, če je potreboval kakega sveta.

Slovenski narod, 19. 6. 1913

Pogreb prof. Pajka, ki se je vršil včeraj popoldne, je na impozanten način pokazal, kako presrčne simpatije in kako splošno spoštovanje je užival pokojnik. Udeležba je bila ogromna, kakor že dolgo ne pri nobenem takem sprevodu. Na čelu spreveda so korakali dijaki ljubljanske realke in sokoli, za krsto pa je stopalo skoro nedogledna vrsta občinstva.

Slovenski narod, 20. 6. 1913

V takratnih gimnazijah (višjih in nižjih) so imeli naslednje nazive: profesor, učitelj, pomožni učitelj, suplent, asistent in honorarni učitelj. Napredovanje v naziv je odobrilo ministrstvo za kulturo in izobraževanje. Kandidat je moral imeti formalno izobrazbo, izkazati se je moral v poklicu in opraviti izpite.

Naš matematik **Pepe**, profesor **Josip Schweiger**, [je bil do najslabših] manj prizanesljiv, raje se je ukvarjal z boljšimi. Seveda smo imeli realci več ur matematike in več snovi po programu in tudi naučil nas je veliko. Njegova posebnost pa je bila računanje na pamet. Nihče na vsej gimnaziji ni znal tako na pamet množiti kot on /.../ Dajal nam je veliko domačih nalog in jih zelo strogo pregledoval na začetku ure. Vendar se je kdaj zgodilo, da vsi nismo imeli naloge.

Ko je nekoč začel pregledovati pri dveh dobrih učencih, sta bila oba brez naloge. Mrmrala sta nekaj v opravičilo, on pa je šel kar naprej. Proti koncu je naletel na še enega brez naloge, takega, ki je imel vedno težave z matematiko. Takrat se je Pepe ujezil pa s povišanim glasom dejal: »Da boš vedel, butelj, onadva si to lahko privoščita, ti pa ne!« »Butelj« je bil namreč njegov zelo pogost naziv za dijake.

Sicer pa je bil Pepe kar družaben. Če je le bila priložnost, nas je peljal na izlet in se vedno dokazal s svojo doljenjsko šegavostjo.

Francoščino, ki smo jo imeli kot gimnazijci, nas je tri leta poučeval prof. **Anton Debeljak**, znani jezikoslovec, duhovitež in ljubitelj ugank, rebusov in podobnega; če je le mogel, je povedal kaj smešnega. Težko pa je prenesel, če je bil kdo preveč štorast ali prehud ignorant. Proti koncu leta, ko se mu je že mudilo za ocene, je poklical k tabli našo sošolko Angelo. Karkoli jo je vprašal, ni dala glasu od sebe, nobena pomoč ji ni pomagala, končno je ves nestrpen izbruhnil: »Vsaj pisni kaj, hudič babji!«

Spomini prof. dr. Milana Osredkarja. V: Jubilejni zbornik. Srednja šola za elektrotehniko in računalništvo Ljubljana, 1994.

Mislím, da je bil na realki tudi profesor **Ivo Šorli** [na začetku druge svetovne vojne]. Tudi on je bil duhovnik in nas je učil prirodopis. Imel je tudi verouk, saj je hodil v talarju, a bil je prava duša. Imeli smo namreč tudi drugačne katehete. V spominu mi je ostal kot krasen človek, to je znana primorska družina Šorlijev, sestra je bila pesnica itn. O imenih bi lahko še veliko govoril, ker smo imeli resnično dobre profesorje. Realke je bila znana po dobrih profesorjih.

Miha Wohinz na Večeru na Vegovi. V: Vegovci vegovcem. Zbornik ob 50-letnici Elektrotehniško-računalniške strokovne šole in gimnazije Ljubljana. Ljubljana, 2010.

UČITELJI IN UČITELJICE NA REALKI

2. DEL

Učiteljski zbor realke, 1920–21

Z gimnazijo se je pričel nov način pouka, mi iz prvega razreda pa nismo bili več učenci, temveč dijaki. Za vsak predmet je bil drug profesor. Nekam čudno se nam je zdelo, da so nas, enajstletnike vsi profesorji vikali, razen našega razrednika. V 1. c-razredu je bil razrednik **dr. Peter Šorli**, duhovnik, **profesor verouka**. Vsi smo ga imeli radi. Bil je napreden duhovnik, sokol.

Mnogo različnejši od nas pa so bili profesorji, bodisi po svojem obnašanju kakor tudi po načinu poučevanja. Nekateri so bili tolikšne dobričine, da se niso razburjali nad našim nedostojnim početjem in nas niso znali ukrotiti, drugi pa so bili strogi, a pošteni. Strogih, a poštenih profesorjev se nismo bali. Bili so vredni našega spoštovanja. Pravo gorje pa je bil profesor srbohrvaškega jezika, ki je poučeval v prvih štirih letih gimnazije. On nas je ustrašoval predvsem pri spraševanju: na ves glas je poklical ime mojega sošolca, istočasno pa je z bliskovito naglico s stegnjeno roko pokazal proti meni. V tistem trenutku sva se obadva ustrašila, obema je pričelo srce močno utripati. Kako naj v takem stanju dijak pravilno odgovori v srbohrvaškem jeziku na vprašanje slovenskega profesorja?

Nekateri profesorji so nam znali »vlivati« znanje, bili pa so tudi šolniki, ki jih ni zanimalo, ali smo sploh razumeli to, kar so nas učili. Neki namestnik našega odsotnega profesorja za zgodovino je med poukom bombardiral šolsko tablo z letnicami, da bi se jih naučili na pamet, kakor da bi bile te letnice stihii kake zgodovinske pesnitve.

Spomini fotografija in fotoreporterja Mirana Pavlina

Profesorja Jožeta Ovseneka sem imel na gimnaziji v Vegovi ulici v prvem in drugem razredu za slovenščino, srbsščino in, denimo, še hrvaščino. Vsa Vegova je vedela, da pri tem možakarju ni bilo šale. Že preden se je približeval razredu, je v njem zavladala grobna tišina. Hodil je vzravnano in razkoračeno ter pri tem le malo upogibal kolena. Obleke, ki jih je nosil, so bile vedno zlikane. /.../ Njegovim jastrebovim očem ni ostalo prav nič skrito. Ko je hodil med klopnimi vrstami, se je često bliskovito zasukal in pri tem včasih zasačil neprevidnega grešnika. Pri spraševanju je včasih s prstom pomeril na Rožanca, pri tem pa glasno poklical Polanca, ki mogoče ni sledil pouku in je sedel nekje v drugem kotu. Take pripomočke je uporabljal, da nas je prisiljeval k pazljivosti in disciplini.

Če smo hoteli kupiti štručke v pritličnem stanovanju šolskega oskrbnika Marinčka, smo mogli to storiti le med kratkimi odmori, nikakor pa v glavnem, desetminutnem. Nekateri, ki so pozabili kupiti kruh o pravem času, ker jih je želodec začel opominjati prepozno, so včasih tvegali preboj Ovsenekove zapore ob velikem odmoru. Le red-

kim je uspelo, večino, posebno višješolce, pa je premeneni profesor zasačil, čemur je sledil opominček v dijaški knjižici, staršem v vednost. /.../

Kadar je opazil dijaka, ki ni sledil pouku in se je baval pod klopjo s kakšno prepovedano dejavnostjo, je z namigom opozoril sošolca, ki je sedel tik za grešnikom. Z roko je po zraku najbolj hitro začrtal majhen tričetrten krog. To je pomenilo pooblastilo za izvršitev kazni, čemur je sledil tlesk po zadnjem delu nesrečnikove glave. /.../

Naš takratni šolski sistem je bil v glavnem na vzorni višini. **Profesor Srečko Baraga** je zadel žebelj na glavo, ko je pri maturi izjavil Andreju Hiengu in meni, da smo vsi kandidati lahko zadovoljni s svojim znanjem, zakaj četudi bi mogli odbiti naše učenje, bi že samo osemletno poslušanje mnogo veljalo. Da bi naju, nadebudna literata, obenem učil skromnosti, je najini slovenski nalogi ocenil s komaj zadostnim redom.

Ljenko Urbančič, Srečanja. Portreti. Dejanja. Založba M&M, Ljubljana, 1991.

V šolskem letu 1931/32 so na realki zaposlili prvo profesorico suplentko;

to je bila **Darinka Jankovič**, ki je poučevala francoščino in srbohrvaščino. Ostala je le eno leto in bila na svojo željo premeščena.

V desetletju 1930–1940 je na realki poučevalo 21 žensk, ki pa so ostale le leto ali dve, večinoma so bile suplentke ali honorarne učiteljice. Skoraj vse so bile jezikoslovke (slovenščina, francoščina, nemščina, klasična filologija, srbohrvaščina), le tri med njimi so diplomirale iz naravoslovja.

Magda Prevč, Ljubljanska realka skozi čas. Samozaložba, Ljubljana, 2009.

Anton Debeljak, učitelj francoščine

France Vodnik, učitelj slovenščine

Milan Pajk, učitelj zgodovine in geografije

Marij Pregelj, učitelj risanja

Vera Lukić, kasneje poročena **Popović**, je bila ena mojih tihih ljubezni, ki je proti moji volji postala očitna. Vera me je učila srbsščino v drugem razredu na I. Državni v Vegovi. Bila je majhne postave, vendar mikavnih obrisov in lepega obraza. Lepo oblikovane noge so bile še lepše, ker je vedno nosila visoke pete. Po takratni navadi so ne le gimnazijke, temveč tudi profesorice v šoli nosile poenotene halje črne barve, čeprav, mislim, da je bila njena temno modra.

Če naj bi bil namen teh oblačil zmanjšati žensko mikavnost, v Verinem primeru to ni uspelo. Tesen pas je ločil gornji del telesa od rahlo pozibavajočih se bokov. Tesna halja iz svetlečega se blaga me je navdajala s sladkimi in grešnimi mislimi.

Mnogo profesorjev smo se bali ali jih celo sovražili, Lukićeva pa je bila med tistimi, ki smo jih respektirali. Bila je blaga in pravična, vendar stroga, kar pa je ni prikrajšalo za dobrosrčnost in toplino; idealna zmes kot lutka lepe učiteljice, ki nam je vtepala v glavo, da se k, g, h pred i pretvarja v c, z, s.

Nekega jutra v šoli, ko so moja čustva prekipela, sem jih izlil na košček papirja v treh usodnih besedah: Zdravo, Vera Lukić. Prepognil sem listek dvakrat in ga pred poukom neopazno položil na kateder. Ko je moja tiha ljubezen prebrala ljubezensko izjavo, je resno posvarila neznanega trubadurja, da se ji odkrije.

Bilo mi je štirinajst let in sem bil menda najdaljši v razredu. Nekdo je polglasno šepnil moje ime. Čutil sem, da me je oblila rdečica, in sedaj je bila samo še stvar nekaj ur, da bo po meni.

Razredničarka, **profesorica slovenščine Melita Pavlič**, ki ni nikoli premogla niti najrahljajšega nasmeha, je bila tudi drugače različna od Lukićeve. Poklicala me je na zagovor in mi zagrozila, da naj priznam delikt, ker ga bo sicer ugotovil vsevedoči vrač, imenovan grafolog.

Hitremu priznanju je sledil ukor po razredniku. /.../

Na Vero Lukić – kot na mnoge učitelje – mislim često-karat. /.../ Pokojna mati mi je omenila, da jo včasih vidi in da je bila nekaj časa bolna na pljučih, vendar še vedno ista Vera: zgovorna, pristrčna, iskrena.

Presunilo pa me je, ko sem pred dnevi bral v novembrski številki Nove revije iz leta 1989 odlomek izpod peresa Lojzeta Kovačiča o svojem obisku na Žalah. Med drugimi grobovi je naletel tudi na Verinega. Umrla je 1968. Tudi Kovačič jo je imel za srbsščino v Vegovi in tudi on – kot številni drugi – jo je ljubil. /.../

Kako dojeto je Kovačič naslikal Verin portret in kako valovi njegova sla: od njenega dražestnega vratu, širokega smehljaja, njene hoje in do njenih oblih prsi ter se le s težavo zajezi šele pri njenem okostnjaku; in vendar kakšen silen spev lepote, nežnosti in vsezmagujoči ženskosti.

Ljenko Urbančič, Srečanja. Portreti. Dejanja. Založba M&M, Ljubljana, 1991.

UČITELJI IN UČITELJICE NA REALKI

3. DEL

Odšel sem v mesto, da bi oddal rokopis pri založbi. Po dolgem času sem šel skozi pokopališče Sv. križa, zdaj Žale, ki so mi domače, saj sem pred vojno, kot 11-leten otrok, prebival onstran zidu, med pisano drhaljo iz Jarš, kjer so stari izdelovali in predelovali vence, ki so jih njihovi otroci pokradli z grobov. /.../ V kotu zidu, ravno tam, kjer zavija, stoji na sivi dolgi plošči priimek in ime gimnazij-ske učiteljice srbohrvaškega jezika, moje **profesorice Vere Popović**, v katere živahno neposrednost in vratni izrez, ponosno hojo in posebni način metanja las z obraza, sem se nekoč zaljubil kakor vsi sošolci. † 1968, tule leži, že stara v letu svoje smrti, pod zlatim verzalom v zrnastem kamnu. Temperamentna ženska, še zdaj jo vidim in sli-šim, kot sem jo že velikokrat popred: stala je le korak pred menoj na stopnišču Vegove gimnazije (1852), tisti zadnji teden vročega avgusta 1946, ko sem imel popravni izpit iz matematike in mi je govorila (čeravno je bila član izpi-tne komisije), kot da vse skupaj ni nič, v svoji veseli srb-ščini, v kateri je bilo veliko pristrčnosti, domačih grimas in kretenj. Dva kodra sta se ji spuščala levo in desno od sredinske preče nekoliko staromodne pričeske. Dva sne-žnobela hribčka v štirioglatem, načipkanem dekolteju. Živopisna bluza ali kocinasta jopa ali platnena obleka v širokih belih in modrih progah so se svetile v mraku in hladile tisto prigrtevico med stebri in ograjami v norman-skem slogu. Njena zgovorna srbščina in predvsem glas, s katerim je govorila, kot da bi se nekje v zraku, pod rozeto na stropu, vrtela fina šivalna mašina, ki štepa lahko pole-tno oblekico.

Lojze Kovačič, Dokument o duši. V: Nova revija, št. 91, november, 1989.

Ni šlo za ruskega Kozaka, temveč za **profesorja Juša Kozaka**, pisatelja Celice, Šempetra, Belega macesna in Lesene žlice, ki sem ga imel nekaj let za zgodovino in zemljepis ter razrednika na gimnaziji v Vegovi ulici.

Bil je zanimiv in zabaven, ker je svoja predavanja belil z izmišljotinami; pa tudi z grobimi izrazi, ki so kazili njegov lik esteta in mojstra besede.

Takšne so bile njegove cvetke:

Pismo učitelja Milana S. Popovića, 1999 (na realki poučeval 1934–1937)

Julij Cezar se je pripravljal, da odrine na Galsko in ukroti uporna plemena. Na rimskem kolodvoru je začel vkrcavati svoje legije. Belo oblečene šolske deklice so obsipavale njegove vojake s cvetjem, občinstvo jim je navdušeno vzklikalo in igrala je gasilska godba ...

Prihodnjo uro je Kozak spraševal. Fant, ki ga je poklical, je obnovil predavanje kar bolj mogoče dobesedno in ni pozabil niti železniške postaje niti gasilske godbe. Razred se je pri tem zahihital, Juš Kozak pa se je, kot je to znal, držal silno resno, vendar je pokazal svojo nejevoljo. Zaradi splošnega smeha in Juševega kislega obraza se je izpraševanec odločno pritožil: To so bile točno vaše besede, gospod profesor.

Juš, ki nas je vse od prvega do osmega razreda vedno tikal, mu je malce popustil in dejal:

I nu, Jaka, seveda sem to rekel, vendar se moraš osredotočiti na bistvene dogodke.

Izpraševanje je bilo končano in tovariš je dobil dobro oceno. /.../

Tudi zemeljsko oblo je znal Juš opisati po svoje. Razložil je, da njena os zahteva venomerno pozornost in jo je treba na severnem tečaju redno oljiti. /.../

Kadar je med odmori nadzoroval stranišča, za katerih varne zapahe so hodili nekateri dijaki kadit, da so se proti stropu dvigali oblaki dima, je skušal nepoznane predzneže izgnati s sporočilom: Habemus papam [Imamo papeža]. Kardinali, ven!

Ljenko Urbančič, Srečanja. Portreti. Dejanja. Založba M&M, Ljubljana, 1991.

Imeli smo [med drugo svetovno vojno] tudi profesorice. **Prof. Silvo Berce** za slovenščino, potem je bila **prof. Martina Zwitter**, Italijanka, a nam ni delala nobenih težav. Ker je bila silno lepa, smo jo vsi samo gledali. Ničesar ni obrnila na politiko. Morda so bili konflikti v profesor-skem zboru, drugače pa ne.

Mladi čutijo tisti fluid med profesorjem in učencem, ali je ali pa ga ni. Tako je to.

Prej omenjene **prof. Zwitterove** ni več. Nismo je marali. Smo ji enkrat zložili vse klopi na sredo hodnika, da ni mogla priti v razred. Imeli pa smo profesorja matematika-tike, da bi šli tudi v ogenj za njim. Tako je pač. /.../

Mi smo imeli tudi **prof. Franceta Vodnika**, slavista, ki je bil svojstven človek. Njegova domena je bil Prešeren. Vem, da smo se zmeraj šli, ali je bil ženskar ali pesnik. Enkrat, ko je že zvonilo, je rekel: »No, ko vse veste, pa mi povejte, ali je bil Prešeren idealen ljubimec ali je bil kurbir?« Sveda smo se vsi zadrli: »Kurbir,« on pa je rekel: »Oboje,« pa se je obrnil in šel ven. France Vodnik je bil res sijajen. Ničesar ni izgubil. Pa **Železnov**, ruski emi-grant. »Ja bil knjaz, dokumenti pogoreli,« je povedal. To je bilo tisto leto, ko smo bili 6. B-razred, ko smo bili še realka. Potem pa smo šli ven.

Miha Wöhinz na Večeru na Vegovi. V: Vegovci vegovcem. Zbornik ob 50-letnici Elektrotehniško-računalniške strokovne šole in gimnazije Ljubljana. Ljubljana, 2010.

Profesorjski zbor realke, 1875

Profesorjski zbor realke, 1901

Pismo učitelja Milana S. Popovića, 1999 (na realki poučeval 1934–1937)

DELOVNI DAN UČITELJA

DELOHOLIK FRAN LEVEC

Fran Levec, učitelj na realki in Cankarjev mentor

Fran Levec †

Včeraj popoldne smo ga spomnili na zadnji poti. Bilo je neprijetno vreme, nebo je viselo sivo nad nami. Tu in tam so še plapolale črne zastave izza zadnjih žalnih dni. Njemu, ki so nam ga odpeljali na Ljubljansko polje, pa smo postavili spomin v svojem srcu trajen kakor njegovo delo za naš narod.

Mladina, kateri je bil posvetil rajni dvorni svetnik Fran Levec svoje življenje, ne samo kot šolnik, marveč tudi kot pisatelj, je otvorila mrtvaški sprevod. Mladika, licej, ženska pripravnica, Lichtenturnični zavod, so spremenili pokojnika na zadnji poti za venci, med katerimi je bil tudi venci mestne občine ljubljanske njenemu častnemu meščanu.

V mnogobrojnem spremstvu za mrtvaškim vozom smo videli poleg številnega drugega občinstva zastopnike vseh uradov in oblasti. Prišli so počastiti njegov spomin deželni predsednik grof Attems z zastopniki deželne vlade, dvornimi svetniki: vitezom Laschanom, vit. Kalleneggerjem, Rubbio, dr. Zupancem, deželnovladnimi svetniki: Kremenškom, dr. Praxmarerjem, Kreseljem, dvornim svetnikom: Levčnikom, v zastopstvu deželnega sodišča v Ljubljani, dvorni svetnik Pajk, višji svetnik dež, sodnijske dr. Trauner, deželne sodnije višji svetnik Vedernjak; finančni svetnik dr. Ponebšek, l. drž. pravdnik dr. Pajnič, deželnosodni svetniki: Zebro, Zotman in Bulovec, okrajni sodnik dr. Mohorič; policijski ravnatelj vladni svetnik grof Künl.

Deželni odbor je zastopal kanonik dr. Lampe, deželne urade pa ravnatelj deželnih uradov Zamida in višji stavebnik svetnik Klinar.

Nadalje v imenu mestne občine župan dr. Tavčar, podžupan ljubljanski in deželni odbornik dr. Triller, ravnatelj magistratnih uradov dr. Zarnik, magistratni svetnik vitez Bleiweis, številnimi uradniki mestnega magistrata, magistratni svetnik Evg. Lah, ravnatelj mestne hranilnice Hrašt, ravnatelj Kmetijske hranilnice ljubljanske okolice Kersnik, državni poslanec dr. Ravnihar, deželni poslanec dr. Novak, ravnatelj deželnega muzeja dr. Mantuani, prvomestnik Družbe sv. Cirila in Metoda ravnatelj Senekovič z notarjem Hudovernikom, trnovski župnik Vrhovnik, ravnatelj mestnega deklškega liceja Macher, ravnatelj, profesorji in učitelji raznih drugih ljubljanskih srednjih in ljudskih ter privatnih šol, za učiteljsko društvo ravnatelj Dimnik, izmed ravnateljev srednjih šol imenujemo vladnega svetnika dr. Junovčica, Strlofa in Bežeka, »Društvo slovenskih profesorjev« dr. Zmavec.

V številnem spremstvu smo opazili nadalje tudi gospo županjo dr. Tavčarjevo v krogu drugih odličnih ljubljanskih dam.

Posebno v ta namen zbrani zbor pevcev »Glasbene Matice« je zapel pokolniku v slovo žalostinki ob domu in na Martinovi cesti ob kapelici.

Pomislili smo ga k večnemu počitku. — ohranili mu bomo večen spomin.

Nekrolog, Slov. narod, 5. 12. 1916

Prvi slovenski pravopis, avtor F. Levec

Fran Levec (1846–1916), profesor na ljubljanski realki, ravnatelj ljubljanskega učiteljišča, šolski nadzornik, literarni kritik in zgodovinar, urednik Ljubljanskega zvona, predsednik Slovenske matice, avtor prvega slovenskega pravopisa

Levec je bil od 1871 do 1873 suplent na gimnaziji v Gorici, od 1873 pa na ljubljanski realki. Aprila 1876 je napravil »preskušnjo« iz slovenščine kot glavnega predmeta in nemščine za nižje razrede realke. Julija 1877 je bil imenovan za pravega učitelja z obveznostjo, da napravi še izpit iz zgodovine in zemljepisa za realke, kar je storil v Gradcu 1885. Na realki je poučeval do 1901.

Enciklopedija Slovenije 6. Mladinska knjiga, Ljubljana, 1992.

Levčevo pismo Janu Legu 1899

Slovel je kot odličen učitelj, ki je znal v dijakih vzbuditi ne le ljubezen za slovenski jezik in slovensko slovstvo ter za zgodovino, nego tudi ambicijo, da se v teh vedah temeljito poduče. Svoje čase so Levčevi in Marnovi učenci najbolje znali slovenski in se zavedali, kaka važna kulturna instrumenta sta jezik in slovstvo. Svoje redke pedagoške vrline je Levec posebno posvedočil kot šolski nadzornik. Ljubil je šolstvo in učiteljstvo, šola mu je bila tempelj in učitelj mu je bil prižigalec luči v temnih glavah. Zavedajoč se, da more samo solidna izobrazba dvigniti narod iz teme in ga vsposobiti za praktično življenje, je posvečal šolstvu in učiteljstvu največjo skrb in si pridobil nepozabnih zaslug; v času Levčevega nadzorniškega delovanja se je šolstvo na Kranjskem znatno povzdignilo.

Iz nekrologa Fran Levec, Slovenski narod, 4. 12. 1916

Jaz imam svojega posla čez glavo: na realki vsak teden 24 ur poučevanja; nadzorovati mi je 91 razredov; pri mestnem šolskem svetu je doslej vloženih letos že 706 števil, pisarniškega posla imam tedaj dvakrat toliko kakor direktor na gimnaziji ali na realki.

Levec v pismu Janku Kersniku, 1890

Danes imam šolo od 2. do 3. ure. Pridi po 3. uri k meni na dom. Čas imam potem do pol 5. ure. Od pol 5. do 6. ure imam konferenco in potem sem spet prost.

Levec v pismu Janku Kersniku, nedatirano

Pa saj do tistega časa boš tako prišel v Ljubljano, kjer me ob nedeljah najlože najdeš ob 11. uri v realki /.../

Levec v pismu Janku Kersniku, 1881

V nedeljo bi se jaz jako težko utrgal, ker imam obrtniško šolo.

Levec v pismu Janku Kersniku, 1882

Mene je lansko leto tako zdelalo, da sem bil vse počitnice bolan in da so mi zdravniki za 3 mesece prepovedali vsako delovanje. Srečno sem okreval, a kaj to pomaga, letos so mi iznova naložili 26 učnih ur, med temi 23 ur slovenščine. Na semester imam 5748 zvezkov popravljati. Nikjer ni dobiti suplenta, in če pojde tako dalje, pozapremo v petih letih vse kranjske srednje šole – ali pa jih popolnoma ponemčimo.

Levec v pismu Josipu Staretu, 1895

Danes imam do 3. ure šolo; potem bodem v geogr. kabinetu od 3. do 5. ure. Nato grem za pol ure v profesorsko kavarno zraven realke in od pol 6. do pol 8. ure bom spet v kabinetu; pozneje pa doma.

Levec v pismu Janku Kersniku, 1884

Jaz sem letos grozno uprežen. Na realki poučujem 21 ur na teden, med temi je 18 filoloških s korekturami; na obrtni nadaljevalni šoli imam poltretjo uro na teden, tako da niti ob sredah popoldne niti ob nedeljah dopoldne nisem prost. Vrh tega mi je nadzorovati v Ljubljani 91 ljudskošolskih razredov, personalia dado mnogo posla in rešiti mi je na leto 700 uradnih števil, torej 200 več nego vsak srednješolski ravnatelj na Kranjskem. Pred 7. uro zvečer nikoli ne pridem iz svojega kabineta, večkrat pa tudi po 8. in 9. uri. Zvon sem urejeval zadnja leta samo ponoči; korekture sem bral včasih do polnoči ali pa pred šolo med pol 6. in pol 8. uro zjutraj. /.../ To je moralo s časom ubiti list.

Levec v pismu Josipu Staretu, 1890

Osmrtnica Franca Levca

OCENJEVANJE

O OCENAH, SPRIČEVALIH IN IZPITIH

Po dovršenem petem razredu osnovne šole me je čakala nova preizkušnja: sprejemni izpit za vstop v gimnazijo.

Opravil sem ga 29. avgusta 1931 na I. državni realni gimnaziji v Ljubljani, v Vegovi ulici. Vpisali so me v 1. c-razred in na tem učnem zavodu sem ostal od šolskega leta 1931/32 vseh osem let. Tu se je v šolskem letu 1938/39 z višjim tečajnim izpitom zaključilo moje gimnazijsko obdobje.

Spomini fotografa in fotoreporterja Mirana Pavlina

Ocene in spričevala

Ocene za učni uspeh so na začetku 20. stoletja izražali z naslednjimi besedami: »zelo dober«, »dober«, »zadovoljiv«, »nezadovoljiv«. Vedenje dijakov so označevali: »zelo dobro«, »dobro«, »odgovarjajoče«, »neodgovarjajoče«. Sodba o celotnem uspehu pa se je glasila: »Dijak je (ni) primeren za prestop v naslednji razred.«

Od leta 1908 so se ob zaključku vsakega semestra izdajala semestralna spričevala (izkazi), ki so jih prejeli vsi učenci, in so vsebovala ocene, vzete iz razrednega kataloga. Spričevalo je moral pripraviti razrednik, ki ga je skupaj z direktorjem šole tudi podpisal. Na osnovi teh spričeval so podeljevali štipendije, omogočala pa so tudi oprostitve plačevanja šolnine. Ob zaključku šolskega leta so podeljevali letna spričevala, ki so poleg ocen iz posameznih predmetov vsebovala tudi mnenje o vedenju, podatke o številu zamujenih oz. neopravičenih ur in na koncu še ugotovitev, v kateri učni razred je dijak uvrščen.

Matura

Avstrijska srednješolska reforma 1848 je tudi slovenskim deželam prinesla zrelostna spričevala. Ob koncu šolskega leta 1848/49 so bile na gimnazijah že prve mature. Dva meseca pred koncem drugega polletja so se morali dijaki osmega razreda prijaviti na maturo pri svojem razredniku. Profesorski zbor je lahko posamezniku odsvetoval opravljanje maturitetnega izpita v določenem terminu, ni mu pa mogel tega preprečiti. Poleg rednega letnega termina sta bila še jesenski in februarški termin.

Zrelostno spričevalo je vsebovalo poleg podrobnih osebnih podatkov kandidata oznako učne ustanove, ki jo je obiskoval, in izjavo izpitne komisije, na kakšen način se mu priznava zrelost za študij na univerzi: »zrel z večino glasov«, »zrel soglasno«, »zrel z odliko«. Zrelostno spričevalo so podpisali predsednik izpitne komisije, direktor učne ustanove in razrednik. Opremljeno je moralo biti s pečatnim kolekom.

/Jože Ciperle, Šolska spričevala. Slovenski šolski muzej, Ljubljana, 1991./

Po učnem načrtu iz leta 1867 se v pouk uvede francoščina kot fakultativni predmet, najpomembnejša sprememba pa je uvedba zrelostnega izpita (mature). /.../ Pisni del je zajemal nemščino, slovenščino ali italijanščino (za Slovence oziroma Italijane), matematiko in opisno geometrijo, ustni del pa poleg vseh pisnih predmetov še zemljepis ali zgodovino in fiziko. /.../ S pravilnikom je bil določen potek mature, ki jo je vedno vodil predsednik, navadno osebnost iz drugih šolskih institucij, pomagal pa mu je ravnatelj šole. Člani maturitetnega odbora so bili vsi izpraševalci in člani komisije. /.../ Potekala je v treh rokih: junija, avgusta ali septembra in februarja. Kandidati, ki so bili uspešni, so dobili eno od naslednjih ocen: zrel z odliko, soglasno zrel, zrel z večino glasov. Neuspe-

Maturanti 1940

V Kraljevini Jugoslaviji so učni napredek iz učnih predmetov in vedenja v srednjih šolah ocenjevali na koncu trimesečja. Dijakov uspeh po posameznih predmetih so ocenjevali z ocenami: »odličen« (5), »prav dober« (4), »dober« (3), »slab« (2), »prav slab« (1). Vedenje pa so ocenjevali z ocenami: »odlično«, »prav dobro«, »dobro«, »slabo«. Dijak, ki je dobil dve šolski leti iz vedenja slabo oceno, je izgubil pravico do šolanja v tem kraju za eno šolsko leto. Razred so uspešno zaključili tisti dijaki, ki so imeli iz vseh predmetov najmanj dober učni uspeh. Tisti, ki je imel slabo oz. nezadostno oceno iz enega ali dveh strokovnih predmetov ali iz enega strokovnega predmeta in ene ali dveh večšin ali iz ene, dveh ali treh večšin, je opravljal v septembru popravni izpit iz teh predmetov. Obliko potrdil in spričeval je predpisal minister za prosveto.

/Jože Ciperl, Šolska spričevala. Slovenski šolski muzej, Ljubljana, 1991./

šni kandidati so bili zavrtnjeni do naslednjega rednega roka, lahko pa tudi za pol leta ali za eno leto.

/Magda Prevc, Ljubljanska realka skozi čas. Samozaložba, 2009./

Ker sedim že od 26/6 dalje vsak dan po 8–9 ur pri zrelostnih izkušnjah, Vam ta hip ne morem povedati, kako je z Vašim rokopisom /.../

/Levec v pismu Franu Ksaverju Mešku, 2. 7. 1905/

Šolo imamo še jutri in potem je finis, že dolgo pričakovani. Učim se s podvojenim veseljem, ker sem skozi cel teden duševno počival, ter z nado: zadnjič v tak malenkosten in usodepoln boj, kakor je matura.

/Kosovel v pismu domačim v Tomaj, 12. 6. 1922/

Gospodična Mirjam!

Bog ve, kaj delate ob tem času! Jaz sem še v Ljubljani in sam ne vem, česa čakam. Precej mojih načrtov se je podrlo, mislil sem, da je matura bogve kaj, pa ni; ironija je, da postane človek zrel tisto sekundo po dokončanem izpitu. Blasfemija besede zrel!

/Kosovel v pismu Fancici Obidovi, 2. 7. 1922/

Srednješolska spričevala med obema vojnama na slovenskem ozemlju so bila tiskana in pisana v slovenskem jeziku.

Maturanti I. realne moške gimnazije v Ljubljani junija 1941; v znak protesta proti okupaciji vsi nosijo lipov list.

V novonastali jugoslovanski kraljevini je ministrstvo za prosveto po izidu zakona o srednjih šolah izdalo Pravila o nižjem in višjem tečajnem izpitu v realnih in klasičnih gimnazijah in realkah. Na višjih tečajnih izpiti so dijaki morali dokazati, da so uspešno usvojili predpisano učno snov za srednjo šolo in da bodo lahko nadaljevali študij na visokih šolah in univerzah.

/Jože Ciperle, Šolska spričevala. Slovenski šolski muzej, Ljubljana, 1991./

Sošolec Makarovič je na maturi [leta 1940] potegnil listek in profesor Verbič ga je vprašal, koliko časa je trajala tridesetletna vojna. Ja, je rekel, trideset let. No, vidite, je rekel profesor, učenec zna, dobi pet.

/Zlata Šilih na Večeru na Vegovi. V: Vegovci vegovcem. Zbornik ob 50-letnici Elektrotehniško-računalniške strokovne šole in gimnazije Ljubljana. Ljubljana, 2010./

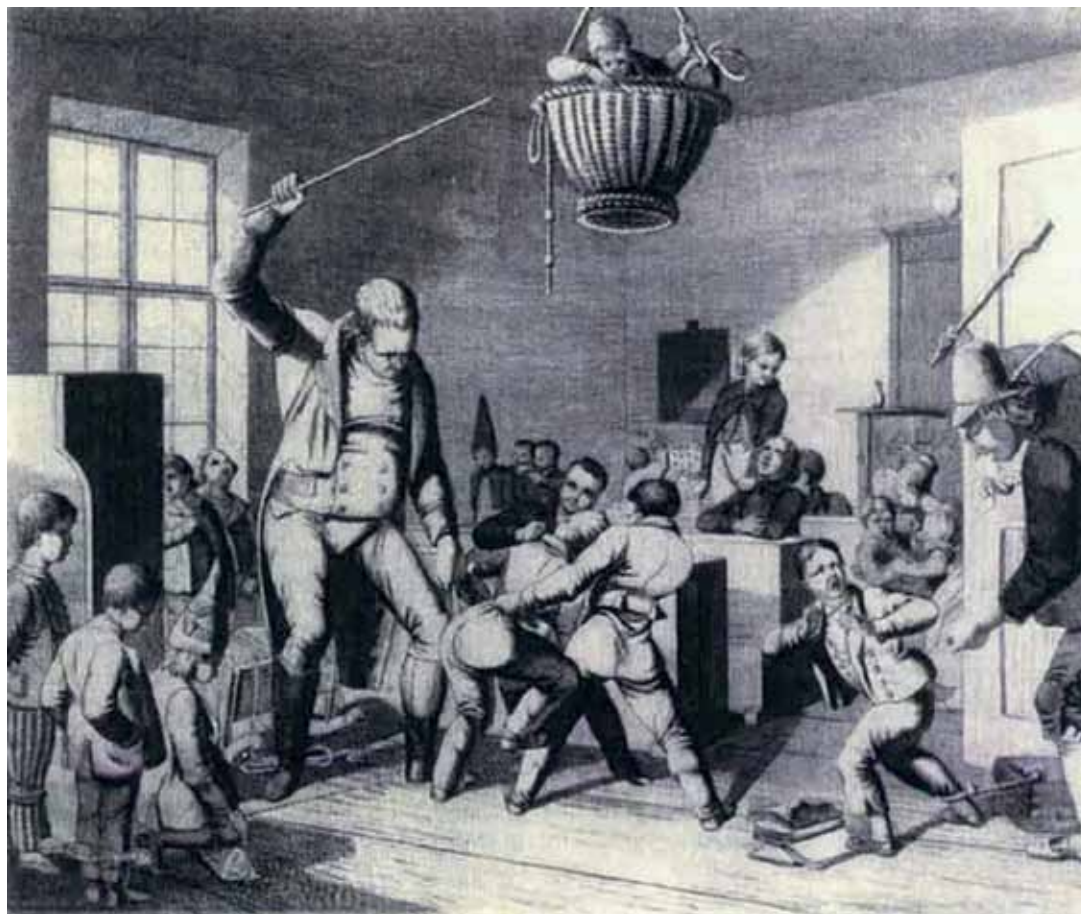
Dovoljeno pa je bilo obiskovanje maturantskih plesnih vaj, ki so bile vsako sredo v zgodnjih večernih urah v dvorani Kazine. V začetku prireditve je plesni mojster Adolf Jenko najprej učil razne plesne in po končanem pouku smo se dodobra naplesali. Zadnji ples pred odmorom je bila četvorka z vodstvom mojstra Jenka. Na teh plesnih vajah, odobrenih od šolske oblasti, je bil vedno kak profesor. A to nas ni motilo. Če nas je kaj motilo, je bila vstopnina. V januarju leta 1938 je bilo treba plačati za vstopnino osem dinarjev, za garderobo pa dva. En dijaški plesni večer me je torej osušil za deset dinarjev, medtem ko je en izvod časopisa Jutro ali pa Slovenca stal dva.

Cenejše so bile plesne vaje v veliki telovadnici ljubljanskega Sokola.

/Spomini fotografa in fotoreporterja Mirana Pavlina/

ŠOLSKA PRAVILA IN KAZNOVANJE NA REALKI

V drugem letu obstoja ljubljanske realke [1854] je bil sprejet tudi pravilnik o disciplini na šoli. /.../ Med kaznimi za težke vedenjske prekrške je bila dovoljena tudi telesna kazen, vendar je bil natančno opisan postopek kaznovanja. Leta 1864 je bil sprejet nov pravilnik, ki je odpravil telesno kazen. /.../ Ta pravilnik je z manjšimi spremembami veljal do leta 1902, ko je bil na realki sprejet in potrjen interni pravilnik o šolskem redu.

Tako je novembra 1864 deželna vlada prepovedala, da bi dijaki obiskali deželni zbor, leta 1869 je bila prepovedana udeležba na taborih in v politiki, leta 1897 in 1898 pa je bilo prepovedano nošenje raznih simbolov, npr. narodnih barv, nekaterih rož (nagelj, lipov list), prepovedano je bilo tudi pozdravljanje s pozdravom »zdravo«. Tako je ostalo tudi po letu 1902.

Magda Prevc, Ljubljanska realka skozi čas. Samozaložba, Ljubljana, 2009.

Učenci so dobivali ukore tudi za obnašanje zunaj šole po koncu šolskega pouka. Pri ukoru je bilo do potankosti zapisano celotno dogajanje, če je šlo za prekršek, kjer je morala ukrepati policija, je ukor vseboval tudi policijsko poročilo. /.../ Vsak prekršek je bil obravnavan na učiteljski konferenci, na kateri so se profesorji odločili, kakšno kazen bo dobil učenec, ki je storil prekršek. Kazni so bile različne. Ob najstrožji kazni se učenec ni smel več šolati v nobeni šoli v ljubljanski regiji. Kaznovani so bili, če so npr. neopravičeno izostajali od pouka, hodili v kavarne, se po pouku nevzorno obnašali na poti domov ali popoldne v prostem času, če so jih profesorji opazili, da so se udeleževali plesov in podobnih prireditev, ki po mnenju učiteljev niso bili primerni za njihove učence.

Gradivo o realki v Zgodovinskem arhivu Ljubljana

Šola nas ni le učila, temveč je tudi določala, kako naj se vedemo v šoli in česa ne smemo početi v šoli in izven nje. V dijaški knjižici so bila priobčena »pravila o vedenju učencev srednjih in srednjih strokovnih šol«. To niso bila le navodila za vzorno obnašanje, temveč so bila predvsem zbirka vseмогоčih prepovedi. Tudi mi, dijaki zadnjega, osmega razreda, nismo smeli iti zvečer na cesto: pozimi je prepoved veljala od 19. ure, poleti pa od 20. ure. Prepovedano je bilo obiskovati gostilne, kavarne, zabavne lokale. /.../

Te prepovedi so bile tudi povod za naše »junaške« nastope. Medtem ko so šli nekateri naši sošolci spat s šolsko knjigo pod blazino, smo se mi, junaki, sprehajali ob prepovedanih urah po ljubljanskih ulicah ali pa celo prestopili prag gostilne, kjer so v nočnih urah nastopale »pjevačice«.

Spomini fotografa in fotoreporterja Mirana Pavlina

KROŽKI IN DRUŠTVA NA REALKI

Maturanti realke l. 1925, med njimi sredi 1. vrste prof. Leopold André

Leta 1888 so dijaki realke ob pomoči profesorja Schrautzerja ustanovili dijaški krožek Sloga. Program dela krožka je bil usmerjen v naravoslovje in družbena vprašanja, kasneje pa so omenjeni program nadomestili s temami iz književnosti. Člani krožka so imeli svojo knjižnico in v rokopisu so izdajali **list Sloga**, ki se je pozneje preimenoval v Zabavnik. V šolskem letu 1892/93 se je v tem listu prvič oglasil Ivan Cankar, ki je bil tedaj petošolec. Po letu 1893 je Sloga prenehala izhajati, ker jo je zapustila skupina dijakov, ki jo je zasnovala.

Magda Prevc, Ljubljanska realka skozi čas. Samozaložba, Ljubljana, 2009.

Na I. državni realni gimnaziji smo imeli od šolske oblasti dovoljeno društvo, v katerem so se zbirali dijaki z zanimanjem za prirodoslovne vede in tehniko. To je bil prirodoslovni krožek. Vsako soboto ob 16.30 so bili v amfiteatralni kemijski predavalnici naše šole referati dijakov o najrazličnejših temah. Predavanja so bila dobro obiskana, debate pa običajno kar živahne. Tudi jaz sem imel več predavanj.

Spomini fotografa in fotoreporterja Mirana Pavlina

V sklopu pouka petja sta delovala deški in mladinski pevski zbor, ki je v šolskem letu 1930/31 štel okoli 160 pevcev; vsako leto sta naštudirala program in nastopala na šolskih prireditvah. Ob zboru sta na šoli delovala še orkester harmonikarjev in violinistov. Nastopala sta samostojno ali pa sta spremljala zbor.

Na šoli so bili na razpolago klavir, dva harmonija, čelo in kontrabas.

Magda Prevc, Ljubljanska realka skozi čas. Samozaložba, Ljubljana, 2009.

Na realki sta delovala tudi sokolsko društvo in skavtska četa. V sokolska društva na šoli in v drugih okoljih je bilo včlenjenih povprečno 400 dijakov. Šolska skavtska četa, imenovana Zmajev steg, pa je bila ustanovljena leta 1930 in je imela sprva le 17 članov, a je njihovo število z leti naraščalo. /.../ Leta 1936 je imela smučarsko sekcijo, ki je organizirala smučarski tečaj na Gorjušah, šahovska sekcija je pripravila šahovski turnir za prvenstvo na šoli, literarna in recitacijska sekcija, ki sta se pozneje osamosvojili, pa več prireditev. Pri tem je bil zelo dejaven dijak Dušan Pirjevec.

Oktobra 1936 je ministrstvo prosvete naročilo vsem srednjim šolam v državi, naj ustanovijo podmladke Aerokluba. Njihov namen je bil v seznanjanju dijakov s koristmi letalstva, v pospeševanju letalstva kot vrste športa, v obravnavanju letalskih tehnik, v širjenju domovinskega čuta pri mladini, zato so organizirali predavanja, obisk jadralnih šol in učenje jadranja, obisk letališč, izdelovanje letalskih modelov. Na realki je bil ustanovljen podmladek decembra 1936, ki je štel 145 članov, vodil pa ga je profesor fizike Leopold André.

Magda Prevc, Ljubljanska realka skozi čas. Samozaložba, Ljubljana, 2009.

Aeroklub je uredil velik prostor v kleti realke, ki ga je uporabljal kot delavnico, kjer so izdelovali papirnate modele in modele iz lesa. Pri tem sta bili potrebni vztrajnost in natančnost, kajti model je bilo treba usposobiti za letenje. Modelarstvo je poučeval profesor Štalec in iz članarine so kupovali potrebni material.

Takoj po prvi svetovni vojni in poslovenjenju realke se je na šoli oblikovala literarna družina KRES, ki je izdajala literarno revijo Kres, urednik pa je bil sedmošolec Branko Jeglič; od novembra 1919 do marca 1920 je izšlo šest števil. Kot ilustrator se je izkazal tretješolec Slavko Pengov.

Začeto literarno delo okrog Kresa je po odhodu te skupine in po Jegličevi smrti nadaljeval mlajši rod – na čelu s Srečkom Kosovelom in Alfonzom Gspanom. Jeseni 1921 sta sama napisala prvo in obenem zadnjo številko Mladega jutra, ki se je med dijaki realke širila v treh izvodih.

Od februarja do novembra 1922 so izdajali list **LEPA VIDA**, ki je postajal vse kvalitetnejši, in iz internega glasila literatov realke se je spremenil v književno revijo ljubljanskih srednješolcev, saj so sodelovali tudi literati iz drugih šol: France Onič, brata Anton in France Vodnik, Josip Vidmar.

Po odhodu omenjene generacije z realke je obstajal od leta 1923 do 1927 literarni krožek Ivan Cankar, ki je leta 1923 in 1924 izdajal mesečnik Novi kres z bogatimi ilustracijami Slavka Pengova. Uredniki tega glasila so se pogosto menjali in zadnja številka je izšla marca 1925.

Leta 1936 je bila ustanovljena Literarna družina Polet, mentor je bil profesor France Vodnik, glavni v odboru pa Anton Glavan, Konstantin Nahtigal in Dušan Pirjevec. Sestajali so se na 14 dni in brali svoja dela ter organizirali predavanja o slovenski in svetovni književnosti. 22. decembra 1938 so pripravili Cankarjevo proslavo za vso šolo, kjer so recitirali odlomke iz Cankarjevih del, Dušan Pirjevec pa je govoril o Cankarju in njegovem delu. Zadnje leto delovanja literarne družine je bilo v šolskem letu 1939/40.

Magda Prevc, Ljubljanska realka skozi čas. Samozaložba, Ljubljana, 2009.

Tabor gozdovnikov, med njimi realčan Janko Pleterski, 1934

ŠOLSKI KOLEDAR

Avstrijski šolski sistem je po letu 1848 doživel spremembe, in sicer je imelo šolsko leto štiri semestre, po dva v vsakem polletju.

Pouk se ni pričel 1. septembra, ampak po navadi med 10. in 20. septembrom in se zaključil 10. junija. Temu so sledile ocenjevalne konference, tečajni izpiti ipd. Takratno šolsko leto je bilo daljše kot današnje, ker so dijaki morali obiskovati šolo tudi ob sobotah. Imeli so samo božične in velikonočne počitnice.

Med obema vojnama so dijaki proslavljali Vidov dan, šolski praznik sv. Save, rojstni dan kralja Karadjordjevića, obletnico smrti kralja, kraljevo poroko, praznik zedinjenja, dan Josipa J. Strossmayerja, obletnico Prešernovega rojstva, organizirali so prireditev v čast Ivana Cankarja ...

Med šolskim letom 1921/22 je bilo več proslav: 9. oktobra proslava spomina blagopokojnega kralja Petra I. Osvoboditelja, 1. decembra državni in narodni praznik, 17. decembra proslava rojstnega dne kralja Aleksandra I., 16. januarja proslava 300-letnice Molièrovega rojstva, od 7. do 13. junija ni bilo pouka zaradi poroke kralja Aleksandra I. in 28. junija je bila proslava Vidovega dne.

Magda Prevc, Ljubljanska realka skozi čas. Samozaložba, Ljubljana, 2009.

Goldenstein, F. Prešeren

A. Foerster, učitelj glasbe, zborovodja, skladatelj

Dnevne vesti.

V Ljubljani, 4. decembra.

— Prešernova slavnost na realki.

Tudi na c. kr. višji realki ljubljanski je bil dne 3. decembra 1900. pouka prost dan. Gospod ravnatelj dr. Junovicz je odredil, naj v nižjih razredih učitelji slovenskega jezika v prvi prihodnji slovenski uri primerno razlože svojim učencem, kdo in kaj je bil Prešeren, za višje tri razrede pa se je včeraj napravila primerna skupna slavnost. Ob 9. uri dopoludne so se zbrali višjerealc v največji šolski sobi. Šolska tabla je bila okrašena z Goldensteinovo sliko Prešernovega portreta, ki jo je ovijal velik lovorov venec. Tudi spored slavnosti s Prešernovo podobo in primernimi okraski je umetno zrisal neki sedmošolec. Ko stopijo v sobo gg. ravnatelj in profesorji, zapojo učenci Jenkovo „Strunam“ pod vodstvom g. Försterja. Nato je g. prof. Levec v daljšem govoru opisal Prešerna kot izredno pridnega dijaka, ki se je že v srednjih šolah temeljito naučil slovenskega, nemškega latinskega, grškega, italijanskega in francoskega jezika ter si s tem znanjem čedpri pogled v literature stredobnih in novejših narodov. Govornik je nadalje v kratkem pregledu opisal razmere slovenskega pesništva pred Prešernom ter naposled razložil Prešernove zasluge za naš jezik in našo književnost. Po govoru je pevski zbor zapel Sattnerjevo pesem: Zjasni zvezde mu temne“. Končno so dijaki deklamirali Aškrchev prolog o Prešernu, dalje Prešernove pesmi „Slovo od mladosti“, „Nova pisarija“, „Turjaški Rozamunda“, „Krst pri Savici“ (uvod), „Povodnji mož“ in Stritarjevo „Na Prešernovem domu“. — Vsa slavnost je imela prav presrčen in izpodbuđen značaj. Po slavnosti so dijaki z dovoljenjem g. ravnatelja ovenčali nagrobni spomenik Prešernovega rojaka in najdražjega prijatelja M. Čopa pri Sv. Krištofa z lovorjevim vencem.

Prešernova slovesnost na realki, Slovenski narod, 1900

DRAMSKI VEČER Ponedeljek, 22. decembra 1952 ob 20. uri v gimnazijski glasbeni hiši, Vegljeva 4 SOŠARJE Namizni razgovor Komedija v enem dejanju, podnovil J. V. Sevca: Ota Kotar Režija: prof. B. Uršič Učenci: Georgina, prva solistka Boris Šket Sofija, druga solistka Boris Delar Ljuba, tretja solistka Boris Zver Debeljak, četrta solistka Igor Jakuš Spartak, peti solistka Vojko Črnčič ali namizni razgovor Jolka Zeme Vilhelmina, šestna solistka Maja Vrešter Nijana, sedma solistka Maja Vrešter Spartak, osma solistka Maja Vrešter Dejavnost se godi v Parizu na cesti SOŠARJE Komedija v enem dejanju, podnovil J. V. Režija: prof. B. Uršič Učenci: Georgina, prva solistka Boris Šket Sofija, druga solistka Boris Delar Ljuba, tretja solistka Boris Zver Debeljak, četrta solistka Igor Jakuš Spartak, peti solistka Vojko Črnčič ali namizni razgovor Jolka Zeme Vilhelmina, šestna solistka Maja Vrešter Nijana, sedma solistka Maja Vrešter Spartak, osma solistka Maja Vrešter Dejavnost se godi v Parizu na cesti	SLAVNOSTNA SEJA PRIDOBOSLOVNEGA KROŽKA Turek, dne 23. decembra 1952 ob 17. uri v gimnazijski glasbeni hiši, Vegljeva 4 Prof. Miroslav Jakič Doklad o delu krožka na zvezi Prof. Miroslav Jakič Režija: prof. Miroslav Jakič Učenci: Georgina, prva solistka Boris Šket Sofija, druga solistka Boris Delar Ljuba, tretja solistka Boris Zver Debeljak, četrta solistka Igor Jakuš Spartak, peti solistka Vojko Črnčič ali namizni razgovor Jolka Zeme Vilhelmina, šestna solistka Maja Vrešter Nijana, sedma solistka Maja Vrešter Spartak, osma solistka Maja Vrešter Dejavnost se godi v Parizu na cesti SOŠARJE Komedija v enem dejanju, podnovil J. V. Režija: prof. B. Uršič Učenci: Georgina, prva solistka Boris Šket Sofija, druga solistka Boris Delar Ljuba, tretja solistka Boris Zver Debeljak, četrta solistka Igor Jakuš Spartak, peti solistka Vojko Črnčič ali namizni razgovor Jolka Zeme Vilhelmina, šestna solistka Maja Vrešter Nijana, sedma solistka Maja Vrešter Spartak, osma solistka Maja Vrešter Dejavnost se godi v Parizu na cesti	1852 — 1952 Proslava 100-LETNICA L. GIMNAZIJE (REALKE) V LJUBLJANI, VEGLOVA ULICA 4 v dneh 19., 20., 21., 22. in 23. decembra 1952 ☆	SLAVNOSTNI KONCERT Peček, dne 19. XII. 1952 ob 20. uri 13 min. v veliki solniški hiši, Vegljeva 4 Učenci: Georgina, prva solistka Boris Šket Sofija, druga solistka Boris Delar Ljuba, tretja solistka Boris Zver Debeljak, četrta solistka Igor Jakuš Spartak, peti solistka Vojko Črnčič ali namizni razgovor Jolka Zeme Vilhelmina, šestna solistka Maja Vrešter Nijana, sedma solistka Maja Vrešter Spartak, osma solistka Maja Vrešter Dejavnost se godi v Parizu na cesti SOŠARJE Komedija v enem dejanju, podnovil J. V. Režija: prof. B. Uršič Učenci: Georgina, prva solistka Boris Šket Sofija, druga solistka Boris Delar Ljuba, tretja solistka Boris Zver Debeljak, četrta solistka Igor Jakuš Spartak, peti solistka Vojko Črnčič ali namizni razgovor Jolka Zeme Vilhelmina, šestna solistka Maja Vrešter Nijana, sedma solistka Maja Vrešter Spartak, osma solistka Maja Vrešter Dejavnost se godi v Parizu na cesti	JUBILEJNI DRUŽABNI VEČER 100-LETNICA L. GIMNAZIJE (REALKE) V LJUBLJANI, VEGLOVA ULICA 4 v dneh 19., 20., 21., 22. in 23. decembra 1952 ☆	ODKRITJE SPOMENIKA BIJANCI — ŽIVAK KRSTIČIČ Nedelja, dne 21. decembra 1952 ob 11. uri dopoludne v ulici L. gimnazije, Vegljeva 4 Učenci: Georgina, prva solistka Boris Šket Sofija, druga solistka Boris Delar Ljuba, tretja solistka Boris Zver Debeljak, četrta solistka Igor Jakuš Spartak, peti solistka Vojko Črnčič ali namizni razgovor Jolka Zeme Vilhelmina, šestna solistka Maja Vrešter Nijana, sedma solistka Maja Vrešter Spartak, osma solistka Maja Vrešter Dejavnost se godi v Parizu na cesti SOŠARJE Komedija v enem dejanju, podnovil J. V. Režija: prof. B. Uršič Učenci: Georgina, prva solistka Boris Šket Sofija, druga solistka Boris Delar Ljuba, tretja solistka Boris Zver Debeljak, četrta solistka Igor Jakuš Spartak, peti solistka Vojko Črnčič ali namizni razgovor Jolka Zeme Vilhelmina, šestna solistka Maja Vrešter Nijana, sedma solistka Maja Vrešter Spartak, osma solistka Maja Vrešter Dejavnost se godi v Parizu na cesti
---	---	---	--	---	--

Proslava ob 100-letnici realke (zgibanka)

VERA IN ŠOLA

Cerkev sv. Jakoba v Ljubljani (razglednica)

Ako še nisi šel Vašega popa nadzorovat, svetujem ti, da nikar ne hodi! Krajni in c. kr. okrajni šolski nadzorniki nimajo nobene pravice hodit k uram, kadar se uči krščanski nauk. Pač pa mu lahko rečeš, naj gre iz šole, kadar mine njegova ura, ker katehet nima nobene pravice motiti šolski red in poučevanje.

Levec v pismu Janku Kersniku, 1888

Mislim, da je bil na realki tudi profesor Ivo Šorli [na začetku druge svetovne vojne]. Tudi on je bil duhovnik in nas je učil prirodopis. Imel je tudi verouk, saj je hodil v talarju, a bil je prava duša. Imeli smo namreč tudi drugačne katehete. V spominu mi je ostal kot krasen človek, to je znana primorska družina Šorlijev, sestra je bila pesnica itn. O imenih bi lahko še veliko govoril, ker smo imeli resnično dobre profesorje. Realka je bila znana po dobrih profesorjih.

Miha Wohinz na Večeru na Vegovi. V: Vegovci vegovcem. Zbornik ob 50-letnici Elektrotehniško-računalniške strokovne šole in gimnazije Ljubljana. Ljubljana, 2010.

Ja, imeli smo [med drugo svetovno vojno] šolske maše, vsako nedeljo ob osmih pri Šentjakobu z listkom. In z listkom tudi za spoved. Okoli velike noči so bile duhovne vaje. Ni bilo šole, samo v cerkev smo hodili, in takrat smo imeli tudi listke za spoved. Z njimi se je razvila nekakšna trgovina. Za dve liri si prodal listek, pa je šel kdo drug dvakrat k spovedi. Tiste duhovne vaje so nam prišle čisto prav, saj en teden ni bilo šole. Počitnic namreč ni bilo toliko, kot jih je zdaj.

Miha Wohinz na Večeru na Vegovi. V: Vegovci vegovcem. Zbornik ob 50-letnici Elektrotehniško-računalniške strokovne šole in gimnazije Ljubljana. Ljubljana, 2010.

Ivo Šorli, duhovnik in profesor

V prostem času, izven šolskih ur, nam šolska oblast ni le prepovedovala raznih dejavnosti, temveč smo bili deležni tudi verskih obveznosti. Spomladi so bile na programu duhovne vaje, v jeseni po začetku šolskega leta smo morali k spovedi, ob nedeljah pa še k šolski maši v cerkvi sv. Jakoba. Teh obveznosti za dijake rimskokatoliške vere se nekateri niso hoteli udeležiti, čeprav se je dogodilo, da je bila naša prisotnost nenapovedano kontrolirana. Spovedi, ki je bila strogo obvezna, so nekateri zadostili tako, da jih je za plačilo nadomestil sošolec v spovednici.

Spomini fotografa in fotoreporterja Mirana Pavlina

TELOVADBA, ŠPORT, IZLETI IN ZDRAVJE NA REALKI

Prva šolska telovadnica v Sloveniji je bila sezidana 1874 v okviru ljubljanske realke.

Gradnja telovadnic ob novih srednjih šolah ob koncu 19. stoletja kaže na težnjo šolskih oblasti, da bi mladini zagotovile športno dejavnost v šolah in bi jih s tem odvrnile od nacionalno in politično usmerjenih telovadnih društev.

Slovenska kronika XIX. stoletja, 1861–1883. Nova revija, Ljubljana, 2003.

Zanimivo je, da skoraj vsi brez izjeme, dijaki in dijakinje, vozijo kolo in da zna ogromna večina plavati; smučanje in drsanje se goji že manj. Med ostalimi športi bi bilo treba omeniti še lahko atletiko in veslanje, dočim se drugi goje le bolj poredkoma. Nepričakovano malo je na primer nogometašev. Dognali smo pa razmeroma dosti jadralcev. Organiziranih telovadcev je manj, kakor bi pričakovali, zlasti med dekleti.

Popolnoma zgrešeno se zdi, da se je v vseh srednjih šolah iz najvišjih razredov črtala telovadba kot učni predmet, v nekaterih, na primer na klasični gimnaziji in srednji tehnični šoli, pa se telesna vzgoja očitno zanemarja. /.../

Izvestje I. državne realne gimnazije v Ljubljani za šolsko leto 1939/40. Ljubljana, 1940.

Leta 1916 je bila šolska telovadnica za realko dana v uporabo vojski, zato je bila telovadba kot učni predmet ukinjena. /.../

Telovadnica realke je bila, tako kot v preteklih desetletjih, tudi sedaj zelo iskana. Poročilo iz leta 1928, ki ga je podpisal telovadni učitelj Josip Kozak, navaja, da je telovadnica zasedena od jutra do večera in vse dni v tednu. Vsak delavnik je bila v njej šolska telovadba do osemnajste ure, od te ure do poznega večera in ob nedeljah pa so bila v njej razna športna društva.

Magda Prevc, Ljubljanska realka skozi čas. Samozaložba, Ljubljana, 2009.

Zdravje na realki

Danes smo vse ljubljanske šole na nedoločen čas zaprli, ker je obolela tretjina učiteljskega osebja in četrtna vsega dijaštva, v posameznih razredih pa jih je manjkalo včeraj 60–80 %.

Levec v pismu Josipu Staretu, 1890

V devetdesetih letih so imeli na šoli že tudi predavanja o zdravstveni preventivi, tako o pomenu športa in gibanja na svežem zraku, o varovanju ob epidemijah, o nevarnostih električnega toka. Pripravili so tudi poučne plakate, ki so jih namestili v učilnice in v telovadnico.

Po letu 1918 so maja organizirali protialkoholni dan, predaval pa je povabljeni zdravnik. Takrat sta bili še dve zdravstveni predavanji, in sicer o boju proti tuberkulozi in za dijake osmega razreda predavanje o spolnosti.

V šolskem poročilu iz leta 1936/37 lahko preberemo, da so bili zdravniško pregledani dijaki vseh razredov zavoda, in sicer 1092 dijakov in 10 dijakinj. Pregledali so jih šolski zdravniki v prostorih Socialnomedicinskega oddelka.

Magda Prevc, Ljubljanska realka skozi čas. Samozaložba, Ljubljana, 2009.

Šolska telovadnica na dvorišču, 1902

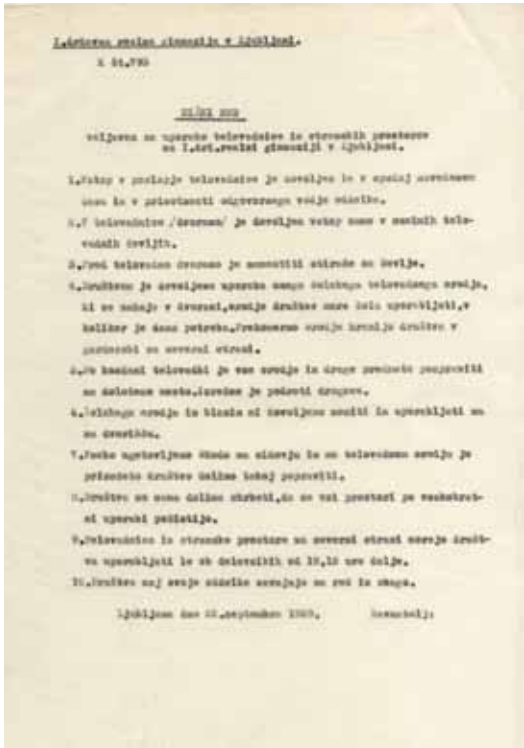
Med obema vojnama so se morali učenci realke udeležiti javnega telovadnega nastopa na štadionu v Šiški. Na tej prireditvi so dijaki srednjih šol tekmovali med seboj.

Slovenska kronika XIX. stoletja, 1861–1883. Nova revija, Ljubljana, 2003.

V tem času so se na šoli začeli tudi tako imenovani majski izleti, ki so združevali rekreacijo in izobraževanje: zgodovinsko, umetnostno in tehniško. Dijaki so med drugim obiskovali tudi nekatera industrijska podjetja, tako papirnici v Vevčah in v Medvodah, rudnik in steklarno v Hrastniku, predilnico v Litiji in drugo. /.../

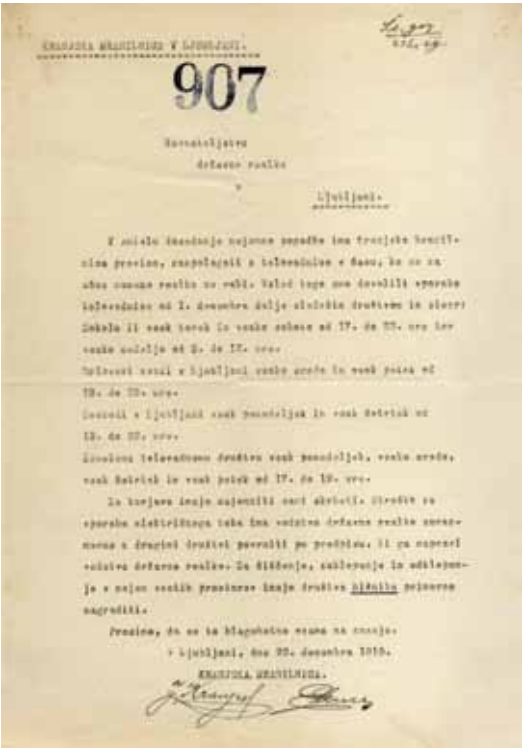
Telovadnico so poleg dijakov realke uporabljali še učenci nemške osnovne šole, v večernih urah pa tudi nemško telovadno društvo in do izgradnje Narodnega doma slovensko društvo Sokol.

Magda Prevc, Ljubljanska realka skozi čas. Samozaložba, Ljubljana, 2009.

Hišni red v realčni telovadnici, 1939

Telovadba je leta 1880 postala obvezen predmet, toda do leta 1890 so ga izvajali s pomožnim učiteljem in šele leta 1891 je Franc Brunet postal prvi redni učitelj telovadbe na realki. Telovadba je imela v urniku po dve tedenski uri in tako je ostalo do vojne in med njo. Ravnatelj Junowicz je dosegel, da so iz realčnega sklada namenili denar za športne pripomočke in orodja, odprl je šolsko dvorišče tako za sprehajanje dijakov med odmori kot za mladinske igre, ki so na šolskem dvorišču potekale vsako sredo in soboto. Na njih so se razredi pomerili med seboj v raznih športnih igrah. Predvsem med dijaki višjih letnikov so se hitro razvijali nogomet in odbojka, pa tudi kolesarjenje. Dijaki so se učili plavanja v državni plavalni šoli, poleti so imeli prost vstop v kopališče na Gradaščici in na

Dopis Kranjske hranilnice ravateljstvu o oddaji telovadnice društvom, 1919

Ljubljanici, pozimi pa so se lahko urili v drsanju. /.../

Prišel sem v realko. S poukom so začeli v prostrani dvorani za telovadbo, začeli na ta način, da so nam razložili šolski red. V nemškem jeziku. Stali smo tam v dolgi vrsti, nebolgljenci iz vseh krajev lepe kranjske dežel, stali smo tam, gledali resnobni obraz ravnatelja ter nismo razumeli ničesar. Dušila me je dvorana, kolikor je bila prostrana in visoka, begali so me svečanostni obrazi, ki so se mi zdeli sovražni, na prsa me je tiščal vzduh, težak in tuj. Le toliko sem slišal in bral iz besed, z obrazov, iz samega vzduha, da je na svetu veliko stvari zabranjenih ter da so kazni mnogoštevilne in hude.

Ivan Cankar, črtica Realka

STARŠI IN REALKA

V ravnateljem poročilu iz leta 1921/22 lahko preberemo, kaj je dijake oviralo pri doseganju dobrega učnega uspeha. Ravnatelj Mazi navede naslednja dejstva:

1. Brezbrižnost staršev za šolske zadeve, ki se je, odkar je odpadla šolnina, še povečala.
2. Neugodne stanovanjske razmere, ki večino dijakov izdatno ovirajo pri domači pripravi na šolo.
3. Nezdravo javno življenje (delomrznost, pohlep po uživanju, brezplodno zabavljanje itd.), ki pogubno vpliva na šolsko mladino.
4. Nedostajanje učnih knjig za jezikovni, zgodovinski, prirodopisni in kemijski nauk.
5. Prevelika obremenitev učencev v jezikovnem pouku (že v prvem razredu trije novi jeziki).

Pod naslovom Šola in dom pa pravi naslednje: »Po vsaki konferenčni dobi so bili starši oziroma njihovi namestniki pismeno obveščeni o eventuelnem neuspehu učencev. Razredniki in ravnatelj so staršem vedno rade volje dajali nasvete in pojasnila o napredku in vedenju učencev. Tudi je bila v šolski avli razobešena razpredelnica govorilnih ur, ki je omogočala staršem ob določenem času razgovor s posameznimi učitelji. Žal, da se rodilji niso ali pa le redko zglašali.«

Josip Mazi, ravnatelj realke 1919–1929, učitelj matematike, pisec učbenikov

UČBENIKI

Pošiljam Vam Šumanovo slovnico. V Ljubljani ne ugaja nobenemu učitelju. Ta knjiga ni za šolo. Ali ako se uvede, rabiti jo bo znal samo pameten, izkušen učitelj, večina bode pa učence mučila ž njo ter jim jemala veselje do slovenščine. Sploh bi se mogla knjiga rabiti samo na gimnaziji, a nikakor ne na realki in po naših učiteljiščih. Vidi se, da Šuman nima praktičnih izkušenj. /.../

Tisk ni prav nič pregleden. Jaz se komaj orientiram v knjigi, kako se bodo dijaki? /.../
Citati erotične vsebine niso za šolo etc etc.

Levec v pismu Karlu Štreklju, 1884

Jaz sem tako vprežen, da se ne morem geniti. Že celo večnost noben kandidat ni prebil preskušnje iz slovenskega jezika. Pri nas je 30 ur slovenščine na teden, pa sem samo jaz zanj, da moram poleg dveh nadzorstev (za Ljubljano ljudske šole, obrtne nadaljevalne šole pa po vsi Kranjski!) na teden učiti 20 slovenskih ur. Dopust, ki mi ga je dalo ministrstvo pred 5 leti, mi je lani zaradi pomanjkanja učiteljev spet vzelo. Na dan po 9 ur tičim v šoli ali v svojem kabinetu. Rodbina moja se pa tudi je več kot preveč namnožila. Zdaj že več mesecev sestavljam Slovenski pravopis za šolske namene, ki mi ga je naročilo naučno ministrstvo. Grozno delo! Zdi se mi, kakor bi grizel pazder [oleseneli del lanenega stbla]!

Levec v pismu Antonu Aškercu, 1897

Sicer sem ves prosti čas prebil v svojem kabinetu pri tistem svojem vražjem Slovenskem pravopisu, ki ga kujem že dve leti. Že štirikrat sem ekscerpiral Pleteršnikov slovar, a zdaj, ko pišem koncept na čisto, sem tako nezadovoljen z delom in njegovimi rezultati, da bi vse skupaj najrajši sežgal. /.../ Ministrstvo sem prosil, da naj mi da zaradi nadzorstva vsaj polovico dopusta, a Šumana od 15. junija do 15. septembra ni bilo v pisarni in tako je šla moja prošnja šele pred 3 tedni na Dunaj. Čim dalje sem v šolstvu, tem bolj sovražim ta stan, ker vidim, da smo naši učni upravi samo sužnji in težaki.

Levec v pismu Josipu Staretu, 1897

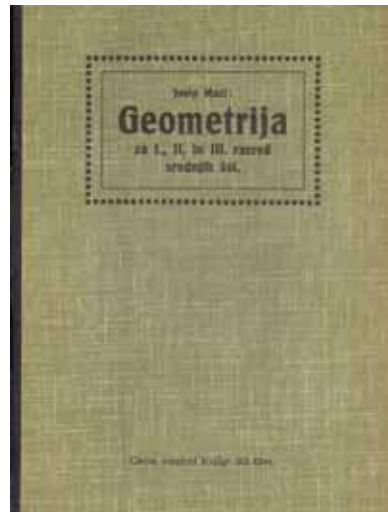
Popotnik, glasilo Zaveze slovenskih učiteljskih društev, je spomladi 1899 poročal, da je na Dunaju izšel Slovenski pravopis: »To je naslov že parkrat omenjeni in težko pričakovani knjigi, katere je učiteljem in zlasti učiteljem-pisateljem treba, ko ribi vode.« Avtor pravopisa je bil Fran Levec, ki je že 1889 v Ljubljanskem zvonu ugotavljal: »Najprimerneje, ko bi se visoki c.-kr. deželni šolski svet kranjski z ozirom na nedoslednost in zmešnjavo, ki se šopiri glede pravopisa, slovniških oblik in besednega reda po vseh učnih knjigah za ljudske in srednje šole in uvažuje veliko nepravilno, katero mora ta zmešnjava povzročati pri pouku, sklical na posvet nekoliko učiteljev slovenskega jezika, dal po njih določiti se preporne stvari v naši pisavi, potem pa poskrbeti za to, da se spiše šolska slovnica slovenska po gotovih dognanih načelih in da se ne uvede niti v ljudske niti v srednje šole nobena učna knjiga, ki se ne drži te slovnice.«

Levčev pravopis ni bil dobro sprejet in šolska oblast ga zaradi močnega nasprotovanja ni nikoli uradno odobrila. A kljub temu je Slovenski pravopis pomemben mejnik v normiranju slovenskega jezika.

Slovenska kronika XIX. stoletja. 1884–1899. Nova revija, Ljubljana, 2003.

Fran Levec, Slovenski pravopis, 1899

Josip Mazi, Geometrija

ŠOLNINA, PRISPEVKI, ŠTIPENDIJE

Na začetku je znašala šolnina za nižjo realko 8 goldinarjev. Leta 1886 pa so morali vsi učenci realke plačevati enak znesek (40 goldinarjev letno). Polovica šolnine je pripadala državnemu študijskemu fondu, druga polovica pa je šla v realčni sklad.

Josip Mazi, Zgodovina državne realke v Ljubljani.

Da je bila šolnina relativno visoka, nam pove podatek, da je bila letna plača zdravnika 800 goldinarjev. Povratna vozovnica Ljubljana–Divača pa je istega leta stala 7 goldinarjev in 10 krajcarjev.

Stane Berzelak, Zgodovina 2 za tehniške in druge strokovne šole. Modrijan, 1999.

Na realki je bilo v Cankarjevih časih eno leto manj šolanja kot na gimnaziji, s tem pa tudi manj stroškov. To je bil eden od razlogov, da se je marsikdo raje vpisal na realko kot na gimnazijo.

Avstrijski goldinar, 1882

Ogrski goldinar, 1882

Avstrijskih 100 kron, 1910

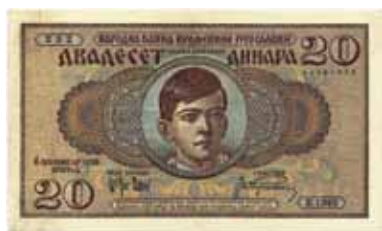
Ogrskih 100 kron, 1910

Kraljevina Jugoslavija, 50 dinarjev, 1931

Kraljevina Jugoslavija, 50 dinarjev, 1931

Kraljevina Jugoslavija, 20 dinarjev, 1936

Kraljevina Jugoslavija, 20 dinarjev, 1936

Za oprostitev šolnine so lahko zaprosili revni dijaki, ki so bili v šoli uspešni (ocenjeni z zgornjima dvema ocenama), od leta 1878 pa so morali imeti tudi vedenje ocenjeno z vzorno ali dobro. Od leta 1870 je bila možna tudi polovična oprostitev šolnine. /.../

Poleg šolnine so dijaki od leta 1856/57 plačevali 20 krajcarjev prispevka za šolsko knjižnico, za kemikalije in po letu 1880 tudi za športne rekvizite.

Šolnine dijaki od leta 1921/22 niso več plačevali, vendar je bila ponovno uvedena v letu 1936/37. /.../ Višina ponovno uvedene šolnine je bila določena glede na višino davka, ki so ga plačevali starši. /.../ Šolnina je znašala od 100 do 1500 din in se je plačala ob vpisu v gotovini. Če se je iz iste družine šolalo v državnih šolah več otrok, je bilo treba za prvega otroka plačati polno šolnino, za ostale pa polovično.

Magda Prevc, Ljubljanska realka skozi čas. Samozaložba, Ljubljana, 2009.

Dijaki realke so lahko prejeli štipendijo Franca Jožefa, podporo ustanoviteljice Kranjske hranilnice, na razpolago je bil tudi realčni sklad; štipendirali so jih lahko razni gospodarstveniki in ustanove.

Vegovci vegovcem. Zbornik ob 50-letnici Elektrotehniško-računalniške strokovne šole in gimnazije Ljubljana. Ljubljana, 2010.

Avstrijski goldinar, 1881

Avstrijski krajcar, 1891

Avstrijska krona, 1908

Kraljevina SHS, 25 par, 1920

Kraljevina Jugoslavija, 1 dukat, 1931

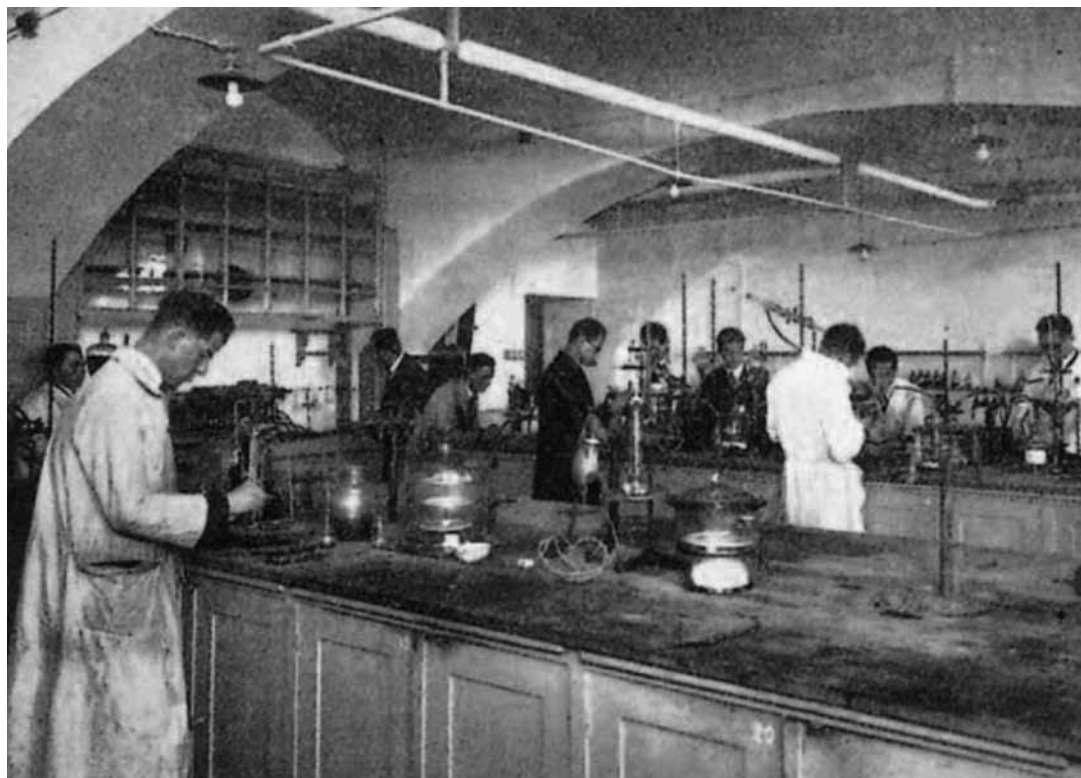
Kraljevina Jugoslavija, 20 dinarjev, 1931

Prikazane predmete hrani Numizmatični kabinet Narodnega muzeja Slovenije; avtor fotografij: Matija Pavlovec.

ZBIRKE, KNJIŽNICE, OPREMA NA REALKI

Kemijski laboratorij na ljubljanski realki ni bil namenjen le pouku, ampak je služil tudi medicinskim in sodnim preiskavam, v njem so analizirali rudnine (npr. z idrijskega področja), nadzorovali so tudi vodo ljubljanskega vodovoda. Bil je torej referenčni laboratorij za Kranjsko in Dalmacijo.

Magda Prevc na Večeru na Vegovi. V: Vegovci vegovcem. Zbornik ob 50-letnici Elektrotehniško-računalniške strokovne šole in gimnazije Ljubljana. Ljubljana, 2010.

Kemijski laboratorij v kleti Realke

V prvih dveh desetletjih so pomembna tudi tri velika darila, to je /.../ darilo učitelja Franca Huberja, ki je ob upokojitvi leta 1855 podaril šoli svojo knjižnico – 295 knjig.

Leta 1861 je ljubljanski preparator Nikolaj Hofmann podaril šoli zbirko prepariranih živali, med njimi 42 nagačenih ptic, leta 1877 pa je Ferdinand Schmidt podaril šoli svojo zbirko 600 vodnih in kopenskih mehkužcev ter ogromno entomološko zbirko – 160 škatel s 16 000 vrstami žuželk, med njimi eno škatlo jamskih členonožcev. /.../ Po prvi svetovni vojni je to zbirko prevzel Prirodoslovni muzej.

Obstajala je tudi zbirka 280 različnih mineralov, modeli kristalov, izdelani iz lipovega lesa, botanična zbirka, obsežen herbarij cvetnic (1313 vrst) iz zapuščine Valentina Plemlja, v katerem je bilo veliko redkih rastlin iz alpskega sveta. /.../ Kupovali so veliko knjig z naravoslovno tematiko, naročeni so bili na prirodoslovne revije, kupovali številne stenske slike, pa tudi najdražja učila, tako npr. nagačenega orangutana in noja. /.../ Tako se je zbirka neprestano večala in je bila med prvo svetovno vojno poleg zbirke v Deželnem muzeju največja na Slovenskem.

Prvi mikroskop je šola kupila 1876.

V šolskem letu 1873/74 je bila knjižnica razdeljena na profesorsko in dijaško, vendar je za obe skrbel profesor Zupan, pomagal pa mu je dijak Ludvik Berger. Tako urejena knjižnica je dočkala selitev v novo šolsko stavbo in dobila velik prostor v prvem nadstropju. Knjižnica ni imela knjižničarja, ampak varuha, ki je ob svojem učiteljskem delu verjetno opravljal tudi nekaj knjižničarskih del, ob sebi pa je imel enega ali več pomočnikov (dijakov). Sprva sta bili obe knjižnici – učiteljska in dijaška – v istem prostoru, leta 1890 pa so ju ločili. Dijaška knjižnica je ostala v prvotnem prostoru, učiteljsko pa so prenesli v manjši prostor v drugem nadstropju. Po popotresni obnovi /.../ sta obe knjižnici dobili nova prostora. Učiteljsko knjižnico so namestili v prostoru ob zbornici, dijaško pa v drugem nadstropju. V tem času je štela učiteljska knjižnica 3052 knjig in 756 zvezkov, dijaška pa 2675 knjig in 490 zvezkov. Poleg tega je bila v zbornici priročna knjižnica z učbeniki in drugo učno literaturo, v kabinetih pa posebne strokovne knjige. /.../

Fran Levec je na realki zasnoval numizmatično zbirko, a po prvi svetovni vojni v šolskih poročilih ni več nobenega zapisa o tem.

V fizikalnici so leta 1935/36 zamenjali enosmerni električni tok z izmeničnim.

Magda Prevc, Ljubljanska realka skozi čas. Samozaložba, Ljubljana, 2009.

Ves čas smo bili [med drugo svetovno vojno] v enem razredu /.../ Razrednik je bil od prvega do osmega razreda isti, pa razred tudi. Nismo imeli učilnice za fiziko pa kemijo ... Fizikalna predavalnica je bila, tam smo bili morda enkrat na teden, drugače pa je ves pouk potekal v enem prostoru.

Miha Wohinz na Večeru na Vegovi. V: Vegovci vegovcem. Zbornik ob 50-letnici Elektrotehniško-računalniške strokovne šole in gimnazije Ljubljana. Ljubljana, 2010.

VEGOVA ULICA

PRED LJUBLJANSKO REALKO

Vegova ulica je nastala na mestu nekdanjega jarka za okopi srednjeveškega mestnega obzidja.

Poimenovana je bila 22. junija 1876 na sestanku ljubljanskega mestnega sveta kmalu po tem, ko je bila zgrajena stavba realke. Njeno ime je predlagal prvi ravnatelj realke v Ljubljani Peternel. Tudi po njem so kasneje poimenovali kratko ulico med Vegovo in Gosposko.

Vegova ulica, ki je bila ob nastanku, to je ob dograditvi nove realčne zgradbe, mirna in samotna, je z novim časom postajala vse prometnejša. To ugotavlja ravnatelj Mazi v dopisu 15. maja 1927, ki ga je naslovil na mestni magistrat. Poudarja, da je to ulica šol (univerza, realka, glasbena šola), zato je moteč že hrup, še posebno pa prah, ki nastaja pri tem prometu. Ravnatelj je zato prosil mestno oblast, naj bi ulico prekrili z asfaltom. Z magistrata so odgovorili, da začasno to ni mogoče, v prihodnje pa bo treba o tem razmišljati, vendar ne o asfaltu, ker je preveč gladek. V pošteb bi prišle kocke. Kot vemo, je bila Vegova ulica veliko pozneje vendarle asfaltirana.

Vegovo ulico je Plečnik začel urejati sočasno s preureditvijo fasade stavbe Glasbene matice leta 1932. To je njegova najbolj zaokrožena urbanistična celota. Izhaja iz zamisli o monumentalni mestni magistrali, ki naj bi se proti severu nadaljevala čez park Zvezda do Južnega trga, na jug pa mimo Ilirskega stebra do trnovske cerkve. Temelji na Fabianijevih smernicah o povezovanju vodilnih mestnih motivov.

Zaradi znižane ravni ulice je Plečnik namestil nove stopnice v staro zgradbo realke in nameraval nekoliko nižje napraviti nov vhod v poslopje.

Magda Prevc, *Ljubljanska realka skozi čas. Samozaložba, Ljubljana, 2009.*

Vegovci vegovcem. Zbornik ob 50-letnici Elektrotehniško-računalniške strokovne šole in gimnazije Ljubljana. Ljubljana, 2010.

Andrej Hrausky, Janez Koželj, Damjan Prelovšek, Jože Plečnik. Dunaj, Praga, Ljubljana. Cankarjeva založba, Ljubljana, 2007.

Jože Plečnik

Jurij Vega

Univerza z Vegovo ulico in Realko (razglednica)

Ljubljanska Realka (razglednica)

Kongresni trg z Univerzo in Realko (razglednica)

Ljubljana s stavbo Realke (razglednica)

Ulični list – poimenovanje Vegove, 22. 6. 1876

REALKA – TRDNJAVA NEMŠTVA?

Po uredbi ministra za šolstvo in kulturo 31. 5. 1871 so obiskovali pouk slovenskega jezika na ljubljanski realki le učenci, katerih starši ali skrbniki so to izrecno zahtevali.

Ob odprtju je časopis Slovenec zapisal: »Realka se je včeraj slovesno odprla. Bilo je tako, kakor da bi bila Ljubljana sredi Nemčije in prostori tega poslopja slovenskemu jeziku zmeraj zaprti.«

Časopis Slovenski narod je v uvodniku 18. oktobra 1874 izrazil nenaklonjenost nemški naravnosti šole in izpostavil dejstvo, da na realki dobijo službo skoraj samo nemški profesorji.

Učni jezik je bil nemški. Z novim splošnim učnim načrtom za realke, ki je bil potrjen leta 1879, v veljavo je stopil leta 1880, je postala slovenščina obvezen predmet za dijake slovenske narodnosti in pouk slovenščine kot obveznega predmeta je potekal v slovenskem učnem jeziku. Ta učni načrt je bil v rabi štirinajst let, ko je bila uveljavljena manjša sprememba, in sicer je postala slovenščina učni jezik pri verouku v prvih dveh letih za slovenske dijake.

Vprašanje pouka slovenščine in vprašanje slovenščine kot učnega jezika je bilo na ljubljanski realki izstopajoče vse do leta 1918.

Magda Prevc, Ljubljanska realka skozi čas. Samozaložba, Ljubljana, 2009.

Realka je veljala nekaj časa za strogo nemški zavod z izrazito nemško nacionalno usmerjenostjo. Šolanje v njej je bilo za slovenske dijake težavno, ker je bil skoraj ves pouk v nemščini. V 80. in 90. letih 19. stoletja so na njej poučevali v glavnem nemški profesorji, nekaj pa je bilo tudi zavednih slovenskih učiteljev (npr. Fran Levec). Velike nevarnosti za potujčevanje slovenskih dijakov torej ni bilo.

Če pogledamo v razvoj ljubljanske realke, opazimo, da so bili po Mihaelu Peterneleu do leta 1918 vsi ravnatelji Neslovinci, do konca 19. stoletja pa tudi večina učiteljev.

Na začetku je bilo na realki več slovenskih dijakov kot nemških. Kasneje je bilo število precej izenačeno, sredi osemdesetih let 19. stoletja pa se je povečalo število nemških dijakov in tako je ostalo do konca devetdesetih let. Po letu 1900 se je zopet povečalo število slovenskih dijakov. Nekaj je bilo tudi dijakov drugih narodnosti, Italijanov, Hrvatov in Čehov.

Realci so rekli tudi »trdnjava nemštva«. Toda kljub temu so bili mnogi realci narodno zavedni (npr. sokoli). Med dijaki je bila vsaj polovica Slovencev. Na začetku 20. stoletja je bila polovica profesorjev slovenske narodnosti, leta 1918 pa že več kot polovica.

Enciklopedija Slovenije 10. Mladinska knjiga, Ljubljana, 1996.
Bogo Zupančič, Usode ljubljanskih stavb in ljudi 1–24. KUD Polis, 2005.
Darinka Kladnik, Preobrazbe Ljubljane. ZIP Ljubljana, 2004.
Vegovci vegovcem. Zbornik ob 50-letnici Elektrotehniško-računalniške strokovne šole in gimnazije Ljubljana. Ljubljana, 2010.

Res je, da je bila nemščina učni jezik itn., ampak so se ji znali nekako upirati. Upirali so se nemškim zapisom svojih imen, vključevali so se v slovenska telovadna društva, postali so nekakšni uporniki, libertini, bi lahko rekli. /.../ Nasprotja med nemško vladajočo linijo in med vedno močnejšo slovensko zavestjo so postajala vedno močnejša, dokler ni prišlo do konfliktov pred prvo svetovno vojno.

74. številka.

Ljubljana, soboto 3. aprila.

VIII. leto, 1875.

SLOVENSKI NAROD.

Ima vsak dan, izvenredni ponedeljke in četrte po praznikih, ter vsakega peti prejemnik, za avstro-ogorske dežele za celo leto 16 gold., za pol leta 8 gold., za četrt leta 4 gold. — Za ljubljane brez pošiljanja na dom za celo leto 13 gold., za četrt leta 3 gold. 30 kr., za en mesec 1 gold. 10 kr. Za pošiljanje na dom se računa 10 krajc. za mesec, 30 kr. za četrt leta. — Za take dežele za celo leto 20 gold., za pol leta 10 gold. — Za gospode učitelje na ljudskih šolah pa za dijake vojnih zlatih oena in sicer: Za ljubljane za četrt leta 2 gold. 50 kr., za peti prejemnik za četrt leta 3 gold. — Za srazila se plačuje od študentske pete vrste 6 kr., če se oznanilo enkrat tiska, 5 kr. če se dvakrat in 4 kr. če se tri- ali večkrat tiska. — Dopolni naj se izvole frankirati. — Rokopisi se ne vračajo. — Uredništvo je v Ljubljani na celovški cesti v Tavčarjevi hiši "Hotel Evropa". — Uredništvo, na katero naj se blagovolijo pošiljati narodnine, reklamacije, administrativne reči, je v "Narodni tiskarni" v Tavčarjevi hiši.

Zatiranje slovenščine.

Šola je pri nas, po večji narodni kulturi hrapenosti Slovencev najvažnejše vprašanje, ker le večja narodna kultura nam more narodni obstanek zagotoviti. Za to naj nam nihče ne sameri, da se zopet in zopet k temu vprašanju vračamo, ter denes ponavljaje omenjamo o. kr. ljubljansko realko, katera, da si je v sredi meji slovenskim narodom, vendar s čudno drzovitostjo in samozavestjo naš deželni jezik zaničuje, postavlja ga v sadnji kot. To moramo tem bolj, ker se začne prihodnji teden deželni zbor in se torej nadajamo, da se bodo narodni poslanci stvari prijeli in protestirali proti prevzetnemu ravnanju vladajočega germanstva.

Omenjali smo že odgovora, katerega je o. kr. realni direktor g. Mrhal v uradni "Laib. Ztg." na naš članek dal. Ker omenjenega uradnega lista ogromna večina ne čita, naj posnemamo tu v originalu sredi g. Mrhalove ofcialne, torej avtentične obrazlobo, kako se našemu jeziku pri nas krivica godi. Glasi se:

„Der den Unterricht im Slovenischen an der hierortigen Realschule regelnde und auch gegenwärtig in Kraft stehende Erlaß des k. k. Ministeriums für Cultus und Unterricht vom 31. Mai 1871, Z. 2431, verordnet: „Das Slovenische bildet nur für jene Schüler einen obligaten Gegenstand, deren Eltern oder Vormünder es ausdrücklich verlangen“. Dieser Vorschrift gemäss wurden bisher die Eltern oder deren Stellvertreter beim Einschreiben gefragt, ob sie verlangen, dass ihre Söhne resp. Mündel das Slovenische als obligaten Gegenstand besuchen. Da aber namentlich Eltern die weiter entfernt von Laibach

wohnen, selten ihre Kinder, wenigstens von der zweiten Klasse aufwärts, zum Einschreiben vorführen, so wurde in den meisten Fällen die Erklärung der Schüler jener der Eltern gleichgehalten und jeder zum Besuche des Slovenischen zugelassen, der sich dazu meldete. Nicht selten (?) geschah es, dass Schüler ihre beim Einschreiben abgegebene negative Erklärung nach E.öffnung des Schuljahres zurücknahmen und um Zulassung zum slovenischen Unterrichte ansuchten; auch solchen wurde nie ein Hindernis in den Weg gelegt. Im Laufe des heurigen ersten Semesters kamen jedoch mehrere (?) Fälle vor, dass Eltern um Dispens vom Slovenischen für ihre diesen Gegenstand besuchenden Söhne bei der Direction ansuchten, und da ihrem Ansuchen mitten im Semester nichtentsprochen werden konnte, erklärten, dass ihre Söhne ohne väterliche Zustimmung am slovenischen Unterrichte theilnehmen. Zur Vermeidung solcher Vorfälle wird vom laufendem zweiten Semester angefangen die diesbezügliche mündliche oder schriftliche Erklärung der Eltern oder deren Stellvertreter von der Direction gefordert.“

Te besede, katere imajo namen zavarjati, glasno dovolj tožijo.

Risanje, italijanski jezik, nemški jezik — vse je obligatno, to je, vsak učenec se mora učiti teh predmetov, le naš deželni jezik nij obligaten; uči se ga le, kot sadnjenja sametovanega predmeta oni učenec, kateri „terja“, (kakor ministerstvo ukazuje) ali celo le tist učenec, ki dovoljenje od staršev prinese, (kakor direktor ministerske naredbo interpretira). Stvar vpije dovolj!

In potem vlada pravi, da ne germanizira! In vedno se nij iz ustave izbrisal člen 19. osnovnih postav, kateri velevala, da

imajo vsi narodi enako pravico izobraziti se v svojem jeziku in razviti svojo narodnost! Ali se res s takim kričeim nasprotjem in protislovjem pozitivnega zakona in praktične izpeljave njegovih ukazov morejo pravni čut in druge državljanske kreposti v narodih buditi in plajevati? Na to naj nam protivni organi brez okolišev odgovore, če jim je res kaj do države.

Politični razgled.

Notranje dežele

V Ljubljani 2. aprila.

Dunajski uradna „Wiener“ Abendpost“ govori o cesarjevem odhodu v Trst in Dalmacijo in pravi, da je cesarju namen tega potovanja pregledati, kaj je deželi treba. Štud. z italijanskim kraljem bode — pravi — utrdil sveto treh cesarjev, katerej se bode tudi Italija še bolj približala.

Is **Prage** se dunajskemu „Tagblatt“ poroča, da je v višjih vojaških krogih razširjena zelo zanesljiva vest, da po cesarjevi vrnitvi iz Dalmacije nastane osobna zmenja v **ministerstvu**. Delegacije bodo videli v svoji sredi novega vojnega ministra in državni zbor bode pospravil, ko se prične, novega ministerskega predsednika. V merodajnih krogih se posebno iz češkega javljajo prikazni, po katerih bi se dalo sklepati, da bi jim ministerstvo Koller baš ne bilo neprijetno.

O **Banhanau** prinaša vladni „Neues Fremdenblatt“ čudno in neverjetno novico, da se bode vrnil in da bode naprej ministroval. Mož sindikatnih dobitkov, kateremu je dr. Neuda pred sodbom očital, da nij nič boljši, kakor Ofenheim!

Vnauje države.

Vsi **francoski** listi razpravljajo sedaj dve zadevi, namreč: Raspor v ministerstvu Buffet (kateri je pa baje že poravnal), in predrzno, silovito agitacijo bona-

Zatiranje slovenščine, Slovenski narod, 3. 4. 1875

Omembe vredno je tudi, da se v zadnjem desetletju pred [prvo svetovno] vojno in seznamih dijakov slovenski primki zapisujejo vse pogostejše v slovenski obliki, in ne več v nemški transkripciji, kar je bilo pravilo dolgih desetletij.

Magda Prevc na Večeru na Vegovi. V: Vegovci vegovcem. Zbornik ob 50-letnici Elektrotehniško-računalniške strokovne šole in gimnazije Ljubljana. Ljubljana, 2010.

Magda Prevc, Ljubljanska realka skozi čas. Samozaložba, Ljubljana, 2009.

V šolskem letu 1918/19, po prvi svetovni vojni, se je na realki močno spremenila sestava učiteljskega zbora, saj je odšlo veliko nemških učiteljev. Te dramatične spremembe na realki je popisal prof. Josip Mazi: »Konec oktobra 1918 se je izvršil zgodovinski preobrat, ki je jugoslovanske zemlje odcepil od habsburške monarhije. Narodna vlada v Ljubljani je prevzela vodstvo Slovenije. Oddelek za uk in bogočastje je izdal 27. novembra 1918 odlok št. 8845, po katerem naj ostane notranji ustroj šole za enkrat še po starem, uvede naj se pa slovenščina kot učni jezik, nemščina le kot obvezni predmet in poleg nje v višjih razredih tudi srbohrvaščina z eno uro tedensko. Tako so postali slovenski razredi temeljni s slovenskim učnim jezikom (16), njim se je priključilo 6 razredov z nemškim učnim jezikom. Uradni in poslovni jezik je seveda takoj postal slovenski, vodja zavoda pa Slovenec. V smislu prej navedenega odloka je bila realka s šolskim letom 1919/20 popolnoma poslovenjena; nemški dijaki in profesorji so odšli, nemške paralelke pa odpadle.«

Prva matura v slovenskem jeziku je bila 4. januarja 1919, opravljali in opravili so jo štirje kandidati.

Leta 1918/19 je bilo na realki 612 Slovencev, 126 Nemcev in po nekaj Hrvatov, Srbov, Čehov in Italijanov; v šolskem letu 1919/20 pa je bilo 752 Slovencev, po nekaj Hrvatov, Srbov, Čehov, Italijanov in le 6 Nemcev.

Največ sprememb v predmetniku je bilo na področju jezikov. Slovenščina je dobila več tedenskih ur, francoščina je bila uvedena že v prvi letnik, nemščina je imela kot tuji jezik dve uri tedensko, srbohrvaščina se je poučevala sprva le v višjih razredih, od 1. novembra 1921 pa tudi v nižjih razredih, najprej eno uro tedensko, od leta 1928 pa po dve uri tedensko.

Magda Prevc, Ljubljanska realka skozi čas. Samozaložba, Ljubljana, 2009.

Zgodovina višje realke, Ljubljana, 1902

POTRESNA IN METEOROLOŠKA OPAZOVALNICA NA REALKI

Velikonočni potres (14. 4. 1895) je spodbudil ustanovitev prve potresne opazovalnice v avstro-ogrski monarhiji. Zaradi novega potresa 1897 so podprli idejo vsestranskega znanstvenika Albina Belarja, da na Realki na Vegovi zasnuje potresno opazovalnico, ki je bila takrat ena redkih v Evropi. Delovati je začela 18. septembra 1897 in je zapisovala potrese do pomladi leta 1919.

Potresna opazovalnica na Realki

1895 je bila ob hudem ljubljanskem potresu poškodovana tudi stavba Realke, zato je bil pouk za štiri tedne prekinjen. Vendar poškodbe niso bile tako hude, saj je bila gradnja solidna, zato so v prostorih začasno nastanili popotresne brezdomce.

V poletnih mesecih so šolo obnavljali. Hranilnica je za to odobrila 45 tisoč goldinarjev. Takrat je telovadnica dobila dva prizidka za garderobe, veliko šolsko dvorano pa so znižali. Naredili so vmesni strop med prvim in drugim nadstropjem. Dvorana je postala sicer manj svečana, a bolj akustična, v drugem nadstropju pa so pridobili štiri prostore: dve učilnici in dva prostora za knjižnico.

Magda Prevc, *Ljubljanska Realka skozi čas. Samozaložba, Ljubljana, 2009.*

Dne 17/4 ob tričetrt na 12 smo imeli jako močan potres. Razen Romana in Leona smo se vsi prebudili in vstali. Mamo je tako razburil, da vso noč ni zatisnila očesa. Škode ni naredil. Sicer pa naš realčni seismometer skoro vsak dan zaznamenuje manjše vibracije.

Pismo Frana Levca sinu Vladimiru 1898

Za začetek je Belar leta 1897 na steno kemijskega laboratorija montiral mali valomer tipa Vincentini, leta 1899 pa so potresno opazovalnico opremili v dveh kletnih prostorih; v tla so vgradili betonske podstavke, da so bili seizmološki aparati v stiku z zemljo. Naprave za merjenje potresov je nabavil v Italiji, kasneje pa jih je izdeloval tudi sam (bilo naj bi jih 17) in dobil zanje mednarodne nagrade. Izdelal je prvi prenosni potresomer na svetu. Na Realki so zasnovali (leta 1900) tudi telegrafsko postajo, s katero so bili povezani z italijanskimi seizmološkimi postajami.

Albin Belar (1864–1939) je študiral na Dunaju kemijo, v Gradcu pa doktoriral iz fizike. Leta 1896 je postal na ljubljanski višji Realki profesor kemije in na njej zasnoval ter vodil potresno opazovalnico, ki je postala mednarodno uveljavljena.

Belar je poučeval na Realki do leta 1908, opazovalnico pa je vodil do 1918. Leta 1919, v novi državi SHS, so ga zaradi njegovega avstrijskega prepričanja oz. domnevnega nemškutarstva upokojili (zasebno opazovalnico je imel do leta 1930), njegove seizmološke naprave, knjižnico in gradivo, ki ga je zbral v dveh desetletjih, pa zaplenili in v glavnem poslali v Beograd, nekaj pa prenesli na Univerzo, kjer je po letu 1924 delovala nova opazovalnica.

Leta 1997 mu je Ministrstvo za okolje in prostor Republike Slovenije na pročelju nekdanje Realke kot pionirju slovenske seizmologije postavilo spominsko ploščo.

Slovenska kronika XIX. stoletja. 1884–1899. Nova revija, Ljubljana, 2003.

Magda Prevc, *Ljubljanska Realka skozi čas. Samozaložba, Ljubljana, 2009.*

Vegovci vegovcem. Zbornik ob 50-letnici Elektrotehniško-računalniške strokovne šole in gimnazije Ljubljana. Ljubljana, 2010.

Delo, 6. 6. 2001.

Dnevnik, 13. 6. 2014

Meteorološka opazovalnica na Realki

Večino nakupov in vsa dela [za potresno opazovalnico] je plačala Kranjska hranilnica, ki je bila tudi pripravljena z meteorološkimi instrumenti opremiti stolpič na vrhu realčne stavbe. Leta 1901 je bil v stolpič postavljen prvi od dveh aparatov, ki je stalno meril hitrost vetra.

Magda Prevc, *Ljubljanska Realka skozi čas. Samozaložba, Ljubljana, 2009.*

GOSTOVANJE KEMIJSKEGA INŠTITUTA LJUBLJANSKE UNIVERZE NA REALKI

Laboratorij za organsko kemijo v kleti Realke

Kemijski oddelek na Tehniški fakulteti Ljubljanske univerze je bil ustanovljen 15. novembra 1919. Za pedagoško in znanstvenoraziskovalno delo so bili potrebni laboratoriji. Ker teh ni bilo, se je začela borba za pridobivanje potrebnih finančnih sredstev. Iz prve zadrege je Kemijski inštitut rešila Kranjska hranilnica, ki mu je brezplačno ponudila polovico kletnih prostorov na Realki v Vegovi ulici. Sredstva za predelavo kleti, kjer so povzročali vlaga, vgradnja oddušnika, osvetlitev in zračenje prostorov velike težave, je zaradi nizke državne dotacije prispevala zasebna industrija. Jeseni leta 1919 je bil redni vpis v zimski semester in predavanja so se začela v začetku decembra.

Kletni prostori v južnem traktu so bili kmalu po ustanovitvi slovenske univerze v Ljubljani dani v uporabo katedri za kemijo, med njimi in realko pa je občasno prihajalo do manjših nesoglasij, ker je bila kemija utesnjena in je poskušala dobiti več prostorov, realka pa jih ni mogla dati, saj je imela zaradi velikega števila dijakov vedno premalo prostora.

Magda Prevc, Ljubljanska realka skozi čas. Samozaložba, Ljubljana, 2009.

Leta 1923 je bilo glavno adaptacijsko delo v kleti na Realki končano in Kemijski inštitut je imel za prva dva letnika dovolj vpisanih študentov in naj-nujnejše prostore.

V laboratorijih v kleti na Realki so delali poleg kemikov tehnologov tudi kemiki filozofi, medicinci, montanisti in naravoslovci. Za tretji in četrti letnik so nameravali adaptirati še drugi del kleti ali postaviti paviljon na dvorišču Realke. Ti načrti so bili zaradi skrčenja dotacij opuščeni. V kleti Realke je bila urejena tudi znanstvena knjižnica.

Leta 1923 je Kemijski inštitut v novi stavbi Tehniške fakultete med Aškerčevo in Rimskim zidom dobil prostore za tretji in četrti letnik. Še vedno pa so uporabljali predavalnico v pritličju Realke, kamor je bilo treba za eksperimentalna predavanja čez dvorišče prinašati in odnašati aparature.

V novi Jugoslaviji po 2. svetovni vojni demoli-rani laboratoriji in delovni prostori na Realki niso dovoljevali takojšnjega dela. Potrebno je bilo mnogo energije, zavzetosti in finančnih sredstev, da so za delo usposobili uničene prostore, nabavili najnужnejšo opremo, literaturo ipd. in dogradili

novo stavbo. Z resnim naporom vseh prizadetih so bili v letih 1946–1949 pripravljeni za delo in pouk prostori na Realki, skupaj 1175 m², in v Stari tehniki na Aškerčevi, skupaj 495 m². V šolskem letu 1950/51 se je Oddelek za kemijo vselil v novo stavbo na Murnikovi. Kasneje se je preselila Kate-dra za fizikalno kemijo iz kleti Realke v poslopje na Snežniški. V letih 1965 in 1967 se je tudi odsek za farmacijo Oddelka za kemijo preselil iz kletnih prostorov na Realki v poslopje Stare tehnike.

90 let Univerze v Ljubljani, FKKT, str. 331.

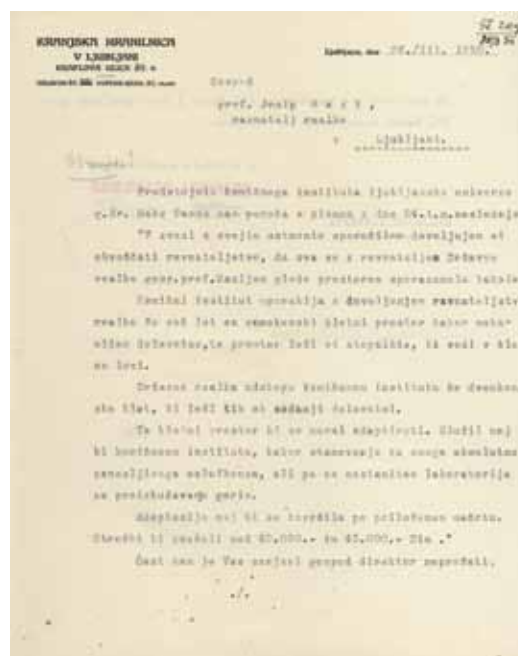
Kemijski inštitut, klet Realke

Prošnja kemikov za najem prostorov, 1945

Vhod v kemijski inštitut ljubljanske univerze z dvorišča realke, 1941

Prošnja kemikov za najem prostorov, 1930

REALKA MED DRUGO SVETOVNO VOJNO

1. DEL

V levem pritličnem delu zgradbe na Vegovi je bila tik pred drugo svetovno vojno nastanjena vojaška medicinska enota, ki je delala poskuse z bojnimi strupi. V neposredni bližini šole je bila nizka zgradba s pripadajočimi objekti. Poizkuse so opravljali na psih, sodelovali pa so civilni izvedenci in vojaški strokovnjaki. Vojaški vodja projekta je dobro sodeloval s tedanjim hišnikom na realki Škribo.

Po razgovoru z G. Škribo junija 1985 zapisal Igor Gospodarič.

Leta 1939 sem se vpisal v realno moško gimnazijo na Vegovi ulici. /.../ Obiskovanje gimnazije pred, med in po vojni me je obogatilo s kopico tujih jezikov; najprej francoščina in srbohrvaščina, nato italijanščina, staro-cerkvenoslovanščina in (neobvezna) latinščina, potem nemščina in končno še angleščina in ruščina. Druga, za dijake čudovita novost so bile skrajšane ure pouka. Zaradi vse pogostejših alarmov pred bombnimi napadi so trajale šolske ure le po 20 minut. Smo se pa tudi v tistih 20 minutah naučili zelo veliko.

Vse pa ni bilo tako lepo. Če je bilo pod Italijani življenje še kar znosno, se je leta 1943 s prihodom Nemcev vse zaostri. Kmalu so postavili blizu sedanjega kina Šiške »blok«, ki je ločeval središče mesta od predmestij s strogimi pregledi. V začetku leta 1945 smo, namesto da bi hodili v šolo, kopali strelske jarke in za svoje delo dobivali enkrat dnevno enolončnico.

Henrik Neubauer, Ljubljanski utrinki. V: Ljubljana. Glasilo Mestne občine Ljubljana. Št. 6, 7, junij, julij, 2003.

Ker so vojaki zasedli poslopje klasične gimnazije, je ta imela od 1. maja 1941 popoldanski pouk na realki.

Magda Prevc, Ljubljanska realka skozi čas. Samozaložba, Ljubljana, 2009.

Moj profesor na nižji gimnaziji (I. državna realka na Vegovi) je bil Nikolaj Omersa; z njim sem se kasneje usodno srečal še v taborišču Dachau in na likovni akademiji, kjer sva oba poučevala. /.../

Ko se je začela vojna, sem kot mladinec sodeloval v ilegalni organizaciji, tihotapili smo jugoslovansko orožje, trosili letake, rezali žice in podobno. Doma sem imel celo preprosto ročno tiskarno. Sam ne vem, kako smo s

pomočjo želatine razmnoževali letake z borbenimi vsebinami, radi pa smo risali tudi karikature Hitlerja. Nato je prišlo do izdaje. /.../ Mene so aretirali 18. julija 1944, 10. avgusta so nas odpeljali v Dachau. /.../ Med [zapor-niki] sta bila tudi moja profesorja iz gimnazije – pisatelj Juš Kozak in Vladimir Koch, profesor za francoščino.

Jelka Šutej Adamič, Mojster je prisedel (intervju s slikarjem in grafikom Bogdanom Borčičem, Prešernovim nagrajencem 2005). Delo, 29. 1. 2005.

/.../ dijaki realke so prej kot drugi pokazali znake odpora z manjšimi protesti (protestni molk, polivanje Musolinijevih slik) /...

Prvega decembra 1941 so pri pouku italijanščine vsi dijaki 7. c-razreda (realčni razred) demonstrativno vstali in nekaj časa molčali. Sledile so preiskave in sankcije. Nekaj dni kasneje je v enem od šolskih stranišč eksplodirala cev, napolnjena s smodnikom, in razbila školjko.

Preiskava je pokazala, da je ta smodnik prinesel neznan dijak 8. b-razreda. Po daljših zaslišanjih so enega tudi izključili iz šole.

Magda Prevc, Ljubljanska realka skozi čas. Samozaložba, Ljubljana, 2009.

Juš Kozak, učitelj zgodovine in zemljepisa

Nikolaj Omersa, učitelj risanja

Dne 23. februarja 1942 so nenapovedano zasedli poslopje realke vojaki prvega in drugega bataljona prvega grenadirskega polka. /.../ Ob enajstih je bilo treba prekiniti pouk, ob enih popoldne pa so se že vselili vojaki dveh polkov. Vojaki so iz učilnic odnesli klopi najprej na hodnike, pozneje pa so jih spravili v kletne prostore. Uporabili so jih tudi za kurivo v kuhinji, ki so jo postavili na dvorišču za telovadnico. /.../ Nezasedenih je ostalo le nekaj prostorov: ravnateljeva pisarna in vsa tri stanovanja. /.../ 5. marca so na šolskem podstrešju našli več orožja (samokres, bombe, naboje).

Magda Prevc, Ljubljanska realka skozi čas. Samozaložba, Ljubljana, 2009.

Zaradi italijanske zasedbe so nas [30. marca 1942] preselili, šli smo gostovat na takratno tretjo in četrto gimnazijo za Bežigrad.

Miha Wohinz na Večeru na Vegovi. V: Vegovci vegovcem. Zbornik ob 50-letnici Elektrotehniško-računalniške strokovne šole in gimnazije Ljubljana. Ljubljana, 2010.

Denimo to, kako so, ko smo bili v prvem razredu, očeta sošolca, ki še živi in je moj dober prijatelj, ustrelili kot talca. Takratni razrednik, ki je končal v Ameriki, je, kar nikakor ni bilo lepo, tudi to priliko izrabil za to, da bi se včlanili v mladinsko fašistično organizacijo GILL (Gioventu Italiana del Littorio di Lubiana). Razdelil nam je tiste rdeče liste, rezultat pa je bil, da se je od dvainpetdesetih prijavil en sam sošolec. Tako se nismo odzvali iz nekih političnih razlogov, ampak preprosto zato, ker so za to izrabili sošolca, ki je ostal brez očeta. S tem listom sem prišel domov, oče pa je vse skupaj strgal in rekel: »Ti se že ne boš vpisal.«

Miha Wohinz na Večeru na Vegovi. V: Vegovci vegovcem. Zbornik ob 50-letnici Elektrotehniško-računalniške strokovne šole in gimnazije Ljubljana. Ljubljana, 2010.

Šolsko leto 1943/44 se je začelo 11. oktobra še v stavbi na Vegovi, čeprav je bilo ravnatelju že sporočeno, da bo poslopje zasedlo nemško mestno poveljstvo in da je treba pouk prekiniti. Šolo v Vegovi so zasedli domobranci.

Magda Prevc, Ljubljanska realka skozi čas. Samozaložba, Ljubljana, 2009.

V prostoru nad orglami je bila v času domobranske zasedbe šole postojanka z mitraljezom. Pazili naj bi zračni prostor nad delom Ljubljane.

Po razgovoru z G. Škribo junija 1985 zapisal Igor Gospodarič.

Prof. L. Klinc vodi vaje iz zaščite pred bojnimi plini (v ozadju zadnji vhod v Realco).

REALKA MED DRUGO SVETOVNO VOJNO

2. DEL

Po vojaškem ukazu so avgusta in septembra 1942 v Univerzitetno knjižnico selili zbirke učiteljske in dijaške knjižnice ter knjižnice dijaškega podpornega društva, pa tudi prirodopisno, risarsko in zgodovinsko-zemljepisno zbirko. Med selitvijo je izginilo več dragocenih knjig in predmetov (npr. celotna zbirka nagačenih ptic pevk), zbirke pa so nadaljnjo škodo utrpele že pozimi, ko je na streho Univerzitetne knjižnice padlo italijansko poštno letalo. Tudi fizikalna zbirka, ki je bila septembra 1942 premeščena v dvorano križevniškega priorata, je bila med selitvijo močno okrnjena. Med vojaško zasedbo so bile kemijska, matematična in pevska zbirka popolnoma uničene, od telovadne pa so v poslopju ostali samo nepremični elementi.

Poslopje realke naj bi do konca vojne ostalo vojašnica. Na dvorišču so zgradili hleve in garaže, na obeh notranjih vogalih poslopja pa dva bunkerja. Porušili so stebre, vrata in ograjo pri vhodu na dvorišče, po ostalem dvoriščnem obzidju pa napeljali bodečo žico. Centralne kurjave niso uporabljali, pač pa so v nekatere sobe postavili peči. Zaradi mraza in drugih vzrokov so se poškodovale cevi centralne kurjave in odtočne cevi, kvarili so se stropi in stene. Kmalu je morala šola odpeljati tudi vse zbirke in knjižnico. /.../

5. in 6. marca 1943 je vojaštvo 248. bataljona prostore realke vrnilo šoli in se odselilo v vojašnico Vittore Emanuele (bivša vojašnica na Metelkovi ulici). S seboj so vzeli tudi stole, mize, katedre, stenske slike in drugo opremo.

Magda Prevc, Ljubljanska realka skozi čas. Samozaložba, Ljubljana, 2009.

Italijanska okupacija Ljubljane, 1941

Italijani so v vojni 8. septembra 1943 kapitulirali in so očitno že precej popuščali. Po vrnitvi domov sem tako prvič nastopil službo, delo poklicnega brezposelneža. To je potem v vojnem času trajalo celo leto (do leta 1944). Junija tega leta pa se je pripravljala nemška mobilizacija za Todt, neke vrste delovne brigade za obnavljanje raznih komunikacij. Bil bi prav gotovo na vrsti za tovrstno mobilizacijo, saj sem bil v najboljših letih za to, star 23 let. Ko sem izvedel za to, sem šel vprašat Ferda Herzoga, ali me vzamejo v domobransko godbo v Ljubljani. /.../ Ta godba je takrat imela svoje prostore na Aškerčevi c. 1, kjer je bila tudi domobranska vojašnica. /.../ Služba je bila zame medvojni azil. /.../ Potem pa se je domobranska godba preselila v prostore bivše ljubljanske realke /.../. Tam smo leta 1945 tudi doživeli svoj konec, dan osvoboditve Ljubljane – 9. maj 1945. Takrat sta prišli skupaj obe godbi: godba GŠ NOV in POS in domobranska godba in mi smo jim predali ves notni arhiv, nekaj instrumentov ... oni pa so vse to prijateljsko sprejeli. Še prej nas je naš komandant polk. Krener razpustil. /.../ Tako smo lahko ostali ali v Ljubljani ali pa se priključili skupinam vojakov in različnih vojska, ki so z juga bežali /.../ na Koroško in naprej. /.../ Več kot polovica članov domobranske godbe nas je ostala v Ljubljani, drugi so zbežali. Kot poklicni domobranci, vojaki, glasbeniki, godbeniki domobranske godbe nismo imeli na glavi nobenega masla, kaj šele krivde: niti se nismo vojskovali, nismo ne streljali in zato tudi ne ubijali. Od nas, stotnije članov /.../ nihče ni nikogar ne ranil ne ubil na nobeni strani takratne svetovne vojne morije.

Akademik Primož Ramovš, ustna izjava, 1995.

Revija za zgodovino, literaturo in antropologijo, 1997.

Dva dneva po rušenju kipa Aleksandra I. 1941

Italijanska kapitulacija je prinesla Zeleni jami nekaj norih ur, ko so ljudje zaslutili konec vojne in izgubili pamet. Prvo, česar so se domislili, so bili bicikli, ki so dotlej sloneli po podstrešjih in kletih, in že se je vse živo vozilo in cingljalo; drugo je bil vojaški magazin na Kodeljevem, ki so ga izropali ob propadu Jugoslavije in ki jih je zamikal tudi zdaj ... Vendar je bilo že čez dva dni, ko se je čez Šentjakovski most in po Šmartinski cesti privarila prva večja kolona Nemcev, vse poparjeno in mirno. Zazdelo se je, kot da se je vojna šele sedaj prav začela, kot da se je dosedanja nedolžna šala sprevrgla v nekaj neusmiljeno zaresnega. Kolesa so bila na mah spet pospravljena. /.../ Z Nemci skratka ni bilo špasa. Bili so veliko bolj trdi in neusmiljeni, pravi narodni sovražniki.

Marjan Rožanc, Ljubezen. Mladinska knjiga, Ljubljana, 1986.

Ob koncu druge svetovne vojne se je domobranska vojska zbrala na dvorišču realke; bilo je veliko vojaških vozil, konjskih vpreg. Okoli 7. maja je vojska odšla in zapustila poslopje šole v velikem neredu.

19. maja 1945 se je pouk na Vegovi znova začel. Stavba je bila v zelo slabem stanju. Vsa vojna leta jo je množica vojakov samo uničevala. Pokvarjene so bile vse napeljave, obnoviti je bilo treba ogrevanje, močno je bil poškodovan parket, prav tako vrata, okna in ometi. Marsikje je zamakalo.

Nekateri dijaki realke so v vojni umrli. Tistim, ki so padli kot partizani ali ilegalci, so leta 1952 odkrili spominsko ploščo; o dijakih, ki so umrli na domobranski strani, javnost ne ve ničesar.

Magda Prevc, Ljubljanska realka skozi čas. Samozaložba, Ljubljana, 2009.

*Pripovednik, dramatik in esejist
Marjan Rožanc (1930–1990)
se je leta 1940 vpisal na
I. državno realno gimnazijo na
Vegovi in jo obiskoval do 1943.*

V novem okolju je lahko od blizu opazoval meščanski svet, ki pa mu je bil tako tuj, da v gimnazijskem poslopju nikdar ni slekel ne plašča ne suknjiča. Ta svet je bil zanj preveč drugačen, da bi se lahko z njim poistovetil. Poistovetiti se je bil pripravljen samo z moščansko klapo, v kateri so vladala rokovnjaška in pobalinska merila, pogum, predrznost, telesna moč, kljubovalnost ...

Janez Mušič, O Marjanu Rožancu. V: Marjan Rožanc, Ljubezen. Mladinska knjiga, Ljubljana, 1986.

Koga sem namreč imel vse rad v tistih otroških letih, imel rad in kako drugače norel za njim! Prav vse telovadce pri Sokolu, tiste iz Vodmata in one s Tabora, vse tečajnike skrivnostnega plesnega tečaja v gostilni pri Malissu, ki jih je razgnala policija, vse poznejše aktiviste, internirance in partizane /.../ Ljubil sem italijanskega vojaka Maria Belardinija, ljubil profesorja italijanščine na realni gimnaziji v Vegovi ulici, fašista Luigija Melassija, ljubil celotni italijanski grenadirski oficirski zbor iz vojašnice na Poljanah, pa tudi anonimnega italijanskega vojaka, po vsej verjetnosti Kalabreža. /.../ A zakaj sem imel rad vse te ljudi? Najbrž samo zato, ker sem bil otrok in ker sem imel na stežaj odprto, brezmejno srce.

Marjan Rožanc, Ljubezen. Mladinska knjiga, Ljubljana, 1986.

Še sam nisem vedel, zakaj moram celo v tem trenutku po šolsko torbo in zakaj sem jo nosil s seboj po vseh svojih daljših pohodih, naphano kot sod z vsemi šolskimi knjigami in vsemi šolskimi potrebščinami. Odkar je profesor italijanščine Luigi Melassi kar med poukom segel v svojo denarnico in mi zalučal kovanec za dve liri, naj nemudoma zginem k frizerju, ker da me takega niti trenutek več ne bo gledal, se nisem več vrnil v razred in sem se tudi zaklel, da me nikdar več ne bo videl v Vegovi ulici. Imel sem preveč drugih skrbi in drugih potov. Torbo pa sem vendarle prenašal s seboj. Malo zaradi dobrega namena, ki ga niti sam sebi nisem priznaval, da bom morebiti kdaj pozneje, ko bom že postoril najnujnejše, le še zavil proti šoli, malo zaradi kamuflaže, saj sem s šolsko torbo v rokah materi in drugim najuspešnejše prikrival vsa svoja sumljiva pota, malo pa tudi zaradi važnosti, saj kar nisem mogel pozabiti, da sem gimnazijec, dijak najstarejše slovenske gimnazije v Ljubljani, kakor nam je razrednik povedal že prvi dan pouka, in da se bom čez osem let preselil na drugo stran Vegove ulice, na univerzo, ki me že željno pričakuje. Skratka, šolsko torbo sem moral imeti s seboj, ker mi je služila ob vsaki priliki in za vse namene, pa naj je bila še tako težka in naj mi je še tako zoprno opletala okrog kolen.

Marjan Rožanc, Ljubezen. Mladinska knjiga, Ljubljana, 1986.

KIT IN REALKA

BASEN

Daljnega 3. januarja 1953 je živahna nona napol v morju, napol na kopnem pred Pagom opazila velikansko, skoraj svetopisemsko ribo in to jadrno stekla povedat ribiču Ivanu. Možaku je bilo zaradi dimenzij in videza jasno, da je to kit.

Duje, kot so rekli Ivanu, je vzel puško in v nemočno žival brez vidnega učinka izstrelil šest krogel. Potem je stopil po pomoč in vrv, v mrazu priplaval do kita in mu nataknil zanko okoli repa, pomočniki pa so ga poskušali s 50-metrsko vrvjo potegniti na suho. A žival se ni vdala, na pomoč ji je prišla plima. Čez čas je bil kit spet v vodi; ribič in tovariši so se mu približali v čolnu, kit je zamahnil z repom in jih po zraku odpljusnil deset metrov daleč. Vrv se je pretrgala, kit je odplaval skupaj z zanko na repu. Med tem se je na obali zbral in zabaval ves Pag, vodjo kitolovcev so zbadali: »Duje, izgubija si kita!«

A pobeglemu kitu se je iztekalo življenje: po dveh miljah v morju je spet nasedel. Ribič ga je v čolnu dohitel, tovariš miličnik, ki je bil zraven v imenu države, je vanj (v kita) šestkrat ustrelil iz pištole. Spet ni bilo nič. Potem je Duje zlezel kitu na glavo in mu z dvema kosoma lesa zamašil nozdrvi. Čez pol ure je bila uboga žival mrtva.

Kit na dvorišču Realke

Zgodbe pa še ni konec. Kita so hoteli s parnikom prepeljati na Reko, a ni šlo; beštija je bila namreč dolga skoraj 12 metrov in težka 11 ton. Priti je morala večja ladja. Brez prepariranja – zima je bila huda – so kita za vstopnino razkazovali na Reki, v Ljubljani **(na dvorišču Realke)**, Beogradu in Novem Sadu.

Ko je začel smrdeti, so ga podarili Vladimirju Bakariću, ta pa ga je naprej oddal zagrebškemu prirodoslovnemu muzeju. Tam je menda še danes.

Kit je umrl strašno, a tudi koristno. Prebivalci Paga so dobili del vstopnine od vsejugoslovanskega ogledovanja kita in si s temi dinarji napeljali vodovod. Potem je nekaj let veljalo reklo O, da nam je vsako leto vsaj en kit. Hvala ležnost je bila tako velika, da je neki Ante o živali, lovu nanjo in lepotah kapljanja iz vodovodne pipe napisal in uglasbil pesem. V junaškem desetercu.

O kitu na dvorišču Realke se je ohranil tudi kratek film, ki si ga lahko ogledate na YouTubeu.

(Kit v Ljubljani; iz arhiva Filmskih novosti)

ORGLE NA REALKI

Orgle na podstrešju realke

V 50. letih 20. stoletja so v enega izmed podstrešnih prostorov realke prenesli že leta 1935 izdelane orgle. Uporabljali pa so jih študentje Akademije za glasbo. Prirejali so tudi orgelske koncerte.

Prve slovenske posvetne orgle so na Vegovi 4 utihnile 1997, ko so jih prenehali uporabljati pri pouku Akademije za glasbo.

Napis na orglah: *Postavljene leta 1935, ko je bil predsednik Glasbene matice dr. Vladimir Ravnihar in predsednik Filharmonične družbe Anton Lajovic.*

Bogo Zupančič, Usode ljubljanskih stavb in ljudi 1–24. KUD Polis, 2005.
Jubilejni zbornik. Srednja šola za elektrotehniko in računalništvo Ljubljana, 1994.

Proti koncu šolskega leta smo vadili za pevski koncert v Hubadovi dvorani takratnega Konservatorija, ki je mejil na Vegovo ulico. Tam sem prvič videl čisto od blizu orgle, ki so bile takrat stare komaj leto dni in ki bodo predmet naše zgodbe. Arhitektonsko so se lepo ujemale z dvorano, s svojim videzom pa so poudarjale svečanost prostora. Žal pa mi zaradi denarnih težav starši niso mogli več plačevati šolnine, zato sem Glasbeno matico obiskovale eno šolsko leto. Zato tistih orgel v dvorani nisem nikoli slišal, pač pa sem že prej velikokrat poslušal orgelsko glasbo v cerkvah, predvsem v šentpetrski.

Ko sem pozneje hodil na ljubljansko realko na Vegovi ulici, je bil moj profesor glasbe Pavel Rančigaj, ki je za talentirane organiziral pevski zbor. /.../

Toda vrnimo se k našim orglam v Hubadovi dvorani. Te orgle, ki so imele dva manuala in 14 registrov, je izdelal mojster Franc Jenko leta 1935, načrt orgelske omare pa je naredil arhitekt J. Platner. Timpanon orgel so krasili trije kipi slovenskih orgelskih virtuozov, G. Riherja, A. Foersterja in I. Hladnika, ki jih je izdelal umetnik Niko Pirnat. Čeprav so bili ventili piščali krmiljeni pnevmatično (in ne električno kot pri večini današnjih orgel), so orgle ocenili, da je mogoče igrati nanje kot na klavir z angleško mehaniko. Nadaljnja ocena je bila še, da so »polne orgle mogočne, pa vendar mehke«. O tem pa je podvomil orglar Stanko Premrl, ki je pod oceno s svinčnikom pripisal: »Ne preveč!« /.../

Naša povojna oblast pa ni bila naklonjena cerkvi in vsemu, kar je bilo z njo povezano. Zato je prišla v nemilost tudi orgelska glasba, profesorji, ki so ta instrument poučevali, in celo orgle same. /.../ Nič ni pomagalo, da se na tem instrumentu izvaja tudi necerkvena glasba; šlo je za načelo! Rančigaj je imel zaradi svoje ljubezni do orgel ter igranja po cerkvah vedno več nasprotnikov, ki so nazadnje odločili, da mora ta »farški inštrument« izginiti iz Hubadove dvorane. /.../

Ko sem pred kratkim poizvedoval pri pristojnih, zakaj so morali odstraniti te orgle, so mi pojasnili, da zaradi nekakšne nestabilnosti v tistem delu Hubadove dvorane, kjer je bil postavljen instrument. /.../ Sam pa trdno verjamem, da za odstranitev tega instrumenta iz dvorane ni bila kriva nestabilnost v dvorani. /.../

Rančigaj je dosegel le toliko, da so mu dovolili orgle razdreti, njihove dele pa so (verjetno njegovi študentje) prenesli na podstrešje takratne realke. Tako jim je bila prihranjena usoda tistih v cerkvi sv. Jožefa, ki so jih razbili, takrat ko so cerkev preurejali v filmski studio. Ko so se razmere sčasoma umirile, je profesor ukrenil vse potrebno, da so jih spet sestavili. Namesto v Hubadovi dvorani so potem poučevali orglanje na podstrešju realke /.../ Tam na podstrešju so prirejali tudi orgelske koncerte. Ker je prostor majhen in pozimi neogrevan, so poslušalci velikokrat sedeli v plaščih, pa ne samo na stoli, temveč tudi po stopnicah, ki vodijo v zgornji prostor. /.../ Selitev, neprimeren prostor pa tudi raba instrumenta so navkljub občasnemu vzdrževanju pač naredili svoje. Orgle so postale razmajane in se odzivajo z zakasnitvijo, kar povzroča težave pri igranju hitrejših skladb, in povedali so mi, da niso več uporabne. Za nameček pa je gradbena inšpekcija prepovedala uporabo tistega prostora, ker stopnišče tam ni več dovolj trdno. Orgel se menda ne splača popravljati ali predelovati na električno krmiljenje, zato čakajo tam na podstrešju, da se jih kdo usmili tako ali tako.

Nazadnje sem si jih ogledal tudi sam. Ko sem se vzpenjal na podstrešje nekdanje realke, sem imel v mislih podobo orgel, kakršne sem videl, ko so še kraljevale v Hubadovi dvorani. Ko pa sem stopil na podstrešje, me je stisnilo pri srcu. Prostor, kjer stojijo orgle, je danes nekakšno skladišče odsluženih računalnikov, ki so bili zloženi po tleh ob steni, bilo je tudi nekaj stolov, vse, z orglami vred, pa je bilo zaprašeno in zapuščeno. Edino srebrno svetleče se piščali principala na orgelski omari, ki nima več timpanona s prej omenjenimi kipi, so ponosno pričale o boljših časih tega instrumenta. Hišnik, ki me je pripeljal tja gor, mi je povedal, da mu je pred dobrima dvema letoma prof. Bergant dejal, da so orgle še kar za rabo, čeprav niso tako odzivne kot take z električnimi ventili. Obrisal je prah s klopi in s pokrova manualov odklenil pokrov, vključil električni pogon za meh ter mi ponudil, naj kaj zaigram. /.../ Poskusil sem preprosti Chopinov preludij št. 4, pa sem moral kmalu odnehati, ker mi ni šlo. /.../ Ker sem včasih uglaševal klavirje, sem že z malo igranja mogel ugotoviti, da so orgle zelo dobro uglašene. Tudi odzivnost, ki sem jo preskusil s trilerjem, se mi je zdela v redu. /.../

Odšel sem z mešanimi občutki, kajti tisto, kar sem videl, me je proti pričakovanju močno prizadelo. Naj še poudarim, da na srednji šoli za elektrotehniko in računalništvo niso dolžni skrbeti za orgle, saj so le-te last akademije za glasbo.

Dr. Peter Starič, Orgle. V: Ampak, nov. 2002.

O orglah na podstrešju realke (Nedeljski dnevnik)

ELEKTROTEHNIŠKO-RAČUNALNIŠKA
STROKOVNA ŠOLA IN GIMNAZIJA
LJUBLJANA

REALKA

REALNA GIMNAZIJA

1874--1959

ELEKTROTEHNIŠKO-RAČUNALNIŠKA
STROKOVNA ŠOLA IN GIMNAZIJA
LJUBLJANA

TEHNIŠKA

GIMNAZIJA

1996--2016